

Riksdagens protokoll

2011/12:57

Onsdagen den 18 januari

Kl. 09.00 – 14.54

16.00 – 16.01

Protokoll
2011/12:57

1 § Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vår kontinent, vårt Europa, befinner sig i en parallell och samtidig finanskris, skuldkris och förtroendekris. Det påverkar och förändrar vårt Europa. Detta har ibland hänvisats till som en kris i de så kallade PIIGS-länderna. Då menar man Portugal, Irland, Italien, Grekland och Spanien. Men det räcker inte längre som beskrivning.

Låt oss titta på de tre tyngsta aktörerna inom Europeiska unionen och utvecklingen av deras skulder från 2006 och framåt. I Tyskland har skuldnivån när man mäter som andel av bnp vuxit från 68 upp till 81 procent. I Storbritannien har man gått kraftigt uppåt från 43 till 89 procent. I Frankrike har man gått från 64 upp till 89 procent.

Man bör notera att den finanspakt som nu diskuteras och som syftar till ökad budgetdisciplin ställer krav på ingående länder att hålla sig på en statsskuldsvår under 60 procent. För länder som ligger därutöver ställs krav på att de med stora överskott gradvis varje år ska minska sin skuldexponering. Det innebär i realiteten att det Europa vi ser runt omkring oss för många år framöver kommer att behöva föra en politik för att minska sina skulder, antingen via att minska sina utgifter eller att höja sina skatter. Detta kommer att påverka Sverige. Sverige är ett exportberoende land. Halva vår ekonomi är beroende av export. Större delen av denna export sker till Europas länder. Om stora ekonomier i vår närhet måste krympa sina skulder påverkar det efterfrågan. Det kommer i sin tur att få genomslag på svensk ekonomi, på svenska jobb och i förlängningen också på svensk välfärd.

Samtidigt med detta kan vi se en relativ förbättring av Sveriges situation. Om de tre tyngsta har fått en ökad skuldsättning på det sätt som jag beskrev är det i och för sig glädjande att Sverige nästan ensamt har gått i motsatt riktning, men problemet är att vår ekonomi inte är tillräckligt stor för att upphäva effekterna. När andra har sett växande skulder har Sverige under samma period sett skuldnivån gå från 45 ned till 35 procent, vilket är imponerande i sig. Det är viktigt, och det skapar säkerhetsmarginaler för Sverige som andra saknar.

Vi har också sett andra relativa förbättringar. Våra offentliga finanser har de gångna två åren tillsammans med Estlands varit de som har haft bäst ordning i Europeiska unionen. Sverige stoltserar ensamt i prognoser – *prognoser*, nota bene – när kommissionen pratar om detta som enda

land med balans och överskott också de kommande två åren. Vi har räntenivåer som vi faktiskt aldrig trodde var möjliga. Svenska statspapper säljs nu på marknaden långt under nivån för tyska räntepapper. Många av oss tycker att det vore roligt om banker och finansiella institutioner i Sverige också såg till att även vanligt folk fick ta del av de fördelar som den välskötta svenska offentliga ekonomin innebär.

(Applåder)

Vi har också sett en relativ förstärkning när det gäller den svenska arbetsmarknaden. År 2006, när alliansregeringen tillträdde, låg Sverige på plats 14 när det gäller andel i arbetslöshet när man jämför inom Europeiska unionen. Vi är nu uppe på plats 8. Mer behöver göras. Men det är en politik som har förts som för Sverige i en starkare riktning trots svåra prövningar i vår omvärld. Det syns också i förändringen av det svenska utanförskapet.

Många hörde mig nämna att 555 000 förtidspensionärer, som var ett kvitto på den förda socialdemokratiska politiken vid 2006, inte var ett långsiktigt sätt att möta Sveriges framtidsutmaningar. 140 personer varje dag i över tio år med Göran Persson förtidspensionerades. Det var 555 000 då. Nu är det nere i 400 000. Därtill har vi långtidssjukskrivna och sjukskrivna på 170 000 som har sjunkit ned till 120 000.

Vi ser att mycket av det som var fel nu förändras. Fler har kommit närmare arbetsmarknaden. Fler vill nu arbeta. Det innebär inte att alla ännu har fått jobb. Men det minskar det svenska utanförskapet, och det förskjuter det mycket närmare arbetsmarknaden. Viktiga steg har tagits.

Det är nu viktigt hur vi formulerar politiken framöver. Fyra saker tycker jag är helt centrala för Sverige.

För det första: Om Sverige är beroende av och påverkas av vår omvärld måste vi också vara med och påverka hur Europa löser sina problem. Den som tror att vi nu kan stänga dörren och låtsas som att vi inte finns i koppling till andra länder och inte påverkas av vad som sker i vår omvärld beskriver inte korrekt hur Sveriges situation ser ut. Se till att vi har inflytande över det Europa som kommer att behöva bättre ordning i sina offentliga finanser och bättre tillväxtförutsättningar för att också skapa bättre förutsättningar för jobb och utveckling i Sverige!

För det andra: Anslut inte Sverige till skuldskrisen! Var rädd om det som gör att vi avviker från andra! Vi ska vara glada för att i Sverige har politiker som har sagt sig ha högre ambitioner och velat satsa allt på alla överallt befunnit sig i opposition. Men så har det inte sett ut i andra länder. Där har de haft makt och inflytande och kört ned offentliga finanser i diket. Vägen ut ur diket går via skattehöjningar och kraftiga nedskärningar. Försätt inte Sverige i den situationen!

Värna vår arbetslinje! Det är den tredje utgångspunkten. Satsa på drivkrafter för arbete! Över 8 miljarder avsätts nu till förstärkning av arbetsmarknadspolitiken åren som kommer. Det är inte hela svaret, men det är en viktig del av svaret. Också i prövningens stund kommer nya jobb fram i svensk ekonomi. Vi ska sätta in insatserna och tro på vår svenska modell som handlar om att komma vidare i arbetsmarknaden till jobb som växer fram. Det är ett mer livskraftigt och starkare sätt att hantera detta än att försöka att med subventioner rädda kvar jobb som inte längre är konkurrenskraftiga.

För det fjärde: Satsa på sammanhållning också i svårare tider! Vi har stått upp för att säga att det ska löna sig bättre att arbeta. Vi har sett till att det har blivit så. Det är många som uppskattar den politiken. Äntligen kan vanligt folk, låginkomsttagare och människor med normala inkomslägen, se kraftiga förbättringar av sin familjeekonomi eller sin egen ekonomi till följd av de förändringar som vi har gjort. Det har varit viktigt för Sverige. Det har ökat drivkrafterna för arbete.

Men vi ska också se att i tuffa utmaningar, när ekonomin har små marginaler, är det viktigt att se till sammanhållningen i samhället. Därför utformade vi en budget som vi lade på riksdagens bord som med alla sina inkomstförstärkningar riktade in sig på de grupper som har de allra minsta ekonomiska marginalerna och som står utanför arbetsmarknaden. Det handlar om satsningar på pensionärer med små ekonomiska marginaler och satsningar på en barndel i bostadsbidraget just för att markera viljan till sammanhållning.

Detta noteras i vår omvärld. OECD har gjort en mycket stor sammanställning av hur inkomstskillnaderna utvecklas i dessa de mest utvecklade delarna i världen. Vi ser växande skillnader i Sverige; det har vi sett under lång tid. Vi ser det också i övriga världen. Men när man väger ihop det på det sätt som jag tycker är allra viktigast – inkomstskillnader och tillgång till bra offentliga institutioner som skola och sjukvård – tronar Sverige fortsatt som det land som har minst skillnader. Sverige finns i den absoluta toppen tillsammans med ytterligare ett par länder – huvudsakligen nordiska grannländer. Det ska vi vara rädda om. Ett sådant samhälle skapar möjlighet för människor att röra sig från sämre förhållanden till bättre. Vägen dit går via arbete – eget arbete. Arbete lönar sig. Arbetslinjen är det bästa sättet att säkerställa en långsiktig sammanhållning. Vi ska se till att folk får jobb. Det är viktigt att komma ihåg också när tider blir lite sämre.

Mot alliansregeringen står en opposition i denna riksdag. Det är långt till nästa val; jag vet det. Men alla vet det jag ska säga nu: Det finns ingen samlad opposition i Sverige. Det finns ingen ambition att tillsammans, baserat på genomarbetade förslag, ta ansvar för Sverige. Det vet alla som sitter i den här kammaren. Det är möjligt att det har ändrats inför 2014, men det är situationen i dag.

Inte heller hos de enskilda partierna som utgör oppositionen finns det färdiga förslag för hur de ska ta ansvar för Sverige. Hänvisningar görs till utredningar och utvecklingsarbete. Det får man möjligen ha respekt för. Så har det också sett ut för mitt parti under tider i opposition. Så ser det ut. De står inte redo att regera Sverige.

Det som finns hos oppositionen är ett högt tonläge. Så är det ofta. Ett högt tonläge ersätter egna förslag. Det gör att de i samhällsdebatten kan uppträda med löften om allt till alla i alla sammanhang, inte för att de kan hänvisa till att de har sådana förslag utan för att det låter bra i samhällsdebatten. Så ser läget ut i dag.

Mitt i en diskussion runt om i Europa om hur jobben ska bli fler och hur vi ska kunna öka antalet timmar noterar jag att den svenska Vänstern dessutom nu ägnar sig åt att diskutera frivillig arbetstidsförkortning. De är verklighetsfrånvända långt från makt och inflytande.

Till sist tror jag att det handlar om en berättelse om Sverige. Vilken berättelse tror vi på? Tror vi på Alliansen som säger att vi tror på Sverige, på arbetslinjen, på den svenska modellen, på innovation och på framtiden? Eller tror vi på oppositionen i Sverige som säger att allt är svart, att allt är nedrivet, att alla blir fattiga och att allt är förstört? Vilka är det som säger sanningen om Sverige? Är det Alliansen som tror på Sverige? Eller är det oppositionen som beskriver ett Sverige som är på väg att gå under?
(Applåder)

Anf. 2 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Jag vänder mig till Moderata samlingspartiets ordförande. Jag frågar dig var ditt mandat kom ifrån när det gäller att sälja ut Sverige. Varifrån fick Moderata samlingspartiet sitt mandat att sälja ut de gemensamma tillgångar som vi skattebetalare i årtionden har investerat för att bygga upp sjukhus, skolor, vårdcentraler, apotek och bibliotek? Varifrån kom mandatet att inte bara sälja ut dem utan att rea bort dem? Varje dag kommer rapporter om hur denna utförsäljning av Sverige går till. I veckan handlade det om en vårdcentral i Stockholm som såldes för 700 000 kronor, men ganska snabbt var det någon som tjänade 20 miljoner på det som vi tidigare tillsammans hade byggt upp och drivit. Varifrån kom beställningen att det som medborgarna i vårt land så omsorgsfullt har avsatt pengar till i årtionden för att vi ska driva gemensamt ska slumpas bort till dem som nu vill tjäna pengar på våra medborgerliga behov av utbildning, sjukvård och omsorg? Var hörde du de medborgare som sade att det var rätt politik? Kom beställningen från löntagare, från lärare, från sjuksköterskor eller från dem som behöver utbildning, från eleverna? Vem gav dig, Fredrik Reinfeldt, och Moderata samlingspartiet detta mandat att inte bara sälja ut det som vi ägt tillsammans utan att slumpa och rea bort det? Vem gav dig beställningen?
(Applåder)

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Detta är det höga tonläget. I frånvaro av egna förslag och en sammanhållen politik ersätter man det med ett högt tonläge och en karikatyr av samhällsutvecklingen som inte är korrekt. Vi har sålt en del saker. Vi har sålt Vin & Sprit. Vill Håkan Juholt köpa tillbaka det? Vi har sålt Vasakronan. Det har bidragit till att Sverige i dag har lägre skulder, sjunkande skulder, när andra ser växande skulder. Tycker Håkan Juholt att det är fel inriktning på politiken?

Nu öppnas en del apotek på ställen i landet där det förr inte fanns apotek. Jag tror att medborgarna tycker att det är bra med fler och mer tillgängliga apotek. Den större delen av apoteken finns kvar hos Apoteket AB. Håkan Juholt karikerar. Det är som om verkligheten inte räcker. Man måste ta i lite för mycket, annars riskerar poängen att inte nå fram.

I fler fall har vi snarare givit det motsatta beskedet för att lugna det som ibland har varit rena hetskampanjer från Socialdemokraterna. Ni har till exempel många gånger varit i Norrbotten och påstått att LKAB ska säljas direkt. Jag har nu varit statsminister i över fem år. Senast jag tittrade var LKAB kvar i statlig regi och ägo. Vattenfall är kvar i statlig ägo, och det är över 50 bolag som Peter Norman bland annat har ägaransvar

för i den svenska regeringen. Se verkligheten som den ser ut, Håkan Juholt! Den är mycket intressantare att diskutera. Den är mycket mer mångfasetterad och består mycket mer av marginaler än vad som passar ett högt tonläge från en opposition som helt saknar innehåll i sin egen politik och som därför egentligen bara är förälskad i just det egna höga tonläget.

(Applåder)

Anf. 4 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Tveka inte ett ögonblick om att jag har lyssnat in den vrede som finns hos medborgare runt om i landet! De tycker att det är fel att Moderata samlingspartiet driver på för att sälja ut de egendomar vi tidigare har haft tillsammans, skolor, vårdcentraler och sjukhus. Det kommer rapporter varje dag från varje landsända om att ni begär att det säljas, slumpas bort, till reapris.

Ni måste inse att vi har avsatt skattemedel för att bygga upp detta och ha det tillsammans. Nu skänker ni bort det till någon som ska tjäna pengar på våra behov. Det är moderat politik att sälja en vårdcentral för 700 000 kronor. Någon tjänade direkt 20 miljoner på detta. Man tar pengar från skattebetalarna. Det är inte att ta ett gemensamt ansvar för våra gemensamma tillgångar. Det finns inget medborgerligt stöd för en politik som förs på detta sätt.

Dessutom skriver ni i ert budgetförslag att ni tvingar fram ytterligare försäljningar. Om inte kommunerna gör detta ska ni trycka på lagstiftningsvägen. Ni vill ha in fler riskkapitalbolag i omsorgerna. Just nu när debatten är som den är talar statsministern tyst om detta, men Moderaterna har gjort den beställningen. Ni säljer ut Sverige utan ett medborgerligt stöd för det.

(Applåder)

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Förälskelsen i det höga tonläget tar över framför fakta. Man tappar kontakt med orden. Varje dag ser Håkan Juholt nya besked om att vi skänker bort saker. Ska vi ta fram bevisen för det, Håkan Juholt? Ska vi ta fram listan på allt som vi har skänkt för 0 kronor? Den finns alltså? Bra, då tittar vi på den sedan.

Merparten av det som finns i form av vård, skola och äldreomsorg i Sverige bedrivs fortsatt av kommuner och landsting. Jag tror att det kommer att se ut så under överskådlig tid. Jag tycker att det är bra att detta kompletteras med att det också finns andra aktörer. Jag tycker att vi ska ställa tydligare kvalitetskrav, och jag tycker definitivt att vi ska ta marknadsmässigt betalt om det skulle komma i fråga, vilket det sällan gör. Det tycker jag absolut.

Den beskrivning Håkan Juholt ger stämmer helt enkelt inte. En tydlig majoritet är fortsatt i offentlig regi, och det är nog ganska bra. Men jag tror att det är bra att det också finns alternativa utförare. Jag hörde aldrig vad Håkan Juholt sade att Socialdemokraterna menar är alternativet eller om ni vill totalförbjuda allting som inte kommuner och landsting själva driver.

(Applåder)

Anf. 6 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Statsministern! Prislappen för en enda ung person som inte får en chans till jobb och framtidstro kan bli så hög som 15 miljoner kronor, och det är bara den samhällsekonomiska kostnaden. Det mänskliga priset är så klart mycket högre när man ger upp drömmarna, när självförtroendet bryts ned och morgondagen blir ett problem att ta sig över. Det är det priset som nu betalas i områden där gängbildning och våld breder ut sig.

Varje fruktansvärt våldsdåd har så klart sin komplexa förklaring. Svaren på våldet är många. Vi kommer i en särskild debatt här i kammaren att återkomma med Miljöpartiets förslag för att bli kvitt de illegala vapen som finns i omlopp. Men roten till gängbildningen och våldet är denna: känslan av meningslöshet och upplevelsen av stängda dörrar.

Sverige har i dag en ungdomsarbetslöshet på över 23 procent, och det är nu, när eurokrisens härjningar ännu inte riktigt nått landet. Regeringen har skrinlagt den universalmedicin man haft för att bota arbetslösheten. Det ser inte ut att bli några fler jobbskatteavdrag på ett tag. Det var nog en klok prioritering, för vi har ju provat den medicinen fyra gånger, och arbetslösheten har ökat. Alla som sett tv-serien om doktor House vet att då är det dags att prova en ny kur. Problemet är bara att regeringen verkar sakna den förmåga till nytänkande som House har. Man har insett att det finns angelägnare saker för Sverige att göra än att sänka skatten, men man vet inte riktigt vad.

Låt mig därför ge statsministern ett par minuter till att förklara det som han glömde ta upp i sitt inledningsanförande. Vad är egentligen regeringens idé för att ge möjlighet till jobb och framtidstro i hela Sverige?

(Applåder)

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag såg en glädjande utveckling att fler unga fick jobb under förra året. Men det är riktigt att säga, vilket jag gjorde i min inledning, att nu väntar möjligen prövningarna på arbetsmarknaden. Det brukar bli svårare för just dem som står en bit ifrån arbetsmarknaden, och då är det naturligtvis viktigt att analysera vad det är som gör att vägarna in på arbetsmarknaden för unga människor inte fungerar tillräckligt bra.

Helt avgörande, menar vi, är att det finns brister i den svenska skolan. En väldigt stor andel av varje årskull har faktiskt inte färdiga betyg och fullständiga kunskaper och då är det svårt att hävda sig i det moderna arbetslivet. Det är ett skäl till att vi nu byter ut Göran Perssons skola mot Jan Björklunds skola. Det är en skola som mer tydligt betonar kunskaper och följer upp kunskapsluckor så att de unga på det sättet bättre ska kunna komma in i arbetslivet.

Vi har också konsekvent arbetat för att sänka trösklarna, inte minst för unga människor, i den politik vi har fört och i närtid också genomfört. Det är därför vi har halverat arbetsgivaravgiften på att anställa någon som är under 26 år. Det är därför vi ger ett särskilt nystartsjobb till den som är ung och varit utan arbete i mer än sex månader. Det är därför som vi med RUT- och ROT-avdrag uppmuntrar framväxt av sysselsättningsintensiva servicebranscher som väldigt ofta riktar sig till unga människor. Det är därför vi nu vid årsskiftet halverade momsens på restaurang- och

cateringtjänster – branscher som väldigt ofta vänder sig mot unga människor.

Vi har alltså gjort betydande insatser för att förstärka möjligheterna för unga människor att komma in på arbetsmarknaden. Det jag skulle vilja tillföra ytterligare – men då behövs också arbetsmarknadens parter – är en bättre fungerande lärlingsutbildning och lärlingskontrakt i Sverige. Det skulle jag vilja se både på gymnasieskolan och för unga vuxna, och vi har angivit det till dem som är under 23 år. Den metoden har man använt bland annat i Schweiz, Tyskland och Danmark för att tydligare få in yngre på arbetsmarknaden.

Nu har jag nämnt väldigt många saker som vi har gjort och vill göra. Jag hörde ingenting som Miljöpartiet vill göra. Det vi har hört, åtminstone från en del av dem som Miljöpartiet förr tänkte sig att regera med, är att man ska öka skatterna och göra det dyrare att anställa unga. Vad är Miljöpartiets svar på denna svåra utmaning?

Anf. 8 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag är glad att statsministern ser fram emot mitt anförande om vår plan för jobben!

Någon måste betala för en kris. 90-talskrisen skrevs i stor utsträckning ut på dem som då växte upp. Det var nedskärningar i skolan. Var femte lärare försvann under ett par år, och det var en ihållande hög arbetslöshet som efter det inte kommit under tvåsiffriga tal oavsett konjunktur.

Nu införs, som Fredrik Reinfeldt uttrycker det, Jan Björklunds skola. En lång rad reformer för skolan genomförs nästa år. En del är bra, en del är mindre bra. Men de genomförs i ett läge när man skriver ut krisen på ungdomarna en gång till. Nästa år skär man ned på skolan och börjar en nedskärning som i slutändan motsvarar 3 600 gymnasielärare.

Är det att ta ansvar för att alla ska få en ärlig chans i skolan, Fredrik Reinfeldt? Jag tror inte det. Jag tror att vi behöver en arbetsmarknadspolitik som ger alla en möjlighet att få den biljett till vuxenlivet som en fullgod gymnasieutbildning innebär. Jag tror på en utbildningspolitik där man får nya chanser och det finns platser på komvux och folkhögskola. Det tror jag är ett steg för att alla ska ha möjlighet till jobb och framtidstro.

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det borde inte innebära något problem för Miljöpartiet att rösta för den budget som vi har givet att det är precis de förslagen som finns där. Vi tror också på den här förmågan att kunna komplettera kunskapsluckor. Vi ger mer pengar till folkhögskolor, och det vet jag är viktigt för Gustav Fridolin. Vi har förstärkt resurserna för att bland annat ha lärarsatsningar, när det gäller fortbildningsinsatser och särskilda läraryft, vilket är någonting som vi också tror kommer att göra den svenska skolan bättre.

I grunden är detta viktigt för framtiden. Problemet är att det tar väldigt lång tid. De skolförändringar som vi nu gör, som väldigt många har märkt när de började skolan i höstas och som jag tror är förändringar i rätt riktning, kommer i sin fulla effekt att kunna utvärderas förmodligen

först en bra bit in på 2020-talet. Det är dilemmat med att förändra i skolan.

Det har förändrats väldigt ofta i den svenska skolan. Nu har vi gjort det i en riktning som vi är övertygade om gör att barn och ungdomar lär sig mer. Det är det bästa sättet att rusta dem för en väldigt krävande arbetsmarknad.

(Applåder)

Anf. 10 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Statsministern! Vi lyssnar här till en statsminister som beskriver en ganska god utveckling. Allt går egentligen ganska bra, åtminstone relativt sett när man jämför med vår del av världen och övriga Europa. Vår berättelse är att vi tror på Sverige, säger Fredrik Reinfeldt. Förälskelsen i den egna förträffligheten är total! Samtidigt beskriver han en opposition som säger att Sverige är på väg att gå under. Att gå under är naturligtvis ett väldigt starkt uttryck, och det är ingenting jag känner igen mig i, men jag tror i alla fall att man måste förstå att många människor är väldigt oroliga inför det vi står inför.

Vi ser nu en situation där vi trots regeringens alla jobbskatteavdrag, sänkt krogmoms och alla andra kraftfulla åtgärder för sänkt arbetslöshet står inför en ökande arbetslöshet. Människor är oroliga för att förlora jobben med allt vad det innebär. De är oroliga för försämringar i trygghetssystemen som har genomförts under den här regeringens tid. Vad kommer det att innebära om man blir av med sitt jobb? De är oroliga för välfärden och för skolan. Jag minns 90-talskrisen – jag gick i skolan då – och vad det innebar för oss som var elever. De som är äldre eller har någon sorts funktionsnedsättning är oroliga för sin omsorg.

Det som slår mig och som jag funderar över när jag lyssnar på statsministerns beskrivning av läget och av hur bra det faktiskt går i Sverige är om statsministern förstår den här oron. Förstår Fredrik Reinfeldt att människor är oroliga inför vad som väntar? Förstår statsministern det trots den fantastiska beskrivning som han ger?

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jimmie Åkesson anmäler sig nu som det tyngsta sanningsvittnet i svensk samhällsdebatt. Var och en som följer den här debatten kan ställa sig frågan om han är rätt person att göra det eller inte.

Jag vill betona vad jag sade. Sverige står inför stora prövningar av det enkla skälet att väldigt mycket av vår ekonomi är sammanlänkat med övriga Europa. När övriga Europa sparar och skär ned och efterfrågan sjunker drar det med sig Sverige. Därför finns absolut grund för oro. Frågan är vad som är receptet för att möta denna oro. Är det att rida på oron och skapa vi-och-de-tänkande och misstänksamhet i samhället eller är det att tro på politikens olika instrument för att stärka sammanhållningen och arbetslinjen?

Jag tror inte på ett erbjudande med att köra ned offentliga finanser i diket där andra redan befinner sig och ansluta sig till skuldskrisen. Det gäller alltså att hålla ihop och ha ordning i ekonomin men ändå ha ett utrymme för att satsa på arbetslinjen, på omställning och på bra kvalitet i den svenska skolan.

Jag följde också 90-talets effekter i den skattefinansierade välfärden. Det var en stor kris som ledde till kraftiga nedskärningar. Jag vill påpeka hur vi nu under finanskris och prövningar under 2008 och framåt har valt en annan väg. Vi hade varit aktsamma med offentliga finanser. Vi sade: Vi ska säkra välfärdens kärnuppdrag. Vi har tillskjutit både tillfälliga och permanenta satsningar till kommuner, skola, sjukvård och äldreomsorg.

Allting är inte perfekt, självklart inte! Exempel finns på det som inte är bra, men massiva nedskärningar har Sverige inte sett. Och förslag om massiva nedskärningar ligger inte nu på riksdagens bord. Titta på hur det ser ut i resten av Europa nu när det ska korrigeras! Hur ser det ut bland dem som lyssnade på politikerna som sade att de hade högre ambitioner och i och med det körde ned i diket med de offentliga finanserna? Vad tror ni väntar i dessa länder? Var kommer nedskärningarna?

Sverige är på det sättet undantaget. Här diskuterar vi reformer och satsningar för jobb. Allting är inte perfekt, Jimmie Åkesson, men jag är stolt över Sverige. Jag är stolt över att vi tror på det här landet och att vi satsar på arbetslinje och sammanhållning.

(Applåder)

Anf. 12 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis bra att även Fredrik Reinfeldt förstår att människor är oroliga.

När man lyssnar på Fredrik Reinfeldts anförande och på tidigare replikskiften är det egentligen bara en åtgärd som nämnts, och det är halveringen av krogmomsen. Visst, man kan väl tillstå att det kanske är lite tidigt att efter knappt tre veckor utvärdera den reformen. Det förstår jag, men det har dock gjorts vissa granskningar, inte minst medialt, och åtminstone hittills kan man inte se de effekter som regeringen hade förväntat sig. Det har inte alls i den utsträckning som jag hade förväntat mig sänkt priserna på mat på restauranger.

Nu har regeringsföreträdare helt andra argument, att det är bra att fler krögare kan ta mer semester eller jobba mindre. Hur det rimmar med arbetslinjen vet jag inte, men en kort och konkret fråga är: Är det att krögare och andra ska kunna ta mer semester och jobba mindre som är det nya med den sänkta krogmomsen?

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Den tendens som sedan en tid funnits i svensk samhällsdebatt är att peka finger åt människor som jobbar i restaurang- och cateringbranschen. Låt mig säga att jag definitivt inte instämmer i det. Min erfarenhet är att de jobbar mycket hårt. De sliter för att få ihop sin ekonomi, ofta som företagare med mycket små marginaler. Låt mig också säga att de har, olikt andra arbetsgivare, en väldig tendens att ta in dem som inte alltid varit lyckigast i sin livsutveckling, som ibland har en brokig bakgrund, som ofta är lite yngre och av annan etnisk bakgrund än den svenska. De gör det som många fler borde göra. De ser hela Sverige. De erbjuder en bättre möjlighet än många andra att komma in på arbetsmarknaden.

Det är lätt att stå i riksdagens talarstol och peka finger åt en sådan bransch. Det har vi hört många gånger. Jag tänker inte ansluta mig till det. Jag är glad för vartenda nytt jobb som kommer hos varje liten krögare och restaurang, var de än kommer, om det så är Max eller McDonalds. Alla jobb behövs i Sverige. Det är min inställning. Synd att oppositionen inte håller med.

(Applåder)

Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Statsministern! Om Fredrik Reinfeldt och Moderaterna hade fått som de velat hade vi haft euron som valuta i Sverige i dag. Vi hade haft högre arbetslöshet, vi hade haft sämre ekonomisk utveckling, vi hade sannolikt inte haft de låga räntor som statsministern nyss talade om i talarstolen. Men ni, Fredrik Reinfeldt, förlorade folkomröstningen. Vi vann. Svenska folket tackade nej till EU:s valutaunion, och det var ett mycket klokt beslut.

Därför vill jag fråga statsministern: Varför kan ni inte respektera detta nej? Varför vill ni ha med oss i en finanspakt vars syfte är att från EU, från EU-domstolen, från EU-kommissionen, detaljerat styra den ekonomiska politiken, just den pakt som svenska folket röstade nej till? Det är en europakt som bygger på att bankerna alltid går fria och kan skicka notan till skattebetalarna när de gjort bort sig och skapat ekonomisk kris och som dikterar en ekonomisk politik som innebär att man alltid bara kan skära ned, inte investera, inte förbättra konkurrenskraften.

Jag menar att ett sådant beslut går på tvärs mot det som svenska folket bestämde i folkomröstningen om EU:s valutaunion, och jag tycker att ni ska respektera det beslutet.

Det finns egentligen bara ett skäl för den som vill underställa den ekonomiska politiken diktaten från Bryssel, och det är att man egentligen vill ha in oss i valutaunionen men att man gör det steg för steg. Därför, Fredrik Reinfeldt, uppmanar jag dig att respektera svenska folkets nej till EU:s valutaunion och tacka nej till finanspakten.

(Applåder)

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det hölls en annan folkomröstning 1994 då jag var på den sida som vann svenska folkets gillande och som innebar att vi förde in Sverige som medlem i Europeiska unionen. Min uppgift är naturligtvis att säkerställa att detta medlemskap också förknippas med inflytande. Det tror jag är viktigt för Sverige. Det tror jag är viktigt för svenska folket. Det är ett skäl till att det finns ett fortsatt starkt stöd för att vara kvar som medlem i Europeiska unionen.

Det jag nu försöker göra är att tillvarata det intresset men samtidigt också visa respekt för att svenska folket 2003 sade nej till att vi skulle gå in i eurosamarbetet. De förhandlingar som pågår är ännu inte färdiga. Jag ska själv åka ned i morgon kväll och med Tysklands förbundskansler Angela Merkel diskutera exakt hur detta ska utformas. Jag menar att det går att få fram en lösning som innebär att det svenska nej och utanförskapet när det gäller euron respekteras och det, vad beträffar den budgetdisciplin som är tänkt att förstärkas, därmed inte får en bindande verkan på Sverige men ändå skänker oss en möjlighet att faktiskt få vara med

och påverka. Det är så jag uttolkar blandningen av de två folkomröstningar som vi bägge varit aktiva i.

Låt mig sedan säga att det inte spelar någon roll vad vänsterledaren i Sverige heter. De angriper alltid grunderna för budgetdisciplinen. Det tror jag är helt felaktigt. Att man genom att missköta sina offentliga finanser skapar någon sorts grund för ett bättre samhälle fungerar inte. Det har vi otaliga bevis för. Snarare leder underfinansiering till marknadsoro och stigande räntor. Det leder till att man lever över sina tillgångar och skickar notan till framtida generationer. Våra barn och barnbarn får möta en svältfödd skola och äldreomsorg till priset av att man hade roligt förr när man gjorde av med mer pengar än man hade.

Om det är något vi ska lära oss i vår tid så är det att vi ska rätta mun efter matsäck. Det har Sverige gjort. Det har vi gjort via kraftiga ansträngningar. Flera regeringar har bidragit till det. Vänsterpartiet har huvudsakligen stått vid sidan av och pekat finger och fortsätter tyvärr att i Jonas Sjöstedts skepnad angripa grunderna för en bra budgetdisciplin i Europa. Jag beklagar det.

(Applåder)

Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Ja, Fredrik Reinfeldt, om du hade fått bestämma hade vi varit en del av valutaunionen. Det hade knappast gynnat Sveriges ekonomiska utveckling. Jag tycker att du kan skicka ett tackbrev till oss i Vänsterpartiet för att vi ordnade folkomröstningen så att vi slapp valutaunionen.

Låt mig sedan ta upp europakten. Huvudargumentet för att gå med i europakten är att vi inte måste följa dess regler och att vi ska få inflytande på möten som vi inte får delta i. Om det är logiken för att ansluta sig till den är det sannolikt en ganska dålig pakt.

När det gäller Sveriges statsfinansiering är vår politik inte att öka statens skuldsättning. Vår politik är att vi ska använda det ekonomiska utrymme som finns inte till att sänka skatten för dem som tjänar mest, inte för att ha ineffektiva skattesänkningar för arbetsgivarna utan för att investera oss ur krisen, för att bygga järnväg, för att ha fler som arbetar i äldreomsorgen, för att ha bättre utbildning, för att bygga ett hållbart energisystem. Det är inte bara en rättvisare politik. Det är inte bara en mer klimatansvarig politik. Det är också en bättre ekonomisk politik.

(Applåder)

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Vi tror också på att investera i infrastruktur. Vi har rivit ned de luftslott som de rödgröna lämnade efter sig 2006 och fyllt på med mycket stora investeringspaket. Det är nästan 500 miljarder i investeringar och i skötsel och underhåll fram till 2021. Den som hävdar att ingenting byggs och ingenting görs kring infrastruktur har helt enkelt inte varit i Sverige på sistone.

Det görs viktiga framtidsinvesteringar. Också vi tror på att man ska säkra just äldreomsorgen och tillföra resurser. Det har vi visat vid flera tillfällen. Vi har efter omprövning i Moderaterna riktat om skattesänkningar till låg- och normalinkomsttagare. Jag står upp för att en metallarbetare och en busschaufför ska få mer i plånboken när de jobbar. Jag

tycker att det är ett rättvisare Sverige. Det är en bättre grund för sammanhållning, och jag beklagar att Vänsterpartiet inte håller med.
(Applåder)

Anf. 18 HÅKAN JUHOLT (S):

Herr talman! Samtidigt som vi noga följer hur ekonomin försvagas i vår omvärld ser vi att det i vårt eget land finns oerhörda styrkor och möjligheter som inte tas till vara. Arbetsförmedlingen meddelade så sent som i går att varslen ökar. 30 000 nya personer anmälde sig som arbetslösa under december månad. Den otrygghet som sprider sig runt om i landet riskerar att förlänga och fördjupa krisen.

Är du trygg vågar du investera, byta bil, måla om huset, köpa en ny diskmaskin, genomföra den semesterresa du så länge drömt om. Har du framtidstro vågar du satsa, starta eget företag, byta bostad, gå en utbildning, ja kanske sätta barn till världen. Du blir en kraft som stärker ekonomin. Det är människor med arbete och en säker välfärd som är trygga och känner framtidstro. Så hänger det ihop.

Därför måste de svårare tiderna i vårt eget land mötas med en aktiv politik. Det kräver svåra avvägningar och prioriteringar, men det är möjligt just därför att Sverige rymmer så mycket kraft och så stora möjligheter. Politiken måste lära sig av de misslyckanden som vi har bakom oss. Arbetslösheten minskar inte genom att man gör de arbetslösa fattigare. Utanförskapet hålls inte tillbaka genom att man tar resurser från sjuka och arbetsskadade. Sverige blir varken tryggare eller får mer framtidstro om vi satsar på historiska skattesänkningar samtidigt som vi gömmer undan arbetslösa i fas 3, som nu är en större arbetsgivare än Volvo. Framtidstron ökar inte för någon för att pensionärerna straffbeskattas.

Herr talman! Arbetslösheten är och förblir ekonomins viktigaste siffra. Vi har inte råd med arbetslösheten. Därför måste vi se till att varje människas styrka och kompetens tas till vara. Bara så kan hopplösheten och främlingsfientligheten hållas tillbaka. Bara så kan barnfattigdomen, som nu ökar, tryckas tillbaka. Bara så kan man garantera frihet för alla medborgare i denna generation och nästa. Vi kommer aldrig någonsin att acceptera en massarbetslöshet som biter sig fast på dagens höga nivåer kring 8 procent. Arbete åt alla och full sysselsättning för att frigöra kraften hos alla människor är socialdemokratins politiska uppgift, och den viker vi aldrig från.

(Applåder)

Vi ska frigöra kraften i Västra Götaland för att se till att de män och kvinnor som får gå från arbetsplatserna får vidareutbildning och kompetensutveckling och därmed står starkare på arbetsmarknaden. Vi ska frigöra kraften hos alla våra ungdomar, så att deras livskraft och drömmar inte förspills till arbetslöshet utan flödar ut i arbetslivet. Vi ska frigöra kraften hos alla de kvinnor som hålls tillbaka från ledande positioner och karriärutveckling i arbetslivet utan annan anledning än deras kön, hos alla dem som arbetar ofrivillig deltid och fortfarande saknar rätten till en hel arbetsdag. Den rätten ska vi ge dem.

Vi ska frigöra kraften hos varje människa som kommer till Sverige. Vi ska se till att varje kompetens och utbildning kommer till användning; arbete blir på så sätt en väg in i samhällets gemenskap. Vi ska motarbeta den främlingsfientlighet och diskriminering som slår hårt mot enskilda människor och gör Sverige till ett fattigare land.

Vi ska frigöra den gröna kraften. När regeringen står stilla och även inom detta område uppblåst konstaterar att man är bäst, vilket sannerligen är långt från sanningen, vill vi gå framåt. Svenska storstäder ska gå i täten och bli världsledande på miljöeffektiv uppvärmning och transporter. Vi vill investera både i storstad och på landsbygden genom att bygga ut tunnelbanan i Stockholm och satsa 11,5 miljarder på utbyggd kapacitet i järnvägssystemet i hela landet. Vi vill satsa på en social förnyelse genom att modernisera lägenheterna i miljonprogramsområdena, som vi tidigare byggde upp gemensamt. Detta skapar jobb och tillväxt.

Det finns, statsministern, i vårt land en offentlig kraft att släppa loss hos alla de människor som i dag är arbetslösa därför att det saknas utbildningsplatser, som inte kan flytta dit där jobben finns därför att det saknas bostäder eller som måste täcka upp hemma därför att barnomsorgen och äldreomsorgen inte fungerar på de tider man behöver dem. När vi ser detta förstår vi vad det är som bygger Sverige starkt. Vi ska höja utbildningsnivån. Vi ska bygga bostäderna. Vi ska stärka välfärden. Det är vår uppgift och vår väg framåt.

(Applåder)

Det handlar om en jobbpolitik som är tydlig och konkret och till sista kronan finansierad, inte en politik som uppgivet berättar vad som ska skjutas på framtiden. Vi ska stärka näringslivet, skapa arbete genom en riktad miljardsatsning på samverkan inom ny forskning och öka Sveriges konkurrenskraft inom medicin, miljö, framtidens transporter och fler områden där svensk forskning kan omsättas till arbete. Små företag ska växa genom sänkta sociala avgifter. Stora företag ska bli större genom att forskning och utbildning bryter ny mark och att nytt riskkapital frigörs. Genom att stärka näringslivet och företagsamheten stärker vi hela Sverige.

Vi ska stärka våra skolor och universitet, som ska utbilda både morgondagens och dagens arbetskraft. Vi ska ha en skola där lärarens kompetens ställs i centrum, en skola där alla före 25 års ålder ska ha en fullständig gymnasieutbildning. Det kräver investeringar, inte bara nya regler och nya betyg. Vi avsätter därför 2,4 miljarder kronor under de kommande fyra åren för kompetensutveckling för lärare. Vi investerar i 57 400 platser inom högskolan, traineejobb och utbildningsvikariat. Genom att stärka utbildningen bygger vi Sverige starkt för morgondagen.

Vi ska ha en stark arbetsmarknad, där utbildning och matchning sätts i fokus och ingen människa lämnas efter. Därför vill vi flytta över 700 miljoner från ineffektiva coacher till förstärkt förmedlingsverksamhet. Vi vill bygga riktade utbildningar för den generationsväxling som står framför oss. Det arbetet måste påbörjas nu. Vi ska bygga – och det handlar bara om vilja – de moderna arbetsplatserna, där du håller så att du kan arbeta fram till din pensionsålder, där vi bygger bort de fysiska och psykiska skadorna och där tillfälliga anställningar inte kan staplas på varandra i en evighet.

Att frigöra kraften i Sverige kräver en genomgående förstärkning av samhällets alla delar. Vi vill genom vår jobbpolitik stärka näringslivet, infrastrukturen, skolan, arbetsmarknaden och arbetsplatserna och på så sätt i en helhetslösning skapa nya jobb. Full sysselsättning är vårt mål. Därför bestrider vi regeringens inställning att näringslivet är ett särin-tresse. Därför bestrider vi regeringens inställning att gymnasieskolorna ska ha mindre resurser och att arbetsmarknaden ska ha piskor men inga morötter. Framför allt bestrider vi tanken att små enskilda symbolhand-lingar skulle vända utvecklingen framåt. Vi går inte fram på en tunn linje, utan på en bred front som stärker hela samhället. Vår jobbpolitik, statsministern, är ingen slogan, kampanj eller knapp, utan en kraftfull och sammansatt satsning där samhällets resurser används där de behövs allra mest.

Vi socialdemokrater är stolta över att vi står upp för idén att det ska gå bra för Sverige genom att de människor som bor och lever i vårt land mår bra och att vi investerar i varandra genom livets alla skeden. Den som har ett jobb inser och känner att dennes frihet inte blir större därför att en arbetslös döms till fattigdom. Den som är frisk känner att dennes frihet inte blir större för att en syster eller broder som är sjuk döms till fattigdom. Det handlar om att den som har det bra också känner ett an-svar för den som har det sämre. Man kan inte ensidigt ha en politik som gynnar dem som för evigt är placerade i solsken. Vi måste säkerställa att de medborgare i vårt land som står i regnet får rätt att komma ut i solske-net. Ni för en politik som bryter isär samhället och som är ett brott mot en lång svensk tradition av sammanhållning.

Mot det program och de ambitioner som jag har redovisat här står – ja, vadå? Det har kommit ett besked om att regeringens hittills enda åtgärd för att klara jobben, jobbskatteavdrag nr 5, skjuts på framtiden. Därutöver är det tomt, uppgivet, urskuldande och framför allt uppblåst. Efter fem år är nu det borgerliga misslyckandet ristat i sten. Det finns en annan väg framåt för Sverige.

(Applåder)

Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Hur många miljarder per minut tror ni som följer deba-ten att Håkan Juholt gjorde slut på? Fanns det någonting som inte skulle få mer? Han talade i högt tonläge om gigantiska offentliga utgiftssats-ningar och enorma skattesänkningar, märkte ni det? Allt till alla! Det är så vi känner igen den svenska oppositionen.

Bara några upplysningar: Det finns ingen täckning för detta i det so-cialdemokratiska budgetalternativet. Alternativet är dessutom underfi-nansierat. Det finns ingen samlad opposition som står bakom det höga tonläge vi nu har lyssnat till. Det finns inga gemensamma förslag. De är inte redo att ta ansvar. De antyder och skapar förhoppningar om att det ska finnas utrymme för allting, men det finns inget förberett.

Jag står för att min bedömning av Sveriges offentliga finanser är att vi nu bör vara aktsamma, att utrymmet är litet och att marginalerna är små. Jag väljer att säga svenska folket att en del av det jag tror Sverige behö-ver för stå åt sidan. Ansvarstagandet för offentliga finanser går först.

Sverige ska inte köra ned i det dike och hamna i den skuldkris där andra befinner sig. Tror ni att Håkan Juholt är mäktig uppgiften att ta det

ska förändras, eller de ska möjligen förändras. Leif Pagrotsky sitter gömd någonstans och utreder detta. Vi har ingen aning om det. Du har inga besked att ge när det gäller skatterna. Stå inte här och yvs över hur farligt allting är! Du accepterar ju alltihop.

Man får vara lite försiktig med svenska språket. Ordet skänka betyder enligt mig att man inte tar någonting betalt. Håkan Juholt hade varenda dag hört nya besked och saker som skänktes utan någon betalning. Den listan existerar alltså. Det är väldigt intressant, Håkan Juholt. Jag tror helt enkelt inte att det ser ut så.

(Applåder)

Anf. 22 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Det står på www.stockholmsrean.se. Det kommer hela tiden till nya exempel. Någon får ta över en vårdcentral som vi har byggt upp med våra skattemedel och kanske betala för kontorsmöbler eller liknande eller till och med få den. Men det väsentliga är att man sedan säljer den vidare och tjänar miljoner på det som tidigare var vårt gemensamma.

Du säger att ni har gjort stora satsningar på vården och skolan. Tror du att personalen uppfattar det så? Tror du att undersköterskorna och sjuksköterskorna uppfattar det så på Sveriges vårdcentraler och lasarett där man går på knäna och slits ut för att personaltätheten hela tiden minskar och man får mer att göra?

Tror du att Sveriges lärare känner det så? Lärarna pressas allt hårdare för att ni sparar in på skolan. Du står och talar om satsningar. Jag frågar dig, Fredrik Reinfeldt: Vilket Sverige är det du besöker? På vilka vårdcentraler, sjukhus och skolor uppfattar undersköterskor och lärare att ni har genomfört satsningar? Personalen går på knäna för att du har valt att prioritera stora skattesänkningar. Det är din väg framåt. Det är inte min.
(Applåder)

Anf. 23 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! För ungefär två månader sedan besökte jag Kairo för att där träffa några av de modiga medborgarjournalister, nätaktivister och demokratikämpar som har gjort den arabiska våren möjlig. De stod upp för den självklara rätten att styra sina liv och sina länder och börjar nu mycket mödosamt bygget av en demokrati.

Det har varit en kamp som i stor utsträckning förts med de redskap som det fria informationsutbytet på internet har erbjudit. Det är ett bygge som nu görs med byggstenar blandade av lika delar mod och mikroblogger. För att göra våren och demokratisträvanden möjliga har Sverige finansierat programvara som ska omöjliggöra statlig avlyssning. Den kallas Tor.

Men här hemma sker något helt annat. Den lag som ger FRA rätt till signalspaning, just sådan signalspaning som Tor är designad för att kringgå, ska nu utvidgas för att också ge Säpo och Rikskriminalpolisen tillgång till spaning på bland annat mejltrafik. Det är ett hot mot de medborgerliga fri- och rättigheter som vi i Sverige håller högt internationellt som brevhemlighet, källskydd, meddelarfrihet och integritet.

Utvidgningen av FRA-lagen möjliggörs genom en uppgörelse mellan alliansregeringen och Socialdemokraterna. År 2010 gick Socialdemokra-

terna till val på att FRA-lagen skulle rivas upp. Vi skulle börja om från början med en utredning som hur en eventuell signalspaning ska regleras.

Då anslöt ni er till de protester som ljud för att frihet och integritet skulle gälla också på nätet. Nu gör ni helt om och ger alliansregeringen möjlighet att utvidga FRA-lagen.

Min fråga är: Vad säger ni nu till dem som röstade på er i tron att ert engagemang för integritet och mot FRA-lagen var äkta?

Anf. 24 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Det var äkta. Hade vi vunnit valet så hade vi rivit upp och gjort om. Nu har vi gjort en överenskommelse som förstärker integritetsskyddet men framför allt löser de problem vi såg redan i vår motion, nämligen att den öppna polisens och Säpos tillgång till signalspaning inte fungerade. Det var en olöst fråga. Det resonerade vi om i vår motion.

Nu när det handlar om mycket allvarliga terroristbrott, hot mot rikets säkerhet och brottslighet kan våra myndigheter ta det ansvar för medborgarnas säkerhet och trygghet som vi har rätt att kräva. Det är en bra överenskommelse. Jag övertygad om att våra partier hade gjort en ännu bättre överenskommelse. Men nu finns det en blocköverskridande överenskommelse om detta. Det är bra.

När det handlar om rikets säkerhet är det viktigt med blocköverskridande överenskommelser. Det ska inte vara någonting för dagspolitiken. Det ska inte vara någonting för plakatpolitik. Därför var Ingvar Carlsson och Göran Persson så oerhört angelägna om att ha en långsiktighet och en tydlighet i säkerhetspolitiken.

Vi har i dag ett land där statsministern och vice statsministern inte gör samma säkerhetspolitiska bedömning om utvecklingen i Ryssland. Vi har ett läge där euroministern säger att vi ska ansluta oss till en finanspakt som andra statsråd säger att vi inte ska ansluta oss till.

Regeringens företrädare säger att vi ska erkänna staten Palestina och andra säger att vi inte ska göra detta. Utrikespolitiken har förvandlats till en enmansshow som inte ens är koordinerad i regeringen och än mindre mellan riksdagens partier. Så kan man inte sköta utrikespolitik och säkerhetspolitik. Det ska vara långsiktighet och tydlighet.

Du började din fråga i Mellanöstern. Jag vill avsluta mitt svar i Mellanöstern. Jag tycker att det nu är tid att Sverige går före och talar om att vi kommer att erkänna staten Palestina vid omröstningen i FN:s generalförsamling. Vi kan inte sitta stilla och invänta ett fredsavtal som inte kommer. Det vore väl ett trevligt besked om riksdagens samtliga partier kunde säga detta här och nu – inte minst skulle regeringens företrädare kunna göra det.

(Applåder)

Anf. 25 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Det vore mycket gott om Sverige kunde sända den signalen ut i världen, inte minst efter den skada som åstadkoms i omröstningen om Palestinas delaktighet i Unesco, där det inte ens verkade vara förankrat på alla departement vilken linje Sverige skulle driva.

Herr talman! Det är just den alliansregering som vi på det utrikespolitiska området har så mycket gemensam kritik mot som ni nu har gett möjlighet att utvidga FRA-lagen. Den uppgörelse som nu görs innebär ett

hot mot integritetsskyddet, meddelarfriheten, källskyddet och brevhemligheten – grundstenar i en demokrati som vi internationellt håller högt. Vi kan återigen sända en obehaglig signal ut i en värld där många nu står upp för demokratiska fri- och rättigheter. Det är därför jag undrar om Håkan Juholt verkligen känner att ni har hamnat på rätt sida i den diskussionen.

Visst behöver vi verktyg för att komma till rätta med allvarlig brottslighet och hot mot vårt öppna samhälle, men låt oss först vara tillräckligt historiemedvetna för att konstatera att vi riskerar att göra ont värre om vi försöker skydda det öppna samhället med verktyg som i praktiken monterar ned det.

Anf. 26 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Jag delar fullt ut Gustav Fridolins ståndpunkt. Det är därför det är viktigt att vi i denna överenskommelse stärker integritetsskyddet ytterligare. Med detta sagt vill jag framhålla att det inte finns någon viktigare sak för en regering än att tillvarata landets säkerhetspolitiska intressen. Vi behöver förstå att de som vill oss illa har förändrat sina metoder. De arbetar på ett annat sätt i dag. De kommer inte med en båt med bomber. De som verkligen vill skada vårt land jobbar med helt nya metoder. Därför måste också de skyddande myndigheterna i Sverige gå före för att säkra oss och rikets säkerhet mot terroristhot och grov brottslighet. Jag är övertygad om att det finns ett brett stöd bland svenska folket för detta.

Vi är ett land med starka värden, och vi förtjänar att försvaras, såväl med flygplan som med andra vapen och framför allt också mot dem som försöker bryta vår nationella trygghet och säkerhet. Vi tänker inte släppa buset in på oss. Det är i grund och botten en förutsättning för att kunna leva tryggt i Sverige. Det står vi för.
(Applåder)

Anf. 27 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Jag lyssnade på ett utrikespolitiskt anförande som Håkan Juholt höll i måndags efter lunch, i Sälen. Håkan Juholt kommenterade där också den ekonomiska krisen i Europa. Jag plockade fram hans anförande för säkerhets skull, för att kunna citera ur det. Här beskriver Håkan Juholt situationen i Storbritannien: ”När Europa krisar sitter euroskeptiska Tories i samarbete med euroforiska liberaldemokraterna. Jag delar min kollega Milibands analys att Camerons beslut att ställa Storbritannien på läktaren är djupt olyckligt.”

Detta sade Håkan Juholt i måndags efter lunch. Här talar han om avslutning till den nya finanspakten. Det är 45 timmar sedan. Han säger att det inte bara är ”olyckligt” utan ”djupt olyckligt” att Storbritannien sätter sig på läktaren. Att stå utanför beskrivs som att sätta sig på läktaren.

Sedan dröjer det ett dygn. I går eftermiddag håller så Håkan Juholt presskonferens och meddelar att Socialdemokraterna anser att Sverige ska ställa sig utanför. Det är exakt samma besked som David Cameron har gett för Storbritannien och som Håkan Juholt ett dygn tidigare sade var ”djupt olyckligt”.

Det är en statsmannakonst i oppositionen som jag inte förstår. Jag måste ändå ställa frågan till Håkan Juholt: Hur kan det vara djupt olyck-

ligt att Storbritannien sätter sig på läktaren samtidigt som det är höjden av vishet att Sverige ska sätta sig på samma läktare?
(Applåder)

Prot. 2011/12:57
18 januari

Partiledardebatt

Anf. 28 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Folkpartiet företräder också i den här frågan en extremistuppfattning. Du, Jan Björklund, krävde omgående att vi reservationslöst skulle ansluta oss till europakten utan några som helst villkor. Du driver med kraft att vi omgående ska ansluta oss till euron, trots att 90 procent eller mer av svenska folket säger att det vore fel. Det är inte en folkligt förankrad uppfattning.

Den 9 december kom toppmötet fram till en europakt som vi konstaterade inte är bra för vare sig euroområdet eller Sverige. Den ger inte möjlighet till flexibilitet och konjunkturanpassade åtgärder. Vi har mycket bättre finanspolitiskt regelverk själva. Vi har mycket bättre budgetregler själva. Det fanns ingen som helst anledning för oss att ansluta oss till detta.

Socialdemokratin är dock pragmatisk, och därför ville vi lyssna in de samtal som regeringen har haft. Nu står vi inför ett ställningstagande, förmodligen i EU-nämnden redan på fredag. Därför ville vi noga diskutera och analysera vad statsminister Fredrik Reinfeldt har lyckats få in i alla de samtal han medverkar i. Ingenting har ju förbättrats sedan den 9 december. Tvärtom har det försämrats.

Man talar om att sitta vid bordet. Det vi utläser ur dessa dokument, som är synnerligen otydliga, inte minst när det gäller de juridiska konsekvenserna, är att man möjligen ska få sitta på läktaren och lyssna när de andra talar. Det är det Jan Björklund står här och argumenterar för. Du har inte Sveriges medborgare bakom dig i detta. Jag respekterar din ståndpunkt. Jag tror starkt på EU-samarbetet, men vad EU nu behöver är en politik för investeringar.

Vi har 22 miljoner människor som är arbetslösa. Det de konservativa regeringarna då säger är att vi ska lägga bördor på sjuka och arbetslösa och strama åt ännu mer, precis som man resonerar i Sverige. Det riskerar att förlänga och fördjupa krisen. Detta är inte medicinen. Därför säger vi nej.

(Applåder)

Anf. 29 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Jag noterar att Håkan Juholt gör allt i sitt inlägg utom att svara på den fråga jag ställde. Jag tror att åhörarna också hörde det.

I måndags – inte den 9 december – sade Håkan Juholt i Sälen att det var ”djupt olyckligt” att Storbritannien sätter sig på läktaren när det gäller finanspakten. Jag delar den uppfattningen. Jag tyckte att detta var en bra del av talet. Jag applåderade den delen av Håkan Juholts tal. Det är 45 timmar sedan. Sedan dess har det inte hänt särskilt mycket i finanspaktens utformning.

Förhandlingarna pågår. Jag för min del och mitt parti är för. De diskussioner som fortfarande återstår om detaljer i utformningen av denna finanspakt är inte av den arten att jag menar att de ska avgöra att Sverige ska ställa sig utanför. Sjöstedt och andra säger dock nej oavsett vad förhandlingarna leder fram till.

Juholt säger nu att ni det senaste dygnet har studerat detaljerna och därför säger nej. Förhandlingarna pågår ju fortfarande! Det hela är ju inte avgjort, Håkan Juholt.

Juholt får en chans till. Varför är det djupt olyckligt att Storbritannien ställer sig på läktaren men höjden av visdom att Sverige ska stå utanför?

Anf. 30 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Den EU-skepsis och euroskepsis som präglar mycket av den brittiska debatten delar inte vi socialdemokrater. Vi tror starkt på EU-projektet. Det är den väg vi ska gå för att lösa de stora problemen i samarbete.

Det område som nu beskrivs är dock ingen lösning på de problem vi ser framför oss. Regeringen har inte lyckats förhandla fram inflytande och deltagande utan möjligen en biljett för att få sitta på läktaren och med teaterkikare titta ned på dem som pratar. Det är inte attraktivt för oss socialdemokrater.

Du företräder en hållning som varken svenska folket eller övriga regeringen tycks stå bakom. Det är ett bekymmer för dig, inte för mig.

Det anförande som jag höll och som du dessutom applåderade byggde på insikten om den säkerhetspolitiska realiteten att ökade klyftor, där man låter de rika bli rikare och låter samhällen glida isär, vilket sker här i Sverige men också runt om i Europa – det är en hård, kallhamrad högerpolitik som också bär ett element av säkerhetspolitik – leder till en situation där fascism och andra rörelser kan växa sig starka. Det känner vi till på den europeiska kontinenten. Det var den högerpolitiken jag ville varna för.

(Applåder)

Anf. 31 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Vi har inte råd med arbetslöshet, sade Håkan Juholt i sitt anförande. Ändå betackar sig Håkan Juholt för två tydliga reformer för fler jobb. Jag tänker på reformen med restaurangmomsen sedan tre veckor tillbaka och på halveringen av arbetsgivaravgifter för unga människor som inte bara är bra för det privata näringslivet utan också för kommunsektorn.

Håkan Juholt sade också i sitt anförande: Vår jobbpolitik är inte en slogan. Men på en punkt är Håkan Juholt konsekvent. Det är för dyrt att satsa på fler jobb till unga.

Halveringen av restaurangmomsen är en reform där regeringen och Centerpartiet har varit pådrivande just för att öppna arbetsmarknaden för fler jobb till unga och människor som kommer från andra länder. Det handlar om att sänka trösklarna för att fler människor ska få trygghet genom att ha en lön och ett jobb att gå till.

Trots att Socialdemokraterna gick till val på förslaget – det var ett vallöfte, och då antar jag att man tyckte att det var en viktig och riktig åtgärd – har Håkan Juholt raljerat över förslaget och sagt att det är en dyr väg att gå för en billigare Toast Skagen.

Vi kan titta på innehållet när det gäller restaurangmomsen. Vi har hotell- och restaurangfacket med oss, som också påtalar vikten av regel-förenkling och vikten av större marginaler för en bransch som har det tufft.

Vad är det, Håkan Juholt, som gör att Socialdemokraterna har svängt i den här frågan? Det är en reform som ni för drygt ett och ett halvt år sedan hade som ett viktigt vallöfte för fler jobb. Vad är vallöften värda om man gör politiska kullerbyttor och ändrar åsikt så fort vallokaler stänger?
(Applåder)

Anf. 32 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! I ett kärvt ekonomiskt läge är det extra viktigt att använda de pengar vi har på bästa sätt. Jag har noterat att några statsråd, borgerliga politiker, är glada över att en hamburgare nu verkar bli 5 kronor billigare. Jag har ingenting emot det. Men för ungdomarna och för Sveriges framtid hade det varit bättre om vi hade lagt de pengarna på gymnasieskolan. Var fjärde ung pojke och var femte ung flicka lämnar gymnasieskolan utan fullgoda betyg och är därmed inte anställbara.

Jag hade i stället velat lägga de här pengarna på gymnasieskolan, vuxenutbildningen, universiteten och högskolorna. Det hade varit bättre för våra ungdomar än att göra hamburgaren 5 kronor billigare. Jag är inte säker på att det blir speciellt många jobb. Däremot vet jag att om vi hade använt pengarna på det sätt som vi socialdemokrater föreslår hade våra ungdomar haft större chans att få ett jobb och dessutom en lön man kan leva på.

Du möter dem nu med att säga: Ni ungdomar är faktiskt inte anställbara. Därför måste ni vara beredda att sänka era löner. Folkpartiet har till och med talat om halverade ungdomslöner. Varför ska ungdomar ha halverade löner för att ni missköter gymnasieskolan? Avstå från att sänka restaurangmomsen och lägg i stället de pengarna på skolan! Så rustar vi Sverige för morgondagen. Så rustar vi Sveriges ungdomar för morgondagen.

Därtill vill jag gärna säga att den permanent nedsatta arbetsgivaravgiften inte skapar några nya jobb. Det är alldeles uppenbart. Hade vi lagt de pengarna på att investera, bygga om våra lägenheter klimatsmart, bygga ut tunnelbanan i Stockholm och bygga vägar och järnvägar i stället för att subventionera företag hade det däremot skapat jobb.

Det handlar om utbildning till ungdomar, om jobb, om investeringar och om att bygga Sverige starkt för morgondagen. Så vill vi använda pengarna i stället för att sänka skatterna och göra hamburgarna lite billigare på restaurangerna.
(Applåder)

Anf. 33 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Håkan Juholt är verkligen konsekvent på en punkt. Det är för dyrt att satsa på fler jobb till unga. Du låter, Håkan Juholt, lite som ett eko av din företrädare Mona Sahlin. Oavsett vad regeringen lade fram för förslag var det fel prioritering. Det var fel jobbskapande insatser.

Mona Sahlin argumenterade på precis samma sätt vid införandet av RUT-avdraget. Enligt Skatteverket har det nu gett motsvarande 5 000 nya jobb, nya företag och en förändrad attityd hos svenska folket. Det är inte okej att ha svart städhjälp eller svarta byggtjänster.

Nu är moms halverad; det är en enhetlig livsmedelsmoms. Socialdemokraterna har en tradition av att köpa regeringens politik ett år ef-

teråt, à la jobbskatteavdraget. Min fråga till Håkan Juholt är: Kommer ni att fördubbla restaurangmomsen? Kommer ni att svänga ytterligare en gång och göra en bakåtkullerbytta till vad ni gick till val på 2010? Kommer ni att lägga miljardpålagor på en hel bransch och en hel ungdomsgeneration? Vilken väg väljer Håkan Juholt?
(Applåder)

Anf. 34 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Jag tror att just detta vurmande för sänkt restaurangmoms och billigare hamburgare är det tydligaste exemplet på hur idéfattig och förlamad regeringen är. Tydligare än så kan det nog inte bli. Det är vad ni har att komma med.

Tidigare har ni haft jobbskatteavdrag, men nu säger ni: Nej, det har vi inte råd med. Det var jobbskatteavdraget som var lösningen. Det var jobbskatteavdraget som skulle få ned arbetslösheten. Nu är arbetslösheten så hög att ni inte har råd med jobbskatteavdrag. Det är en politik som har nått vägs ände, och du står och talar om att det ska bli lite billigare att äta hamburgare.

I ett skarpt ekonomiskt läge ska vi använda pengarna så att vi rustar Sverige för morgondagen. Det är faktiskt bättre att avstå de stora skattesänkningarna – ni har genomfört skattesänkningar på 100 miljarder. Anställ mer personal i vården och omsorgen! Se till att våra ungdomar får en bättre utbildning! Investera i bostadsbyggande och infrastruktur! Rusta Sverige för morgondagen! Se inte bara till att hamburgarna blir lite billigare i dag!

Det var statsministern som sade att vi ska ta ansvar för morgondagen. Du tar ansvar för dagens restaurangbesökare.
(Applåder)

Anf. 35 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Så här låter det: Vi ska göra det. Vi ska fixa det. Vi ska bygga det. Vi ska bygga järnväg, vägar och tunnelbana. Vi ska rusta miljonprogramsområden, höja utbildningsnivån, stärka välfärden, skapa jobben och stärka samhällets alla delar.

Det har jag naturligtvis inget emot; det är det väl ingen som har. Men det jag saknar och som andra också har påtalat här är besked om hur det här ska gå till. Det är inte lika många ord om det.

I den kritik mot regeringen som vi hör Håkan Juholt och socialdemokratin rikta låter det som att man själv inte har något ansvar över huvud taget. Man har naturligtvis inget ansvar för den politik som den här regeringen för. Man har inget ansvar för försämringar i trygghetssystemen. Man har inget ansvar för sänkta inkomstskatter och liknande. Det skriver jag under på. Men Socialdemokraterna har trots allt haft makten i princip oavbrutet i det här landet i 70 år tidigare. Något ansvar måste man väl ändå ha för hur situationen ser ut i dag.

Vi kan ta Malmö som exempel, som har varit på tapeten av tragiska anledningar den senaste tiden. Det är, vill jag påstå, i högsta grad socialdemokratins ansvar att Malmö är en stad som i dag ser ut som den gör. Det är en splittrad och segregerad stad.

När Håkan Juholt talar om att Sverige glider isär, vilket jag håller med om, är det inte bara den här regeringens fel. Det är i lika hög grad

socialdemokratins ansvar att Sverige glider isär i dag. Vi ser ett alltmer segregerat land, kanske mer segregerat än någonsin.

Då undrar jag naturligtvis om Håkan Juholt, som den nya partiledare för Socialdemokraterna som han fortfarande är, ser socialdemokratins ansvar för till exempel det som sker i Malmö i dag. Där har man trots allt socialdemokratiskt styre lokalt. Men man riktar udden mot regeringen och kritiserar regeringen för den situation som man i dag upplever.

Vilket ansvar anser Håkan Juholt att socialdemokratin har?

Anf. 36 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Det är likadant för alla Sveriges kommuner. Många av dem står nu inför Anders Borgs skattechock. Det är många kommuner som tvingas höja sina skatter, också borgerliga kommuner, för att regeringen konsekvent har vältrat över kostnader från staten till kommunerna.

När man har slagit sönder trygghetssystemen tvingas sjuka och arbetslösa gå till försörjningsstöd. Det belastar den kommunala ekonomin. Så går det till när Anders Borg och Fredrik Reinfeldt solar sig på riksplånet medan kommunpolitikerna får kämpa i vardagen.

Det är samma sak i Malmö. Där tvingas man avstå från nödvändiga satsningar för att man måste ta över kostnader som staten tidigare bar ett ansvar för.

Jag ser framför mig betydelsen av att vi faktiskt utbildar våra ungdomar, att vi bygger om våra bostadsområden och att vi satsar på vår infrastruktur. Vi har talat om en politik för hela Öresundsregionen. Det handlar om att knyta ihop Malmö och Köpenhamn och se den kraft som finns i detta område. Vi vill tillsammans med regionen vara med och finansiera en ny Öresundsförbindelse så att man ska kunna pendla, arbeta, bo och leva mycket tydligare, bättre och enklare på båda sidor av Öresund. Det är det som jag ser framför mig i en stark tillväxtregion.

Men låt mig säga i den här repliken att det finns de som har påstått att vår politik inte är finansierad! Det är faktiskt inte ansvarsfullt att uttrycka sig på det sättet. Det finns inga ekonomer eller seriösa betraktare som jag har hört som har gått igenom vår budget och sagt att den är underfinansierad. Det är moderatledaren och andra politiker som säger det. Det får man väl ta i den politiska debatten, men samtliga förslag som vi har lagt fram i riksdagen och som jag har burit fram i dessa debatter är genomräknade till sista kronan och fullt ut finansierade. Vi har andra möjligheter, för vi rustar inte Sverige för morgondagen genom stora passiva skattesänkningar. Vi använder i stället resurserna för att investera landet starkt.

Jimmie Åkesson lutar sig mot Fredrik Reinfeldt. I åtta av tio omröstningar i denna riksdag stöder han den borgerliga politiken. Därmed utgör han ett underlag för en borgerlig politik.

(Applåder)

Anf. 37 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! För någon månad sedan var det nio av tio omröstningar. Den statistiken är alltså på väg ned, och det får man ju säga var positivt.

På den konkreta fråga jag ställde, vilket ansvar Håkan Juholt anser att socialdemokratin har för att Sverige glider isär och att vi ser den situation vi ser i till exempel Malmö i dag, svarar Håkan Juholt indirekt att social-

demokratin inte har något ansvar alls. Det är Anders Borgs skattesänkningar som ligger till grund för hela den situation vi ser.

Det är naturligtvis helt orimligt. Jag tycker också att det är fejt och ansvarslost att inte se den egna delen i den situation vi har, att inte våga rannsaka sig själv. Det tycker jag är fejt och dåligt av Håkan Juholt.

Socialdemokratin har styrt det här landet under så lång tid. Inte minst har man styrt Malmö de senaste 17 åren, tror jag. Där har man ett oerhört stort ansvar, och jag tycker att det vore på sin plats att Håkan Juholt faktiskt erkänner det och talar om vad man tänker göra åt det.

Anf. 38 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Socialdemokratin är inte på något sätt uppblåst. Vi är verkligen ingen felfri rörelse. Vi är heller inte uppfyllda av att vara felfria, men vi har idéer för framtiden. Vi har visioner, och vi varnar inte för visionerna. Vi vågar dra ut linjalen. Vad kommer om fem, tio, femton, tjugو och tjugofem år om det fortsätter som det gör nu? Hur skulle det bli med vår politik i stället?

Vi säger inte som en del andra att det där med visioner ska man akta sig för. Vi skulle heller aldrig någonsin ge oss in på att skriva om vår egen historia. Vi står för vår historia. Vi är stolta över den. Vi erkänner våra fel och brister, men vi talar om visionerna för framtiden. Det kännetecknar Sveriges socialdemokrati.

Det som Malmö står inför är att få frigöra all den kraft som finns i Malmö som vi inte utnyttjar, alla ungdomar som inte får jobb, alla investeringar som behöver göras. Där gör kommunen så mycket de kan, men de får ingen draghjälp från regeringen.

(Applåder)

Anf. 39 TALMANNEN:

Jonas Sjöstedt har begärt replik en bit in i replikomgången, varvid normal praxis är att han inte ska få den. Läser man dock 2 kap. 15 § andra stycket 2 riksdagsordningen enligt bokstaven har han rätt till repliken, varför jag mot praxis har beslutat att ge honom replikrätt här.

(Applåder)

Anf. 40 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Tack så mycket för det!

Vi har en situation på svensk arbetsmarknad som är djupt bekymmersam. Håkan Juholt tog också upp den i sitt anförande. En majoritet av de unga människor som har arbete i Sverige – och då är det många som saknar arbete – har otrygga anställningar. De vet inte hur länge de kommer att kunna få jobba. De vet inte vilka inkomster de kommer att ha. De kan inte planera sina liv.

Många jobbar åt bemanningsföretag. Andra sägs upp från sina vanliga jobb, eftersom bemanningsföretag ska komma in och ta över deras arbetsuppgifter. Visstiderna staplas på varandra på den svenska arbetsmarknaden. Så bygger man otrygghet. Så gör man att människor inte kan planera sina liv. Det är en ganska dramatisk förändring som vi har sett.

Allra otryggast är de som kommer hit från andra länder och arbetar. Det är ett fullständigt hänsynslöst utnyttjande av till exempel östeurope-

iska lastbilschaufförer och folk i restaurangbranschen som jobbar för några fattiga tusenlappar.

Regeringen låter detta ske. Man gör egentligen ingenting åt det här. Det drabbar dem som diskrimineras. Det drabbar svenska löntagare som får sina rättigheter pressade tillbaka. Det drabbar seriösa företag som blir utkonkurrerade.

Man kan tänka som så att vi i oppositionen är maktlösa mot detta och att det är regeringens ansvar. Det är naturligtvis på sätt och vis rätt, men det finns en sak vi kan göra. Vi kan ställa till rätta den skada som Laval-domen ställde till. Vi kan kräva av Europeiska unionen att man inför ett socialt protokoll där man slår fast att löntagarnas rättigheter ska respekteras från första dagen på vår arbetsmarknad.

I februari kommer bollen flygande. Då kommer riksdagen att få en fördragsändring om ESM på sitt bord. Jag uppmanar och inbjuder Håkan Juholt att tillsammans med oss – och gärna med Miljöpartiet, om de vill vara med – säga till regeringen: Vi skriver inte under utan ett socialt protokoll. Löntagarnas rättigheter ska komma först, och sedan kan vi tycka det vi tycker om fördragsändringen.

(Applåder)

Anf. 41 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Jag vill också hälsa Jonas Sjöstedt välkommen till partiledardebatten och partiledarkretsen.

Jag lyssnade på ett radioprogram för några dagar sedan där man intervjuade ungdomar. Jag tror att programmet hette *Anställd – men bara ibland*. Dessa ungdomar befinner sig på en arbetsmarknad där man kallas in några timmar då och då. Arbetsgivaren skickar ett sms. De är daglönare. En sådan arbetsmarknad har vi haft tidigare i Sverige. Det blev inte fler jobb för våra ungdomar för att anställningstryggheten blev sämre. Det blir inte fler jobb för våra ungdomar för att man inte gör satsningar på investeringar, infrastruktur och byggande.

Våra ungdomars villkor på arbetsmarknaden har vi som faktiskt är vuxna ett gemensamt ansvar för. Vi kommer nog alla ihåg hur det var när vi gick ut gymnasiet, högskolan eller universitetet. Vi fick en fast anställning ganska snabbt, och då var arbetslösheten lägre. Det finns inget samband mellan otrygga anställningar och låg arbetslöshet – inte alls.

På samma sätt som vi hade rätten att få trygga anställningar så att vi kunde skaffa oss en bostad, så att vi kunde ta ett lån, så att vi kunde bli vuxna på riktigt och flytta hemifrån har vi politiker ett ansvar för att ge våra ungdomar detta. Det handlar om ordning och reda på arbetsmarknaden och trygga arbetsplatser med trygga anställningar. Det har vi klarat förut. Efter fem år med en moderatledd politik är arbetsmarknaden helt upplöst. Anställningstryggheten är försvagad.

Jag delar Jonas Sjöstedts bedömning att EU naturligtvis omgående, snarast möjligt, ska upprätta ett socialt protokoll för att tillvarata löntagarnas villkor på arbetsmarknaden. Det handlar om att bygga ett löntagarnas Europa. Den senaste tidens debatt har handlat om bankernas och finansmarknadernas Europa – alla dessa som har en tilltro till att marknaden är självreglerad och politiken inte ska lägga sig i.

Men vi kan bygga ett löntagarnas Europa och ett löntagarnas Sverige. Det är det som ligger framför oss.

(Applåder)

Anf. 42 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Håkan Juholt för det beskedet, och jag delar hans syn på att förlorarna i dagens Sverige till stor del är en ungdomsgeneration som inte får fasta jobb, som har låga inkomster och som har svårt att kunna planera sin framtid.

Vi kan göra någonting åt det här. Det är dags att säga ifrån sig en europeisk union som sätter företagets rätt att flytta personal och lönedumpning framför löntagarnas rättigheter. Vi sträcker ut en hand till Socialdemokraterna och Miljöpartiet: Låt oss skriva ihop oss inför den kommande fördragsändringen! Låt regeringen förstå redan nu att de inte har stöd i den här kammaren för fördragsändringen med mindre än att det kommer upp ett socialt protokoll på bordet i samband med att den presenteras!

(Applåder)

Anf. 43 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Jag är övertygad om att de som följer den här debatten delar min uppfattning att våra barn och ungdomar ska ha rätt till en bra utbildning. Vi ska satsa på utbildning som gör dem anställbara, på en skola med fler lärare. Det går att organisera arbetsmarknaden på ett sådant sätt att det är ordning och reda, att det inte är en konkurrens nedåt i villkor där vi ska sälja oss billigare, där arbetsplatserna ska bli farligare, där arbetsmiljön ska bli sämre och där stressen ska öka.

Vi var en gång i tiden bäst i världen på ett arbetsmiljöarbete där vi byggde bort arbetsplatser där det fanns risk för brännskador. Det är dags att ta itu med ett arbetsplatsarbete där vi bygger bort de arbetsplatser där man riskerar att bli utbränd. Det ansvaret kan politiken ta. Politiken kan göra den skillnaden, men väljer politiken att sitta på läktaren och säga att det här får marknaden sköta, då blir villkoren sämre, lönerna går ned, och man slits ut hårdare. Det är inte en hållbar arbetsmarknad.

(Applåder)

Anf. 44 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Vi har tydligare än någonsin under de senare åren upplevt hur vi är en del av ett internationellt sammanhang, där det som händer i omvärlden också påverkar oss i Sverige, där ekonomisk kris i Grekland, i Italien, i Spanien väller in också över Sverige. När efterfrågan avtar i omvärlden spelar det roll för antalet industrijobb i Sverige, vilket spelar roll för kommunernas skatteintäkter, som spelar roll för hälso- och sjukvården, äldreomsorgen i Sverige och så vidare.

Socialdemokraterna har tidigare sett vårt internationella sammanhang. Man har bidragit till diskussionen som ledde till att Sverige kom med i EU till sist. Vi har inom EU:s ram arbetat för stabila institutioner, och jag vill hänga på det resonemang som Jan Björklund förde tidigare om varför Socialdemokraterna nu vill att Sverige ska ställa sig utanför budgetpakten. Den syftar till att åstadkomma ett tydligare regelverk som förhindrar politiker att spendera mer pengar än man faktiskt har tillgång

till. Om det här kommer på plats innebär det att Sverige kommer att få något mer stabila villkor från omvärlden. Socialdemokraterna vacklar här.

Jan Björklund nämnde att Håkan Juholt så sent som häromdagen sade att Storbritanniens ställningstagande är djupt olyckligt. Han instämmer med sin kollega David Miliband, den socialdemokratiske ledaren i Storbritannien. Men varför ska Sverige inte medverka till ett stabilare regelverk, som innebär mer för jobben än mycket annat som vi kan göra och som bidrar till större ekonomisk stabilitet i Sverige, Håkan Juholt?

Anf. 45 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! I grund och botten handlar det om en respekt för medborgarna i vårt land. Det är ganska sällan vi genomför folkomröstningar. Svenska folket har avvisat införandet av euron. Det ska vi i den här kammaren ta ansvar för. Det åligger inte oss att överpröva det och bakvägen försöka åstadkomma någonting annat.

Vi har väldigt strikta budgetregler. Vi gör inte av med mer pengar än vad vi har, varken Kristdemokraterna eller Socialdemokraterna. Det regelverket satte den socialdemokratiska regeringen upp tillsammans med Centerpartiet. Det står nu alla partier bakom. Det garanterar ordning och reda.

Det som nu har förhandlats fram, i huvudsak bland konservativa moderata ledare, är en politik som över en konjunkturcykel inte gör det möjligt att vara flexibel. Det är det som är bekymret. Våra regler är bättre därför att de sträcker sig över längre tid.

Europa står i dag inte inför behov av en inbromsning. 22 miljoner människor är arbetslösa. Det har en säkerhetspolitisk dimension. Vi kan Europas historia. Det har också en ekonomisk dimension. Vi har inte råd med denna massarbetslöshet. Att i det läget säga att den enda medicin som finns är ytterligare åtstramningar – det är ju det som ni konservativa står för – tror inte vi på. Vårt eget regelverk är mycket bättre. Det kan den svenska riksdagen följa.

Du talar om inflytande. Så som vi har utläst dessa papper tillsammans med LO:s och TCO:s ekonomer kommer vi fram till att vi möjligen kan få en plats på läktaren och titta på med kikare. Det är inte aktuellt för oss. Svenska folket har avvisat euron. Vi ska inte smygvägen ta oss in på deras villkor. Det är mitt besked.

(Applåder)

Anf. 46 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Jag tror inte att någon seriös bedömare drar slutsatsen att det här skulle innebära att Sverige går med i den gemensamma valutatan. Det innebär inte det här. Det handlar inte om detta.

Det här handlar om ett mer stabilt regelverk. Den David Miliband som Håkan Juholt i sitt anförande anslöt sig till säger så här när han kommenterar Torys ställningstagande: Idén att vi gör oss själva en tjänst i den ekonomiska politiken eller i utrikespolitiken genom att ställa oss vid sidan av våra grannar är verkligen korkad – foolish är det uttryck som han använder. Det här är det första vetot som inte stoppar någonting. Planerna fortsätter. Det var ett skenveto mot ett skenhot.

Han säger att det här var meningslöst därför att ett deltagande inte skulle begränsa rättigheter och friheter ett jota. Det är vad han säger. Hur kan Håkan Juholt komma fram till någonting annat utifrån precis samma avtal?

Jag vill att Socialdemokraterna ska vara med. Jag vill att Socialdemokraterna ska vara aktiva så att vi kan få breda överenskommelser om sådant som spelar roll för Sverige.

(Applåder)

Anf. 47 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Men, Göran Högglund, den konservativa politiken är ju vid vägs ände. Du talar om ett mer stabilt regelverk. Vi har ett väldigt stabilt regelverk i Sverige. Nu vill du ha ett mer stabilt regelverk. Detta stabila regelverk innebär ju vidare åtstramningar.

Vi är alldeles övertygade om, både du och jag, att Europas väg framåt inte kan gå via massarbetslöshet. Vi har i dag i vårt land ungefär 8 procents arbetslöshet, och du har inte råd att bygga bort den. Vi har i Europa 22 miljoner arbetslösa, och vi har inte råd att sätta dem i arbete. Mitt och socialdemokratins besked är att vi inte har råd med arbetslösheten. Det är den som långsiktigt gör oss fattiga. Det är den som också bär en säkerhetspolitisk dimension. Det vet vi från Europas historia.

Denna finanspakt, som huvudsakligen borgerliga, konservativa politiker har förhandlat fram är inte Europas medicin. Den är heller inte bra för Sverige. Vi har ett utmärkt regelverk själva. Det ska vi följa.

(Applåder)

Anf. 48 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Den här debatten handlar om tre saker, om jobben, jobben och jobben.

Låt mig börja med att vända mig till läktaren. Där sitter nämligen Charlie, Giv, Linnea och några till av de kloka människor som jag har lärt känna på den folkhögskola där jag jobbar. Tack för att ni kom! Ert engagemang får mitt engagemang att växa. Ni är några av de smartaste och roligaste människor jag har jobbat med. Jag är glad att jag har fått lära känna er och era drömmar – drömmar om en bättre värld, om ett spännande jobb, om ett Sverige lite bättre än det land vi delar i dag. Era drömmar kan bygga Sverige starkare. Därför är det vårt ansvar i den här kammaren att göra era drömmar möjliga.

När man tar ett steg fram ska man aldrig mötas av en dörr som stängs i ens ansikte. Därför handlar den här debatten om jobb, jobb och jobb. Därför duger det inte med en ungdomsarbetslöshet på över 23 procent. Därför behövs en politik som möter drömmar utan att varna för visioner. Därför krävs det av oss att vilja och våga mer än att förvalta gamla system och meriter. Därför avkrävs vi alla som deltar i den här debatten konstruktiva och fullt finansierade förslag för att alla ska kunna få jobb och framtidstro.

Den här debatten handlar om jobb, jobb och jobb, om hur nya jobb ska kunna växa fram, om hur vi har utbildning som ger möjlighet att ta de jobb man drömmer om eller i vart fall de som finns, om hur vi bygger ett arbetsliv där man har möjlighet att må bra, där människors kraft tas till vara utan att de slits ut.

Herr talman! Sedan 2006 har den svenska arbetslösheten ökat från 7,1 till 7,6 procent. Nästa år förväntas arbetslösheten stiga till 8 ½ procent i Sverige. Det motsvarar faktiskt 47 000 nya människor som inte har ett jobb att gå till. Det är nästan lika många som bor hemma i Hässleholm.

Andelen arbetslösa ungdomar är nu uppe i 23,2 procent. Det är en av de högsta procentsatserna bland OECD-länderna, likvärdig med länder som Rumänien och Cypern.

Där står vi alltså nu, när eurokrisens svallvågor bara börjat slå in över Sverige. Krisen riskerar att leda till en negativ spiral som är obehagligt enkel att förutse. När arbetslösheten växer drabbar det genast ekonomin i kommuner och landsting. Samtidigt har regeringens försämringar i trygghetsnätet lämnat fler utan ett skyddsnät när krisen slår till, och fler är hänvisade till det kommunala försörjningsstödet. När kommunernas intäkter sjunker, samtidigt som kostnaderna ökar, tvingas man till varsel och nedskärningar. Det är aldrig bättre ekonomi att betala kostnaderna för en lärares arbetslöshet än att betala läraren för att undervisa. Ändå riskerar kommuner att tvingas avskeda lärare.

För att möta denna negativa spiral föreslår regeringen – ingenting. Det är samma passiva politik som prövades under finanskrisen 2008. Regeringen vägrade då att skjuta till pengar till kommunerna tills det var alldeles för sent. Enligt regeringens egna beräkningar ledde det till att 22 000 människor fick gå från sina jobb i skola, vård och omsorg. Det är faktiskt fler än de som jobbar på Volvo Personvagnar. Ett helt Volvo i arbetslöshet, och regeringen satt kvar i baksätet!

Konsekvenserna blev stora för alla dem som blev av med sina jobb, också för eleverna i skolan och för de äldre i omsorgen. Nedskärningarna blir dyra. Det är inte gratis att ge äldre mer medicin i stället för att ge äldre mer tid med kunnig personal. Det är definitivt inte gratis att stänga dörrar för unga som vill ha jobb och framtidstro.

Mot regeringens passivitet, som riskerar att bli dyr, ställer Miljöpartiet en aktiv jobbpolitik med klimatinvesteringar, småföretagande och ansvar för jobb i skola, vård och omsorg. Det är en politik i tre delar.

För det första behöver Sverige klimatsmarta investeringar. Klimatutmaningen försvinner inte för att det är eurokris. När hela världen samtidigt söker efter bättre sätt att transportera sig, gröna energilösningar, smartare sätt att bygga städer, är det så klart där som framtidens svenska jobb och exportsuccéer går att finna. Det är något som fler och fler regeringar tar till sig. Den danska regeringen lade nyss fram en plan för 77 000 nya jobb inom området för förnybar energi. Tyskland tänker likadant. Där jobbar faktiskt redan i dag något fler i sektorn för miljöteknik än med att tillverka bilar, och då tror jag att vi alla här kan räkna upp ett par tyska bilmärken.

Vi föreslår satsningar på tåg som man kan lita på går och kommer i tid, på moderna energilösningar, på klimatsmarta hus och utrustning av miljonprogrammets bostäder och skolor. Det ger jobb, och det moderniserar Sverige för en ny tid.

För det andra måste det bli enklare att driva företag. Regeringens småföretagarpolitik liknar mest SM i luftgitarr. Många står på scen och vevar, men det händer inte så mycket i längden. Frågar man företagen är det som behövs för att klara att nyanställa i en orolig tid ett slopat sjuklöneansvar och sänkta arbetsgivaravgifter. Därför föreslår vi det, men i

regeringens småföretagarpolitik är konkreta förslag lika ovanliga som riktiga gitarrer i luftgitarrs-SM.

För det tredje måste vi undvika den negativa spiral där ökad arbetslöshet leder till kommunala varsel som leder till ytterligare ökad arbetslöshet. Om vi vill att alla barn ska ha en ärlig chans i skolan och att ingen äldre någonsin ska vanvårdas i omsorgen, kan vi inte än en gång börja med att sparka undersköterskor och lärare. I stället borde vi höja ambitionerna.

Vi vill kombinera satsningar på ökade medel till kommunerna med långsiktiga program för höjda lärarlöner och ökad bemanning i äldreomsorgen. Framtidsinvesteringar, småföretagande och satsningar på en god vård, en värdig omsorg och en skola där alla får en ärlig chans är Miljöpartiets plan för jobb, jobb och jobb.

Herr talman! Den svenska arbetsmarknaden påminner ibland om ett fotbollslag med en redigt dålig tränare. Vi är för få på plan så att många får kuta så mycket att de knappt håller hela matchen. Andra sitter på avbytarbänken och vet aldrig riktigt när de får gå in och visa vad de duger till. Ytterligare andra kommer aldrig ens ut från omklädningsrummet.

De kommande åren måste det därför öppnas dörrar för människor att vända ett varsel till en möjlighet att göra något nytt i livet. Det måste finnas människor som tar de jobb som växer fram. Vi tror på traineeprogram i välfärden där man kan ta till vara äldre medarbetares erfarenheter. Vi tror på fler industrinära högskoleutbildningar, och vi tycker att fler borde få chans att vidareutbilda sig. I stället har regeringen gjort tvärtom. Det är faktiskt 40 000 färre som studerar på komvux i dag jämfört med när alliansregeringen tillträdde i högkonjunktur.

Under vintern har Miljöpartiet hållit rådslag där vi har bjudit in fackföreningar, miljöorganisationer och nätverk mot ungdomsarbetslöshet för att diskutera hur man kan finna vägar att stärka människors makt över sin tid. Det handlar om att ge människor möjlighet att styra mer över sin arbetstid, att skapa en jämställd arbetsmarknad där inte kvinnodominerade yrken jämt kommer i andra hand både i lön och i arbetsmiljö, att det ska finnas barnomsorg tillgänglig när man jobbar, att bli av med det som sliter, till exempel indragna raster, ständig övertid eller delade arbetsdagar.

På en arbetsmarknad där många aldrig släpps in medan andra slits ut får vi alla bära kostnaderna i form av arbetslöshet och sjukskrivningar. En trovärdig politik för jobben handlar så klart om att alla ska ha en chans till ett jobb att trivas med, uppgifter att utvecklas i och en lön att leva på. Den handlar också om hur man ska kunna kombinera arbetslivet med allt det andra som gör oss till människor – om att när man kommer hem ska man ha kraft kvar att läsa läxor eller gå på föreningsmötet. En arbetslinje som sliter oss från träningen med knattelaget bygger inte Sverige starkare.

Herr talman! När samhället förändras måste också politiken utvecklas. De idéer som en gång enade Alliansen ger inga svar på de frågor som eurokris, klimatförändringar och utslitna medarbetare ställer oss. Utan en aktiv politik kommer arbetslösheten att öka, och Sverige missar möjligheten att låta nya jobb och industrier växa fram.

Är det något politiken har lärt mig är det att idéer i det blå, utan kraft att ta stegen framåt, mod att våga sig ut i det okända, är risgryn värt. Är

det något jobbet vid en folkhögskola har lärt mig är det hur viktig politiken är. Vi kan på skolan vara hur bra som helst med att öppna dörrar till kunskap och vinna självförtroende. Ska man sedan ändå ut i en verklighet med en ungdomsarbetslöshet på över 23 procent och hundratusentals människor i bostadskö räcker det vi gör på skolan bara så långt.

Mot regeringens passivitet ställer Miljöpartiet därför en politik för att göra de drömmar som finns hos alla er som sitter på läktaren möjliga. Det ska vara en aktiv politik för jobb och ett modernt arbetsliv.
(Applåder)

Anf. 49 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja börja med en fråga. Kan Gustav Fridolin namnge vem som är oppositionsledare i Sverige?

Jag vill också påpeka att alla svar som är längre än två ord kommer att leda till följdfrågor.

Regeringen och jag, Gustav Fridolin, har redogjort för en bedömning att det finns små marginaler i svensk ekonomi. Sverige har en lyx jämfört med vår omvärld, som höjer skatter och skär ned, i att det är god ordning i de offentliga finanserna. Vi gör bedömningen att marginalerna är mycket små. Gör Gustav Fridolin en annan bedömning?

Om Gustav Fridolin inte gör en annan bedömning måste grunden för alla de satsningar vi har hört om i anförandet komma antingen från finansiering med andra höjda skatter eller från stora utgiftsminskningar. Det vore intressant om Gustav Fridolin kunde redovisa dem för åhörarna. Vi har hört om satsningarna, men hur ska de finansieras?

Låt mig ge ett tydligt exempel. Jag tycker att ungdomar som jobbar i Sverige ska ha samma lön som andra – av det enkla skälet att jag inte tror på idén att ungdomar ska få lägre lön för arbete. Jag tror däremot att det kan vara intressant att sänka kostnaderna för den arbetsgivare som ska anställa någon som är ung eftersom jag tror att det ökar möjligheterna för unga människor att få arbete.

När en arbetsgivare utbetalar 100 kronor i lön till någon som är under 26 år i Sverige betalar arbetsgivaren 15 kronor i skatt. Hur många kronor anser Miljöpartiet att man ska betala på den hundralappen? Det är när förslaget blir konkret som det syns om det finns trovärdighet i politiken. Det är därför jag är intresserad av svar på de frågor jag har ställt.

Anf. 50 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag noterar att statsministern prioriterar frågorna om vem tar vem-lekarna i riksdagen högre än politiken för hur vi ska skapa möjligheter till jobb och framtidstro i hela Sverige.

Vi har en politik för jobb och framtidstro. Jag redovisade den. Den handlar om klimatsmarta investeringar, om värnande av jobb i skola, vård och omsorg och om småföretagande.

Den kan växa ur det faktum att Sverige har bättre förutsättningar än många andra att hantera krisen vi står inför. De sunda statsfinanserna som byggts upp, de regelverk som vi brett accepterar i denna kammare och det faktum att svenska folket valde att behålla en egen valuta- och penningpolitik är beslut som har tjänat oss väl och ger oss bättre förutsättningar i krisen.

Men man ska inte inbilla sig att bara för att man äter vitaminer på morgonen kan man slå sig fri när influensan sprider sig över Europa. Vi riskerar att drabbas hårt av eurokrisen när den slår in över oss. Det är därför vi behöver en aktiv politik för jobb.

Jag accepterar självklart att regeringen har andra förslag än de gröna för att komma åt arbetslösheten. Det jag inte accepterar är om regeringen inte har några förslag alls. Ansvar växer genom handling. Förtroende växer genom handling.

De förslag jag har framfört är fullt finansierade. Till exempel ser vi till att sänka arbetsgivaravgiften för de arbetsgivare som verkligen vill nyanställa. Många svenska småföretag står nu med ett behov att nyanställa trots krisen. Men då behöver man ett slopat sjuklöneansvar och sänkta arbetsgivaravgifter. Det finansierar vi genom att ta bort en reform som hitintills har varit ineffektiv, en bred arbetsgivaravgiftssänkning för alla unga. Vi behåller en arbetsgivaravgiftssänkning för de unga som är arbetslösa. Ja, där går vi till och med längre än vad regeringen har gjort och slopar arbetsgivaravgiften för de arbetsgivare som anställer en arbetslös ung. Sedan ser vi till att arbetsgivaravgiftssänkningen i övrigt träffar just de arbetsgivare som vill nyanställa, där den kommer att göra mest nytta.

Anf. 51 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det Gustav Fridolin kallar vem tar vem-leken är det vi andra brukar beskriva som demokrati. Åtta partier finns i denna riksdag, och jag kan berätta för alla som följer detta att inget av dem har egen majoritet. För att kunna fatta beslut måste man kunna samverka med varandra. Det är lite mer än en lek att kunna svara på frågan: Vem är det som ska leda det andra regeringsalternativet om det finns ett sådant i denna riksdag?

Jag ger Gustav Fridolin en chans till. Kan Gustav Fridolin namnge oppositionsledaren i Sverige? Jag vill påpeka att alla svar som är längre än två ord kommer att leda till följdiskussioner.

Låt mig sedan också påpeka att svaret på det Gustav Fridolin sade, möjligen lite invecklat och långt, var att i stället för de 15 kronor i skatt som nu betalas för dem som är under 26 år vill Miljöpartiet ha 31 kronor. Tror ni att det blir fler eller färre jobb när man gör det dyrare att anställa unga?

Metoden att ta bort arbetsgivaravgift för unga har vi redan. Den har alliansregeringen infört, och den kallas nystartsjobb och finns för ungdomar som har varit arbetslösa längre än sex månader.

Det du vill genomföra är skattehöjningar för att anställa unga människor. Det ger inte jobb.

Anf. 52 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Jag vet vad demokrati är. Vi är nu ute och träffar hyresgästföreningar, folkrörelser och fackföreningar för att formulera ett alternativ till nästa val som människors hjärtan kan klappa för. Det alternativet formulerar vi brett tillsammans med alla de människor som vill förändring, som vill något nytt för Sverige.

Jag lägger nu min energi där snarare än att samarbeta politiskt här. Jag samarbetar mer med dem som i dag har ett långt avstånd till politiken

än att jag gör kompromisser och uppgörelser här. Tiden för det kommer – det vet vi båda. Men låt oss få möjlighet att nu bygga ett slagkraftigt alternativ inför nästa val.

Herr talman! Jag förstår att statsministern hellre diskuterar Miljöpartiets budgetförslag än den egna avsaknaden av förslag för att skapa nya jobb. Men låt mig påminna statsministern om att han leder regeringen i ett land där ungdomsarbetslösheten nu är dubbelt så hög som den är i jämförbara länder som Österrike, Nederländerna och Tyskland. Uppenbarligen har de förslag som du här högaktar inte räckt.

Vi behöver alltså en ny plan för jobben. Jag har presenterat en plan i denna kammare. Jag väntar på regeringens plan för jobb åt alla i Sverige.

Anf. 53 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag är mycket stolt över den migrationspolitiska överenskommelse som Alliansen har slutit med Miljöpartiet. Jag är också väldigt stolt över överenskommelserna om undantaget i turordningsreglerna och friskolereformen som Miljöpartiet och allianspartierna har slutit tidigare år, inte minst därför att det visar på en gemensam vilja att ta ansvar för frihetsreformer för människor. Även om jag har andra synpunkter på delar av Miljöpartiets politik hoppas jag givetvis att vi kan se på möjliga överenskommelser på olika områden även framöver.

Under den senaste tiden har vi haft en uppslitande debatt om välfärden. Vi har fått rapporter om oerhört kränkande och oacceptabel hantering av äldre människor. På senaste tiden har fokus framför allt riktats mot privata utförare, särskilt mot dem som gör ett överskott. Men det var inte länge sedan vi kunde höra om lika kränkande och lika oacceptabel hantering inom de kommunala sektorerna. Oavsett var det sker är detta oacceptabelt.

För oss i Centerpartiet är det alltid viktigt att säkra kvaliteten men också säkra möjligheten att välja. Det är därför vi har exempelvis skolpengen, för att låta eleven välja vilken aktör man vill. Den viktigaste kvalitetssäkringen är att kunna välja och välja bort, men det behöver givetvis kompletteras med fler kvalitetskriterier.

Trots allt ser vi nu en debatt där vissa hävdar att offentliga alternativ per automatik alltid skulle vara bättre och att ideella och privata alternativ per automatik alltid skulle vara sämre. Andra hävdar att privata alternativ kan vara okej om de inte går med vinst.

Under den senaste tiden har jag märkt att Miljöpartiet svävar lite på målet när det gäller valfrihet inom välfärdssektorn. Min fråga är därför till Gustav Fridolin: Har ni fortfarande kvar ett engagemang för en mångfald av utförare? Kan vi lita på ett engagemang som fokuserar på kvaliteten, som fokuserar på innehåll och möjligheter att få bestämma? Eller har eventuella diskussioner om överskott, vinst och vem som äger vägarna tagit över i debatten?

Anf. 54 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Vet du vad som alltid är bättre i äldreomsorgen, Annie Löf? Det är tillräckligt med personal för att ta hand om och ge en värdig omsorg till dem som finns där. I dag ställs personalen på många äldreboenden inför helt omöjliga val. Ska jag bryta mot reglerna och göra det här tunga lyftet själv, eller ska jag låta den äldre sitta kvar med blöjan

obytt? Den typen av omöjliga val kommer vi undan genom att se till att det finns tillräckligt med personal.

Därför har vi här i riksdagen lagt fram förslag tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet om att få fram regler för minimibemanning inom äldreomsorgen, regler som ska gälla lika oavsett vad det står för skylt på äldreboendet. Jag har hitintills inte hört vad Centerpartiet tycker om det förslaget.

Det jag däremot har sett är att man har glömt bort vad som hände 2008. Då drog debatten ut på tiden. Då tog det tid innan regeringen till slut erkände att vi måste värna jobben i skolan, vården och omsorgen. Den tiden kostade 22 000 människor jobbet. 22 000 människor – mer än vad som jobbar på Volvo Personvagnar – fick gå från sina jobb i skolan, vården och omsorgen. Det drabbade dem, och det drabbade de äldre i omsorgen och eleverna i skolan.

Måste vi göra om misstaget från då en gång till? Kan vi inte nu gå ut och säga att vi ska se till att kommunerna får tillräckligt med medel för att krisen inte ska bäras på golvet på äldreboendena eller i klassrummen i skolorna? Kan vi inte nu gå ut och säga att vi ska kombinera det med ett brett program för höjda lärarlöner, för bemanning i äldreomsorgen oavsett utförare och för att se till att man kan klara generationsväxlingen också i välfärden på ett sådant sätt att man tar till vara äldres erfarenheter genom att låta yngre komma in som traineer och vid sidan av?

Anf. 55 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Miljöpartiet fortfarande svävar lite på målet. Är det så att man gillar lagen om valfrihetssystem, valmönjlighet för elever, valmönjlighet för äldre och valmönjlighet för föräldrar i barnomsorgen? Är det så att man inte gillar vinst och överskott i välfärdssektorn?

Om vi tittar på ett stämmobeslut från Miljöpartiets kongress ser vi att ni är ganska tydliga när ni säger att skolor som drivs i vinstsyfte, skolor som går med överskott, ska förbjudas. Inom vilka andra sektorer där man använder offentliga medel vill Miljöpartiet sätta ned foten?

Offentliga medel används ju för att köpa in skolböcker till undervisningen och för att restaurera järnvägar och vägar. Offentliga medel används när man köper in läkemedel för att bota sjuka, för sjukhussängar och för att betala städentreprenören som gör skolorna fina och rena.

Vad är nästa steg i Miljöpartiets Sverige för att förbjuda vinst i välfärdssektorn?

Anf. 56 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Herr talman! Ja, jag blir upprörd, och vi på Miljöpartiets kongress blir upprörda när vi ser och förstår att medel som vi har lagt för att alla barn ska få en ärlig chans i skolan och alla äldre ska få en värdig omsorg i stället försvinner i väg till skatteparadis, att företag som verkar på en marknad som vi betalar för gemensamt har registrerat sig på vissa sätt och gjort aggressiva upplägg för att slippa bidra till det gemensamma.

Det gör mig upprörd. Det vill jag se till att hindra. Jag trodde ett tag att det var regeringens linje också, men tydligen har inte Anders Borg talat med Annie Lööf.

Herr talman! Frågan är vad nästa steg i Centerpartiets Sverige är. Vi har här redovisat hur vi ska se till att rädda jobb i skolan, vården och omsorgen, hur krisen inte ska bäras i klassrummen och på äldreboendena, hur vi ska se till att kommunerna har tillräckligt med medel för att inte än en gång behöva avskeda dem som gör det viktiga jobbet med att se till att alla barn får en ärlig chans och alla äldre en god omsorg.

Det har Centerpartiet inte svarat på.

Anf. 57 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag lyssnade med stort intresse på ditt anförande, Gustav. Det finns mycket som förenar oss och er. Inte minst gäller det den helt vitala betydelsen av klimatfrågan. Vänder vi inte detta ganska snart och minskar utsläppen radikalt riskerar vi att i grunden förändra möjligheterna för mänskligt liv och för vår framtid på den här planeten.

Sverige borde vara ett land som går före och visar vägen, och då krävs det en helt annan ambitionsnivå än vad den här regeringen har. Då krävs det sådant som att vi bygger ut järnvägen kraftfullt, renoverar vårt bostadsbestånd, går över till förnybar energi helt och hållet. Här finns starka beröringspunkter mellan våra två partier. Man kan säkert hitta skillnader också, men färdriktningen är likartad.

Det finns naturligtvis också skillnader mellan Miljöpartiet och Vänsterpartiet. En skillnad som jag skulle vilja diskutera med dig och som Annie Lööf också berörde gäller synen på vinster i välfärden, där jag tycker att ni har en oklarhet.

Det vi pratar om nu är inte byskolor, föräldrakooperativ och brukarinflytande, utan det vi pratar om nu är hur riskkapitalbolagen systematiskt köper upp centrala delar av svensk välfärd, pressar ut maximal vinst och sedan säljer till vinster framöver.

Vi vet vem som betalar priset. Vi vet att bemanningen är lägre. Vi vet att de tjänster som man tillsätter är mer osäkra. Vi vet att pengarna försvinner ut ur landet. Vi vet hur de skatteplanerar och fiffjar för att inte göra rätt för sig. De som betalar priset är de anställda, som får jobba hårdare, och de äldre, som får en sämre vård.

Det var inte det som var tanken. Det var inte så det skulle vara, tror jag. I alla fall tror jag att ni menade något annat när ni satte i gång privatiseringarna.

Är ni nu beredda att tillsammans med oss säga nej tack till riskkapitalbolagen i välfärden? Är ni beredda att säga att varje skattekrona som vi betalar ska gå till vad den är avsedd för, till barnens utbildning, till bra omsorg om de äldre och till bra hemtjänst, till exempel? Varför ska skattebetalarna göda riskkapitalbolag och skattesmitare?

(Applåder)

Anf. 58 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jag har under det senaste året fått höra både moderater och vänsterpartister berätta att de ska bli det nya miljöpartiet. Då känns det skönt att vara med i originalet.

Nu är det upp till bevis. Jag är glad om det finns fler som vill ta klimatdebatten och klimatutmaningen på allvar. Den här riksdagen skulle behöva minst åtta miljöpartier, partier som såg till att göra prioriteringar så att vi kan komma in i en ny tid. Precis som Jonas Sjöstedt säger håller

ju Sverige på att tappa den ledartröja som vi en gång tog på oss. Vi håller på att öka de svenska utsläppen. Vi håller på att minska takten i utbyggnaden av förnybart. Vi håller på att se hur andra länder springer om oss i det race som är livsviktigt.

Fru talman! Jonas Sjöstedt sade att han nu inte pratade om föräldra-kooperativ och små alternativ till skolor och sjukvård. Det var roligt att du inte pratade om dem.

Men hade Vänsterpartiet fått bestämma hade inga lärare fått välja att driva en skola utifrån sin idé, inga undersköterskor hade fått starta ett eget äldreboende där man jobbade på ett nytt sätt, och inga nya idéer och alternativ hade kunnat växa fram i skolan och äldreomsorgen på det sätt som jag tror är livsviktigt för att alla ska kunna få den äldreomsorg och den skola som verkligen utgår från ens behov.

Det betyder inte, fru talman, att jag på något sätt vill att pengar som vi lägger på en välfärd där alla ska få en ärlig chans i skolan och där alla äldre ska få en god omsorg ska planeras i väg till skatteparadis.

De som är med och utför skola eller sjukvård ska spela enligt de regler som vi har satt upp i Sverige. Det är oanständigt att vi har ägare som inte är långsiktiga, att riskkapitalbolag som är ute efter kortsiktiga vinster har haft möjlighet att genom aggressiva upplägg planera bort pengar som är tänkta att gå till en bra skola och en bra äldreomsorg.

Nu försöker vi göra något åt det. Vi försöker se till att det blir bra kvalitet i all äldreomsorg oavsett vad det är för skylt utanför och all skola oavsett vad det är för skylt utanför.

Anf. 59 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag tycker att Gustav Fridolin lite grann försöker sitta på två stolar samtidigt. Menar du allvar med det du sade sist ska du sluta upp bakom vårt krav på att alla pengar oavkortat ska gå till verksamheten och att riskkapitalbolagen ska bort ur välfärden. Du är välkommen, Gustav!

När det gäller miljön och klimatet har vi mycket samsyn i de frågorna. Men jag tycker att ni har blivit mer defensiva. Jag tycker att ni har blivit mer defensiva när det gäller att tala om tillväxten, att en tillväxt som bygger på ökad materiell konsumtion inte är långsiktigt hållbar på det sätt som vi har det i dag. Jag tycker att ni har blivit defensiva när det gäller arbetstiden. Att korta arbetstiden är att också hitta en modell som är långsiktigt hållbar inte bara ekonomiskt utan också ekologiskt.

Jag tycker att ni är defensiva när ni inte kopplar klimatfrågan till en jämnare inkomstfördelning, för det handlar om att fördela knappa resurser och ett litet miljöutrymme. Vi vet också att höginkomsttagarna är betydligt farligare för klimatet än låginkomsttagarna och till exempel att männen tar större utrymme än kvinnorna.

Jag skulle gärna se ett lite radikalare miljöparti i klimatfrågan.
(Applåder)

Anf. 60 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Det var inte särskilt många veckor sedan som Vänsterpartiet hade en kongress där man berättade att miljöpolitiken äntligen ska plockas upp ur malpåse. Två veckor senare beskyller man Miljöpartiet

för att vara på defensiven. Det tror jag är en rivstart som inte ens Jonas Sjöstedt klarar av.

Nu är det upp till bevis för er. Vi vill se den nya miljöpolitik som ni säger att ni ska driva. Vi vill se att ni kommer på samma sida när det handlar om att göra de gemensamma investeringar för ett hållbart och modernt land som vi lägger fram men också när det handlar om att bejaka det näringsliv som faktiskt ser möjligheterna i att göra en omställning.

Fru talman! Tar man bussen från min by in till Hässleholm åker man förbi ett antal industrier. De flesta står tomma, som chanser man hade när man växte upp där förr och som inte längre finns. När man har politiska möten där handlar det väldigt mycket om vad man skulle tillverka där i stället. Vilka chanser finns det i biogasen? Vilka möjligheter finns det att tillverka de egna fordonsbränslena i Sverige i stället för att köpa olja från skurkstater?

Det är en politik som bejakar omställning och näringsliv. Det är en politik som kopplar samman ekonomi, jobb och miljö.

Anf. 61 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Det europeiska samarbetet står inför sin största utmaning i modern tid. Ett antal länder står inför mycket tuffa omställningar. Åtgärderna på kort sikt i de länderna är både jobbiga och svåra. Men det finns inga alternativ. Besluten måste fattas. Många länder i framför allt Sydeuropa måste göra den resa som vi i Sverige gjorde på 1990-talet. Om den gemensamma valutan faller – som några här inne till och med önskar – faller sannolikt hela det europeiska samarbetet.

Det var den generation där man själv kunde minnas krigen, förintelsen och utrotningslägren som skapade den europeiska unionen och den gemensamma valutan. Helmut Kohl, den tyske kansler som till sist var den som släppte fram eurosamarbetet och därmed övergav den starka och framgångsrika D-marken, var präglad av krigen. Hans storebror Walter stupade i andra världskriget.

För Helmut Kohl och hans europeiska generation handlade euron och samarbetet inte enbart om penningpolitik. Idén med euron var naturligtvis delvis ekonomisk, men den var också politisk. Om alla Europas länder går samman i samma valutaområde blir det svårare att starta krig i kommande generationer, för den som startar krig i sitt eget valutaområde förstör också sin egen ekonomi.

Håkan Juholt sade i Sälen häromdagen att misskötta ekonomier kan leda till sociala spänningar som kan få allvarliga säkerhetspolitiska konsekvenser. Den analysen är helt riktig. Det är precis därför som eurosamarbetet finns, för att hålla ihop Europa.

Vid 1930-talets början gick Europa igenom en liknande kris som den vi nu har. Den tidens folkvalda politiker misslyckades med att möta krisen på ett sätt som ingav förtroende. De sociala spänningarna blev mycket starka även i Sverige, men ändå inte jämförelsevis så starka i Sverige som i andra länder. I Tyskland ledde den ekonomiska krisen till så starka sociala spänningar att folk röstade bort demokratin och röstade in diktaturer. Den gången fick den ekonomiska krisen katastrofala konsekvenser.

De som nu lättvindigt kastar ur sig att euron borde avskaffas eller hoppas att den ska gå under, som till och med partiledare i denna riksdag numera gör, förstår inte vilka risker det skulle innebära för vår kontinent.

I Sverige har vi en debatt, och det beror på våra ställningstaganden, där vi skiljer mellan EU och euron. Vi är med i EU men inte i euron. I huvuddelen av Europa är detta samma sak. Det är euron som är kärnan i det europeiska samarbetet i huvuddelen av Europa. Skulle den falla skulle Europeiska unionen tappa sin relevans. Och vad som händer på lite sikt om Europas länder glider isär finns det många exempel på från tidigare generationer.

Till oppositionen skulle jag i dag vilja säga: Håkan Juholt, du har ju helt rätt i din analys av Europa. Du har rätt när det gäller sambandet mellan ekonomisk och social utveckling i Europa och å andra sidan fred och frihet. Men när du nu inser detta samband, varför ställer du dig då vid sidan av? Gå inte från internationalism till provinsialism, Håkan Juholt! Och till Jonas Sjöstedt, som inte ens har förstått detta samband, säger jag: Gå hem och läs historia!

Kunskap, kunskap, kunskap – det är så vi ska bli framgångsrika på 2000-talet. Den nya regeringen 2006 genomförde ett antal reformer omedelbart på skolans område. Där börjar vi nu se resultat. Betydligt fler elever i svensk skola studerar nu främmande språk än förut. Betydligt fler elever läser kvalificerade kurser i matematik än förut. Det är färre som numera bara väljer det som är roligt för stunden. Man väljer även det som är mer ansträngande och det som är viktigt för Sverige. Sökt-rycket till ingenjörsutbildningarna ökar igen för första gången på mycket lång tid.

Våra reformer har innehållit många incitament för eleverna att vilja plugga mer, att välja det jobbiga men det viktiga i stället för att bara välja det som är kul. Detta börjar nu ge effekt.

De största utbildningsreformerna genomförs dock precis nu. Läsåret 2011/12 är mycket reformintensivt i den svenska skolan. Resultaten, som har sjunkit under årtionden, måste vändas uppåt. Men det kommer att ta tid innan resultaten av dessa reformer kan avläsas. Skolans problem i dag beror mycket på reformer som genomfördes på 70-talet, 80-talet och i början av 90-talet.

Både i år och nästa år kommer stora internationella utvärderingar av kunskapsresultaten. Min prognos är att vi måste vara förberedda på att dessa mätningar visar att de svenska resultaten fortsatt sjunker i förhållande till andra länder. Vändningen kommer på sikt av de reformer som nu genomförs.

Min bedömning är också att de reformer som vi hittills har genomfört inte räcker. Det behövs mer utbildningsreformer för att den svenska skolan ska återställas i världsklass. Det vi har sett hittills är bara början. Det kommer att behövas mer.

Fru talman! Svensk ekonomi står stark när vi jämför oss med Sydeuropa, och den står stark i ett europeiskt perspektiv. Men vi kan inte vara nöjda. Ett område där vi borde kunna göra väsentligt mer är ungdomsarbetslösheten, som många varit inne på. Det är en högre andel ungdomar som är arbetslösa i Sverige än i jämförbara länder. Så har det varit under lång tid, under olika konjunkturer och under olika regeringar. Arbetslöshet är alltid allvarligt – för ung som gammal – men det är extra allvarligt

när det första steget ut på arbetsmarknaden dröjer. Unga människor som går från utbildningsväsendet rakt ut i arbetslöshet, med eller utan omfattande studier bakom sig, riskerar att snabbt hamna i en ond spiral. Att kunna försörja sig själv och flytta hemifrån är viktiga steg i livet. Men för många unga är det inte möjligt i dag, så ur social synpunkt är ungdomsarbetslöshet ofta mer allvarlig än annan arbetslöshet.

Regeringen har genomfört en rad reformer för att möta detta. Vi gör om gymnasieskolan. Vi inför lärlingsutbildningar. Vi sänker skatterna för att anställa unga.

Från Folkpartiets sida är bedömningen att detta inte räcker. Det behövs fler åtgärder. Några av dem är kontroversiella, och det är därför som de inte har genomförts, men de behövs. Jämför med till exempel Danmark och Tyskland! De har lägre ungdomsarbetslöshet, de har lärlingssystem, de har ett annat utbildningsväsen än vad vi har. Vi är på väg åt det hållet. Men de har också en annan lönebildning. Det är inte så att en 30- eller 40-åring i Danmark och Tyskland tjänar mindre än vad man gör här, men just 19–20-åringar har lägre ingångslöner. De får också i större utsträckning jobb av det skälet.

Jag menar att vi i Sverige måste våga diskutera att differentiera lönerna mer. Här är det arbetsmarknadens parter som har ansvaret, men vi måste våga diskutera detta och tänka mer. Det är trots allt viktigare, fru talman, att 20-åringar får jobb, även med något lägre lön, än att 20-åringar ska behöva gå arbetslösa med socialbidrag.

(Applåder)

Fru talman! När man lyssnar till den rödgröna oppositionen märker man att det bara finns en gemensam nämnare för de olika partierna: De är emot, de säger nej, de vill få bort alliansregeringen. Men vad som skulle komma i stället är höljt i ett fullständigt dunkel. Det finns inte längre något alternativ till alliansregeringen. De fyra oppositionspartiernas förslag spretar alla åt olika håll, inklusive de tre rödgröna partiernas förslag. Någon gång kan dessa fyra partier i denna kammare åstadkomma ett tjuvnypp på regeringen genom voteringsseger i någon oftast mindre väsentlig fråga. Men något regeringsdugligt alternativ till alliansregeringen finns inte i svensk politik.

(Applåder)

Anf. 62 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Fru talman! Jag tror att både jag och kanske också tv-tittarna noterade att Jan Björklund fick sin starkaste applåd när han argumenterade för sänkta löner för våra ungdomar. Det säger väldigt mycket om den borgerliga politiken. Det är den väg som ni har pekat ut.

Vi socialdemokrater har under årtionden organiserat en arbetsmarknad där också ungdomar har rätt att få en lön som man kan leva på. Du drar nu ned applåder från borgerliga riksdagsledamöter när du bär fram en politik som leder fram till sänkta löner för ungdomar.

Självklart ska vi rusta våra ungdomar för morgondagen, satsa på utbildning. Därför är det alldeles obegripligt varför ni nu genomför denna neddragning av resurserna till gymnasieskolan: 675 miljoner kronor, 1 400 lärare som försvinner eller 800 kronor mindre i månaden i löneutrymme för Sveriges gymnasielärare.

Min och socialdemokraternas väg är en annan. Vi ska utrusta våra ungdomar med möjligheter att göra sig anställbara och ta ett jobb så att man har en lön man kan leva på. Du drar ned applåder när du pekar ut en väg som handlar om lönesänkningar.

Har du över huvud taget lyssnat till Lärarförbundets ordförande Eva-Lis Sirén? Nedsökningarna på gymnasieskolan innebär en stor risk för uppsägningar och ett reellt hot mot lärartätheten. Nedsökningarna motsvarar ca 3 500 gymnasielärare fram till 2015. Jan Björklund, du bär ansvaret för gymnasieskolan där var fjärde ung man och var femte ung kvinna lämnar utbildningen utan fullgoda betyg. Då är man inte anställbar. Det besked du har att ge dem är: Jag kan inte ge dig den skola du behöver, men jag lovar dig sänkta löner om du lyckas få ett jobb med en otrygg anställning.

Det är inte vägen framåt för Sverige.

Anf. 63 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är värre än det som Juholt beskriver. En tredjedel, inte en fjärdedel eller femtedel, av varje årskull de senaste 20 åren har slagits ut från gymnasieskolan. De har slagits ut därför att vi har haft en gymnasiepolitik i Sverige som har sagt att alla ska bli högskolebehöriga, att alla ska läsa in högskolebehörighet.

Alla ungdomar vill inte bli akademiker. Alla kanske inte har förmågan att bli akademiker, och Sverige fungerar inte som samhälle om alla blir akademiker. Men ni har ställt det kravet för att ni tycker att det ska skapa jämlikhet. Det har i stället skapat en väldig utslagning. Tiotusentals ungdomar hoppar varje år av gymnasiet eller går färdigt men blir underkända för att ni har ställt detta krav på alla ungdomar.

Detta är den stora sociala utslagningspolitiken. Därför gör vi nu om gymnasieskolan med mer renodlade yrkesutbildningar och lärlingsutbildningar. Min bedömning är, vilket jag sade i anförandet, att de reformer vi gör inte räcker. Det kommer fortfarande att vara mängder av ungdomar som inte orkar med det nya gymnasiet. Vi måste ha ännu mer flexibilitet i gymnasieskolan med kortare yrkeskurser och annat så att alla ungdomar kommer till sin rätt.

Den gymnasiepolitik, den utbildningspolitik som ni har bedrivit och som vi nu överger har skapat en massiv utslagning bland ungdomar. Det är en av orsakerna till ungdomsarbetslösheten.

I till exempel Danmark och Tyskland har man lägre ingångslöner i övergången genom lärlingsjobb. Det vill ni inte ha. Håkan Juholt säger att vi organiserar fram lägre löner. Ni har organiserat en arbetsmarknad i Sverige under årtionden som skapar en av Europas högsta ungdomsarbetslöshetsnivåer, Håkan Juholt. I er politik, både på skolområdet och på arbetsmarknadsområdet, slår ni ut en stor mängd ungdomar varje år. Det vill vi rätta till. De ska vara välkomna i vårt samhälle.

(Applåder)

Anf. 64 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Fru talman! Utslagningen i dagens samhälle kommer vi att kunna ägna många debatter åt framöver. Jan Björklund och jag är båda 62:or, tror jag. Vi gick ut gymnasieskolan och fick ett jobb och en lön att leva

på. Det var socialdemokratins samhälle, det var socialdemokratins arbetsmarknad och det var socialdemokratins utbildningspolitik.

Prot. 2011/12:57
18 januari

De som ser debatten minns väl också hur det var när de tog sina första jobb. Då var det inga politiker här, varken dina eller mina företrädare, som sade: Ska ni ungdomar få jobb måste ni sälja er mycket billigare.

Det är nytt. Det har du och Fredrik Reinfeldt infört, inte våra företrädare.

Du utsätter den svenska skolan för ett experiment, Jan Björklund. Lärarlegitimation bestäms av bemanningsföretag. Friskoletillstånd säljs på Blocket. Gymnasieeleverna får fler betyg men färre lärare. Lärarna får mer uppgifter men inte mer i lön. Rektorer får fler krav men mindre tid till pedagogiskt ledarskap. Gör det du är utsedd att göra! Utveckla skolpolitiken!

Anf. 65 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag märker att Håkan Juholt inte vill tala om en tredjedel. Vet Håkan Juholt hur många ungdomar en tredjedel av varje årskull är? Det är uppemot 40 000 ungdomar varje år.

Den gymnasieskola som Håkan Juholt och jag gick i slutet av 70-talet och början av 80-talet var en annan. Det är Göran Perssons gymnasie-reform från 1990 som har skapat den stora utslagningen. Där kräver man att alla ska bli högskolebehöriga.

Nu ändrar vi det. Vi erkänner att ungdomar är olika. Vi ska inte värdera yrkesutbildningar lägre än teoretiska utbildningar.

Vad föreslår Socialdemokraterna i sina motioner? Jo, man vill gå tillbaka till Göran Perssons gymnasieskola som skapade den stora sociala utslagningen.

Er skolpolitik och er utbildningspolitik, Håkan Juholt, har varit en katastrof för arbetarklassens egna barn. Det rättar vi nu till.
(Applåder)

Anf. 66 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till Jan Björklund. De hör inte ihop men måste båda ställas.

För det första: Nu börjar avtalsrörelsen för Sveriges lärare. Samtidigt ser vi hur allt färre brinner för lärargärningen och väljer att studera till lärare. Lärarförbundet uppskattar att så många som 80 000 lärare funderar på att byta jobb. Vidare lämnar en fjärdedel, eller en tredjedel, ungdomsåren utan den biljett till framtiden som en genomgången gymnasieutbildning innebär.

Vi vill vända denna utveckling. Vi vill bygga en skola dit alla går med glädje, där läraryrket värderas som det framtidssyrke det är och där alla barn får det stöd och den tid de behöver och en ärlig chans att bli de bästa de kan och nå kunskapsmålen.

Därför har vi föreslagit en bred satsning på fortbildning, kompetensutveckling och lönehöjning för Sveriges lärare. Det handlar om 5 miljarder under de kommande åren.

Regeringen har i stället föreslagit en nedskärning. Under de kommande åren skär man ned anslaget till gymnasieskolan med motsvarande 3 600 lärare. Jan Björklund, vad hände egentligen med talet om att värdera upp läraryrket?

Min andra fråga rör tvångssteriliseringen. Jag trodde att det var en fråga jag inte skulle behöva ta upp i en partiledardebatt i Sverige 2012. Men, Jan Björklund, hur ska man tolka röksignalerna och twittren från regeringen? Är ni beredda att fortsätta tvångssterilisera transpersoner eller är det bara dimridåer inför Kristdemokraternas riksting?

Anf. 67 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! När det gäller den andra frågan är min uppfattning att tvångssterilisering inte hör hemma i ett modernt samhälle. Det ska avskaffas.

Det pågår ett beredningsarbete i regeringen. Gustav Fridolin och alla vet att regeringspartierna har lite olika uppfattning i denna fråga, men vi är inte färdiga med frågan. Min uppfattning är dock glasklar: Det ska avskaffas. När regeringen är färdig med en gemensam ståndpunkt kommer vi att meddela den. Det lovar jag.

Läraryrket är Sveriges viktigaste yrke om vi vill satsa på framtiden. Jag och Folkpartiet har under lång tid och på olika sätt drivit frågan och agerat för att vi måste lyfta läraryrkets status, och nu gör vi det.

Läraryrket är en del i det. De som inte uppfyller kravet för läraryrket tycker att det är jobbigt nu. Kommunerna tyckte att det var bättre när det inte fanns och man kunde anställa lite hipp som happ. Det går inte längre. Det ställs höga krav på en lång rad aktörer som då blir kritiska – därav debatten. Detta är dock ett sätt att långsiktigt lyfta läraryrkets status.

Regeringen kommer i år att förelägga riksdagen förslag till en ny stor karriärutvecklingsreform för lärare. Det är ett viktigt steg. Duktiga lärare ska kunna befordras utan att bli byråkrater. De ska vara kvar i läraryrket och undervisa i klassrummen men ha vidgade arbetsuppgifter och högre lön.

Lönefrågan är en fråga för parterna. Läger jag mig som minister i lönerörelsen under pågående avtalsförhandlingar blir jag med säkerhet KU-anmäld av en lång rad ledamöter, så det törs jag inte. Låt mig dock säga så här: Det är självklart att anställningsvillkoren för lärarna spelar roll för yrkets status, och att regeringen avser att genomföra karriärutvecklingsreformen är ett sätt att förbättra anställningsvillkoren.

Miljöpartiet och andra har bestämt att skolan ska vara kommunal. Jag delar inte den uppfattningen, men så är det. Därmed ligger ansvaret på SKL.

Anf. 68 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Tvångssteriliseringsfrågan ska beredas vidare, säger Jan Björklund. Det var också ord jag inte tänkte mig behöva höra i en partiledardebatt 2012. Jag förstår inte vad som behöver utredas vidare. Det finns ett lagförslag framarbetat av bland andra Socialstyrelsen och tillstyrkt av de tyngsta juridiska instanserna. Vi kommer att lägga fram det på riksdagens bord i vår. Vi hoppas att det går igenom och att Folkpartiets ledamöter, de så kallade liberalerna, stöder det.

Fru talman! Ibland känns det som att Jan Björklund har gett upp. Han har gett upp att vinna skoldebatten. Euron fick dubbelt så mycket tid i utbildningsminister Jan Björklunds anförande. Han har gett upp att klara att höja målen i svenska skolan. Jan Björklund förberedde oss på att vi

kanske även detta år tappar i de internationella rankingarna – efter sex år som utbildningsminister.

Men det är detta år du börjar skära ned på skolan, Jan Björklund. Trots att dina reformer som du så varmt tror på genomförs börjar du skära ned på skolan. Detta år motsvarar nedskärningen 1 400 lärare. Du verkar ha gett upp att försvara det, för varken i svaren till mig eller tidigare har du försvarat att ni skär ned på den svenska gymnasieskolan motsvarande, fullt uträknat, 3 600 svenska lärare.

Anf. 69 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det Gustav Fridolin ägnar sig åt är ren populism. Gustav Fridolin vet att vi inte skär ned på gymnasieskolan.

Gymnasireformen innebär kostnadsminskningar för kommunerna, inte i första hand i gymnasieskolan. Hoppas färre elever av gymnasieskolan och fullföljer studierna får kommunerna lägre kostnader i nästa steg på grund av minskad ungdomsarbetslöshet och att färre behöver socialbidrag. Färre behöver komplettera på komvux om gymnasieskolan fungerar bättre.

Det är den partipolitiskt oberoende Gymnasieutredningen som har lagt fram dessa förslag och konstaterat att det är dessa ekonomiska kostnadsminskningar man får. Det pågår diskussioner och vi följer upp detta med SKL.

Att hävda att detta innebär att tusentals lärare ska bort är ren och skär populism. Det är inte ett dugg sant, och det vet Gustav Fridolin. Med ert krav att alla ska bli högskolebehöriga behövs det mycket pengar till socialbidrag i kommunerna, för det kommer inte att funka. Det har inte funkat hittills. Med vår skola ska fler gå färdigt gymnasiet och få jobb. Då behövs det mindre socialbidrag.

(Applåder)

Anf. 70 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Vi har talat en del om att Sverige glider isär och att Sverige håller på att bli ett splittrat samhälle och kanske mer segregerat än någonsin. Det beror inte minst på att vi har haft en mycket stor invandring och att Sverige i dag är ett mer mångfasetterat land – mångkulturellt säger vissa – än tidigare. Det tycker många är bra. Vissa delar kan vara bra, det kan jag hålla med om.

Men det för med sig motsättningar och konflikter. En sådan uppenbar konflikt är ett aktuellt exempel med så kallad heltäckande slöja. Frågan om man ska få lov att ha heltäckande slöja i undervisningssituationen har aktualiserats i och med att Skolverket kom med ett så kallat klagörande för bara någon vecka sedan. Detta klagörande, om man nu kan kalla det för ett klagörande, innebär att läraren får förbjuda heltäckande slöja i enskilda fall. Det kan man tycka är bra. Men frågan är hur läraren ska veta var gränsen går någonstans.

I valrörelsens slutskede meddelade Jan Björklund att han var beredd att ta till skarp lagstiftning mot detta därför att det inte hör hemma i undervisningssituationen i klassrummet. Därför förvånar det mig inte så lite att Jan Björklund nu säger att han är nöjd med Skolverkets klagörande där man i praktiken lägger hela ansvaret på den enskilda läraren som då naturligtvis blir den som får ta denna konflikt med allt vad det

innebär. Detta är inte okänsligt. Det handlar om religion och kultur. Det är inte alldeles enkelt. Jag menar att det inte är rimligt att man lägger detta ansvar på den enskilda läraren. Jag tycker att det är fegt av Jan Björklund att inte ta till skarp lagstiftning i detta avseende utan i stället vältra över detta ansvar på den enskilda läraren som blir den som får ta hela ansvaret och som får ta konflikten i klassrummet och kanske också utanför klassrummet.

Anf. 71 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Människor får i ett fritt samhälle klä sig som de vill. Det är möjligt att Jimmie Åkesson och hans parti stör sig på denna typ av klädsel som naturligtvis har en kulturell och religiös innebörd. Det är möjligt att Jimmie Åkesson vill gå långt och förbjuda och stoppa detta. Det vet jag inte.

För min del har det aldrig handlat om den aspekten. För min del handlar det om att man i en undervisningssituation i ett klassrum måste kunna se varandra i ansiktet i många situationer. Det är fullt med regler i skolan, och varje lärare måste själv vid varje lektion bestämma hur man ska utnyttja dem för olika saker. Detta är en.

Tycker läraren att det inte är något hinder att eleven i denna situation med eget arbete har en heltäckande ansiktsslöja behöver man inte fatta något sådant beslut. Tycker man i en annan situation att det är ett hinder kan man nu fatta ett sådant beslut.

Problemet var – det var därför som jag sade att lagen skulle kunna behöva ändras – att diskrimineringsombudsmannen gav ett utlåtande som åtminstone tolkades som att en lärare aldrig skulle kunna få fatta dessa beslut. Det menar jag var fel. Då hade jag varit beredd att ändra lagstiftningen. Nu har Skolverket gjort ett klagörande. Läraren får fatta dessa beslut när det är motiverat. Därmed tycker jag att det är precis det som jag har velat uppnå. Undervisningen får inte förhindras för att man döljer ansiktet. Det må handla om en rånarlöja eller en ansiktstäckande slöja. Det har inte med saken att göra vilken typ av plagg det är. Man måste kunna se varandra i ansiktet.

Om Jimmie Åkesson sedan har andra bevekelsegrunder för att vilja stoppa denna typ av klädsel får han stå för dem. Det vill inte jag bli inblandad i. Mitt engagemang ligger i att undervisningen ska fungera.

Anf. 72 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det finns många aspekter på denna fråga. En är naturligtvis religiös och kulturell. Jag tycker att denna typ av plagg ger uttryck för en tveksam kvinnoyn som inte hör hemma i vårt land. Det är en aspekt.

Men det finns också en praktisk aspekt, som Jan Björklund mycket riktigt tar upp, nämligen att man måste kunna se varandra i ansiktet i en undervisningssituation. Jan Björklund säger att det gäller i många undervisningssituationer. Då är min första fråga: Finns det någon undervisningssituation där man inte behöver se varandra i ansiktet? Jag har mycket svårt att tänka mig en sådan.

För det första menar jag att detta öppnar upp för ett enormt godtycke. För det andra, som jag sade, vältrar man över hela ansvaret på den enskilda läraren. Tror Jan Björklund att det är alldeles enkelt för den enskilda läraren att ta denna konflikt i klassrummet? Det tror nämligen inte

jag. Jag tycker att det är ansvarslost att lägga över hela ansvaret på den enskilda läraren. Det är ansvarslost att öppna upp för detta godtycke. Det hade varit mycket bättre med en skarp lagstiftning mot ett sådant fenomen som av flera skäl inte hör hemma i ett klassrum i Sverige.

Anf. 73 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är mängder av beslut varje dag och varje lektion som en lärare fattar efter eget omdöme. Det gäller även denna typ av frågor som gäller gränssättning för vad man accepterar när det gäller elevers uppträdande och klädsel. Får man ha ytterkläder på sig i klassrummet och så vidare? Vid varje lektion måste läraren ta ställning till det och ägna några minuter åt det. Detta är precis av denna karaktär. Varje lärare måste ta dessa beslut.

Det som Skolverket nu klargör är att lärarna har rätt att fatta dessa beslut. Det är detta som har varit oklart. Diskrimineringsombudsmannen sade att lärarna inte får fatta dessa beslut. Nu säger Skolverket att de får det. Men Utbildningsdepartementet och riksdagen har inga skolpoliser som vi kan skicka ut för att upprätthålla klädkoder. Det måste naturligtvis läraren i klassrummet göra och efter eget omdöme välja när man säger till och inte och när man bestämmer si eller så.

Jag tycker att detta är precis det som behövs för att på denna punkt kunna genomföra undervisning också i situationer där elever skulle vilja dölja ansiktet.

Anf. 74 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Klimatet och utsläppen av växthusgaser är vår tids största utmaning. Efter fiaskot i Durban behöver världen länder som går före och tar klimatfrågan på allvar. Vi i Vänstern vill att Sverige ska vara ett sådant land. Vi vill höja ambitionsnivåerna och att man ska minska utsläppen med 45 procent till 2020. Vi vill höja ambitionsnivån i EU, och vi vill göra hela jobbet som ska göras av oss på hemmaplan och inte av andra. Vi vill renovera järnvägen, vi vill renovera bostäderna, och vi vill investera i ny grön teknik. Vi vill att Sverige ska bli ett exempel på att man kan vara en välfärdsstat och industrination och ta sitt miljöansvar.

Ni, Jan Björklund, gör tvärtom. Ni skär ned på miljöbudgeten. Ni drar in stödet till solex och till solvärme. Ni avskaffar ett framgångsrikt klimatinvesteringsprogram. Ni har kört järnvägen i botten så att de stora gods-transportörerna ser sig om för att kunna köra godset på lastbil i stället.

Du säger inte ett ord om klimatet i ditt anförande. Du säger nästan aldrig någonting om det som är vår viktigaste framtidsfråga. Det verkar som att du inte riktigt bryr dig. Det verkar som att ni egentligen inte har någon politik på detta område. Vad vill du göra för att nu snabbare minska utsläppen av växthusgaser från Sverige, de utsläpp som ökade med 11 procent under det senaste året som man mätte? Det tycker jag är värt lite mer uppmärksamhet än att man inte säger någonting om det i talarstolen.

Har man inte svar på klimatfrågan, då har man inte svar på framtidens stora utmaningar. Men hade klimatet varit en bank, eller om det hade handlat om euron, är jag säker på att Folkpartiet hade varit där. Samma helg som man misslyckades i Durban tog man ett beslut i EU om att till varje pris rädda bankerna och euron. Vips var ni framme och var beredda

att pytsa in 100 svenska skattemiljarder för att ställa upp. Men när det gäller klimatet har ni ingenting att komma med.

Prot. 2011/12:57
18 januari

Partiledardebatt

Anf. 75 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag har förstått att Jonas Sjöstedt ska utmana Fridolin om att vara ny miljöpartist eller liknande. Jag förstår därför repliken. Det är synd, Jonas Sjöstedt, att det inte riktigt stämmer överens med verkligheten.

Sverige är i den sitsen att man är ett av världens mest klimativänliga länder. Trots att vi har en mycket hög ekonomisk utvecklingsnivå och skulle kunna ha mycket utsläpp har vi inte det. Det beror på ett par saker. Den viktigaste enskilda orsaken är att Sveriges elförsörjning i princip är koldioxidfri. Det är den enskilt viktigaste orsaken till att Sverige är så klimativänligt som det är. Det beror i sin tur, obehagligt eller ej, Jonas Sjöstedt, på att Norrlandsälvarna står för hälften av den svenska elförsörjningen. Men den andra halvan kommer från kärnkraft som inte släpper ut koldioxid.

Jonas Sjöstedt, det enskilt största beslutet som Sverige har att fatta under överskådlig tid och som avgör hur mycket vi påverkar klimatutsläppen är hur vi organiserar energiförsörjningen i Sverige i nästa generation. Det är det enskilt viktigaste beslutet. Ersätter man inte de gamla reaktorerna med nya kommer vi att sitta där med rysk gas precis som tyskarna nu gör, Jonas Sjöstedt. Det är problemet.

Det andra viktiga instrumentet vi har för att förbättra vårt klimat är det internationella samarbetet. Där är EU en mycket central aktör. Det är ju när EU-länderna gemensamt agerar i Durban och i andra internationella sammanhang som vi kan sätta press på världen. Detta EU – som Jonas Sjöstedt vill avskaffa eller som han åtminstone tycker att Sverige ska dra sig ur – är det viktigaste instrumentet för klimatiförbättringar för vårt land.

Många andra länder i världen är mindre intresserade, men EU driver på. De enskilt två viktigaste sakerna för klimatet och där Sverige kan göra skillnad – att behålla kärnkraften och att vara ambitiös i EU-samarbetet – är Jonas Sjöstedt emot. Det går inte ihop med din retorik, Jonas Sjöstedt!

Anf. 76 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Ditt inlägg, Jan Björklund, bevisar bara din okunnighet i frågan. Kärnkraften kan ersättas med förnybara energikällor, såsom vindkraft och solex, men också genom besparingar. Du verkar inte ha läst tidningarna de senaste 15 åren och följt med i utvecklingen av alternativen till kärnkraften.

Det är patetiskt att tro att kärnkraften är lösningen på klimatfrågan. Transportsektorn är den stora utsläpparen, och mycket kommer från jordbruket, industrin och bostäderna. Du är helt blank. Du har inte något förslag, inte en lösning, ja, ingenting att komma med när det gäller de här stora utsläppskällorna. I stället står du här och talar om kärnkraften när Tyskland och andra länder för fullt investerar i bland annat vindkraft just för att kunna ersätta kärnkraften. Det håller inte, Jan Björklund! Du har ingenting att komma med.

I Sverige släpper vi per person ut fem gånger mer än vad den här planeten tål, och det tycker ni är bra. Nej, det är inte bra. Det enda som är hållbart är att vi minskar utsläppen per person till vad som på sikt är globalt hållbart. Det verkar inte du vara beredd till.

Och sedan EU: Ja, men driv då en offensiv politik i EU och höj utsläppsmålet till 30 procent! Men det är ni emot. Ni röstar ju nej i EU när man vill ha en mer ambitiös politik.

(Applåder)

Anf. 77 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är rysk gas, Jonas Sjöstedt, som kommer att ersätta den tyska kärnkraften. Visserligen låter det nu i retoriken som att det är fråga om vindkraft, men titta på hur det i verkligheten blir! Det är den gasledning som nyligen dragits på Östersjöns botten och i svensk ekonomisk zon som kommer att ersätta huvuddelen av den nedlagda tyska kärnkraften.

Det finns en massa problem med rysk gas. Mycket koldioxid släpps ut, och man hamnar i ett säkerhetspolitiskt beroende av Ryssland. Det är naturligtvis också ersättningen i Sverige grovt sett. Vindkraften och andra alternativa energikällor byggs ut, men de kommer inte att räcka till att ersätta 50 procent av energiförsörjningen. Vindkraften står för några få procent – trots massiva subventioner. Det kommer inte att räcka till, Jonas Sjöstedt!

Sedan har vi det europeiska samarbetet. Jonas Sjöstedt, du började med Durbankonferensen. Sanningen är att det är EU som i världen driver på för en bättre klimatpolitik. Det räcker inte att Sverige förbättrar sig. Det räcker inte ens att Europa förbättrar sig. Hela världen, också Kina och USA, måste förbättra sig. Det är EU som driver på – det EU som du vill lägga ned, men då skulle vi stå nakna.

(Applåder)

Anf. 78 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Sverige är på väg på en resa mot framtiden. När jag hör några av mina kolleger här i dagens debatt tycker jag att det är viktigt att påminna om det.

Sverige är inte och kommer aldrig att vara färdigbyggt. Vi har enorma utmaningar framför oss: globaliseringen, klimatutmaningen och en allt äldre befolkning. Kraftfulla trender sätter Sverige under ett mycket starkt förändringstryck. Vi kan välja att se det som gigantiska problem. Vi kan också välja att se det som oanade möjligheter. Den som inte tillåter sig att förändras blir ofta stillastående. Den som inte utvecklas förtvinar. Den som inte orkar tänka nytt blir snabbt hopplöst föråldrad.

När jag tillträdde som partiledare inledde jag en framtidsresa. Några av dem jag mött är vardagshjältar som gör omöjliga saker möjliga. Andra är levande bevis på att vi måste fortsätta att reformera Sverige.

På min resa har jag träffat människor som hjälper missbrukare ur ett beroende. Jag har träffat ombud för människor som är i behov av personlig assistans. Jag har träffat unga företagare som anställer andra unga. Jag har träffat människor med funktionsnedsättningar.

Mikael i Karlskrona är en av alla dem som personifierar framtiden i Sverige. För ett antal år sedan pluggade han på Blekinge Tekniska Hög-

kola. Nu har han startat ett företag med BTH, Chalmers och det omkringliggande näringslivet som stöd. Han utvecklar en ny effektiv teknik för att utvinna energi ur vågrörelser. I en öppen innovationsmiljö delar man med sig av erfarenheter och låter svenska företag designa och utveckla nya produkter som kommer att stärka svensk export och inte bara stärka svensk tillväxt utan också samtidigt sänka svenska utsläpp framöver.

Ska Sverige delta i kampen för att sänka utsläppen kommer utvecklingen av ny miljöteknik, nya möjligheter och ny annan teknik att vara helt avgörande.

När jag mötte Mikael stärktes jag i övertygelsen om hur viktiga de nationella högskolor är som verkar regionalt. Detta är en garant för att alla människor ska kunna ta del av högre kvalitativ utbildning. Detta är också grunden för kompetensförsörjningen för vårt näringsliv runt om i landet – grunden för att företagen ska våga växa, våga anställa och bidra till svensk konkurrenskraft och svensk tillväxt.

Eller också blir det som jag fick berättat för mig när jag var i Skövde där klustret kring högskolan gjort att det vuxit fram 15 helt nya företag som producerar dataspel och som har närmare 80 anställda, de flesta nybakade akademiker. Är det någonting som jag tycker att man kan vara övertygad om så är det att där det finns akademi, engagemang och entreprenörskap finns också morgondagens stora produkter, morgondagens stora tjänster.

I Enköping träffade jag en småföretagare som hade anställt Ola. Ola är 26 år och hör nästan inte alls. Han har också en psykisk funktionsnedsättning. Därför kan han inte göra allt, men han är en hejare på att springa ärenden, på att vika grejer och på att sprida glädje på arbetsplatsen. Ola brukar skratta hjärtligt på arbetsplatsen. Då hans kolleger frågar vad det är som är så roligt brukar Ola utbrista i att det är så kul att äntligen få jobba.

Ska vi klara tryggheten för dem som allra mest behöver den måste vi göra mycket. Förbättringen av sjukförsäkringen så att fler får jobb samt jobbskatteavdragen så att fler får behålla mer är naturligtvis enormt viktiga åtgärder för att fler ska kunna känna trygghet.

Men jag och Centerpartiet vill göra mer. Vi behöver stärka den sociala ekonomin så att fler liksom Ola får en chans. Samtidigt måste offentlig sektor bli bättre på att matcha företagen som är betydligt duktigare än det offentliga på att anställa människor som står långt bort från arbetsmarknaden. Vi behöver också göra det möjligt för personer som har försörjningsstöd att jobba utan att förlora sina pengar.

Med dessa insatser kan vi skapa dels incitament för och möjligheter att anställa dem som mest behöver det, dels större möjligheter till jobb för dem som i dag uppstår försörjningsstöd.

För dem som har svårt att komma in på arbetsmarknaden – bland annat unga och utlandsfödda – krävs också en modern arbetsmarknad som är både tryggare och mer flexibel. Det är med stor glädje jag noterat att såväl PTK som LO har inlett samtal med Svenskt Näringsliv om just detta. Jag är övertygad om att det är i trepartssamtal mellan parterna och politiken som vi kan åstadkomma allra mest.

Även om vi i denna kammare inte är överens är det dags för oss att i den här frågan klättra upp ur skyttegravarna. Har fack och näringsliv kunnat komma närmare varandra och hitta en möjlig grogrund för samtal

behöver också vi göra det för att på så sätt positivt bidra till att hitta en lösning för en tryggare arbetsmarknad och en mer flexibel arbetsmarknad för fler. Då kan vi bidra med att skapa mer frihet för de människor som inget hellre vill än att ha flera arbetskompisar att fika med, en lön att leva på och något att skriva in i sitt cv för att sedan kunna ta ytterligare steg i karriären.

Jag gillar – kanske därför att jag är smålänning – Ingvar Kamprads motto: Det finns så mycket ogjort i världen. Mina möten runt om i landet på de 15 resor som jag hunnit göra under de första hundra dagarna har övertygat mig om hur viktigt det är för oss att utträta saker för att göra Sverige till ett ännu bättre land att leva i.

När unga killar och tjejer i månader tvingas köa till ungdomspsykiatriska mottagningar därför att de mår dåligt lägger vi i en högre växel.

När personer med funktionsnedsättningar knackar på dörren in måste vi fortsätta att kämpa.

När företagare tvekar inför att anställa därför att de upplever den administrativa bördan vara för stor är signalen väldigt tydlig.

När klimatförändringar höjer vattennivåer, förstärker sjukdomar, försvårar vattenförsörjning och gör det svårare att mätta världens fattiga har vi mycket kvar att göra.

Det är det som är politikens utmaning – att vi fortsatt behöver både små och stora reformer. Vi har kommit en bra bit på väg.

Jag är så otroligt stolt över att leda ett parti som är berett att ta ansvar för Sverige. Det utgiftstak och det finanspolitiska ramverk vi skapade på 90-talet och som många i oppositionen gärna vill strunta i är en förutsättning för att Sverige ska stå starkt framöver. Precis som när vi var med och återupprättade arbetslinjen under förra mandatperioden, och när vi sanerade ekonomin på 90-talet, är jag och Centerpartiet beredda att ta fortsatt ansvar i en orolig tid också i Europa.

Därför har jag i dag givit besked om att Centerpartiet är berett att stödja ett svenskt deltagande i finanspakten. Vi säger ja till den europeiska finanspakten, men vi säger ett tydligt nej till ett svenskt euromedlemskap. Vi säger också ja till finanspakten under tydliga förutsättningar. Det ska inte ses som ett förhandsbesked om en anslutning till euron. Det ska heller inte ses som ett första steg eller en mellanstation.

Kan Sverige bidra med att skapa budgetdisciplin och större förutsättningar för offentligfinansiell stabilitet ska vi naturligtvis göra det – precis som vi också gör här i Sverige. Som litet och exportberoende land ligger det i vårt intresse att även omvärlden har ordning på finanserna, både för näringslivets och för jobbens skull. Stabila statsfinanser är dock inget annat än en förutsättning också för en framtidsinriktad politik som ger Olas liv en bättre möjlighet och ger Mikael chansen att fortsätta bidra till svensk konkurrenskraft och miljöteknikutveckling.

Framtidens Sverige kräver modiga och reforminriktade politiker med en agenda för klimatet, för tryggheten och för friheten – politiker som utgår från vetenskapen att pengar till utbildning, klimat och en ny infrastruktur inte trillar ned från himlen utan kommer från många människor som går upp varje morgon och går till jobbet. Det är politiker som vet att det är kreativa och modiga entreprenörer som vågar anställa som skapar tillväxt och möjlighet till fortsatta reformer.

Sverige förtjänar att vi alltid ställer oss frågan hur vi kan fortsätta att göra landet bättre. Sverige är nämligen inte och kommer aldrig att vara färdigbyggt. Allt kostar faktiskt inte pengar, och därför behöver Sverige en ständigt utvecklad reformagenda. I det ögonblick vi tror att Sverige är färdigbyggt eller raskt ska backa tillbaka bandet i historien kommer vi nämligen att börja marschen baklänges. Jag och Centerpartiet kommer alltid att värna utgiftstaket, men vi kommer aldrig någonsin att låta det bli ett politiskt reformtak.

Vi har nämligen så enormt många utmaningar framför oss – globaliseringen, klimatutmaningen och en allt äldre befolkning. Det innebär oanade möjligheter.

(Applåder)

Anf. 79 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Sverige tog tidigt plats i startblocken i racet mot en ny tid. I början av 2000-talet minskade faktiskt de svenska utsläppen med ungefär 2 procent årligen. Sedan sänkte alliansregeringen ribban. Målet är nu så lågt att det räcker med att minska utsläppen med ½ procent årligen. När vi väl skulle hoppa bröt Alliansen matchen och gick därifrån.

Förra året tvingades Annie Lööfs regering anmäla till FN att de svenska utsläppen har ökat med över 10 procent. Resultatet av ett årtiondes ansträngningar i form av att människor har tagit tåget och cykeln, jobbat på distans sista dagen i veckan och valt den där lite bättre varan var omintetgjort på ett år. Vi släpper faktiskt ut mer i Sverige nu än vi gjorde när alliansregeringen lade fram sin första budget 2007.

Då säger Annie Lööf att Sverige har världens mest ambitiösa klimatpolitik. Säg det till dem som står och fryser på perrongen! Säg det till de lantbrukare som vill börja tillverka biogas! Säg det till den äldre som får mat i en svart plastbytta inköpt från andra sidan jorden!

Jag tycker att det börjar bli dags för Centern att ta ansvar och för Annie Lööf att komma ut från nej-buren. Säg inte nej till satsningar på ny järnväg och kollektivtrafik! Säg inte nej till gårdsstöd för lantbrukare som vill tillverka biogas av sin gödsel! Säg inte nej till förändrade upphandlingsregler så att vi kan handla mat lokalt till skolor och äldreboenden! Säg inte nej till att långtradarna ska börja betala för sitt vägslitage! Säg inte nej till en klimatpolitik för framtiden!

Säg inte nej, nej, nej, Annie Lööf!

(Applåder)

Anf. 80 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Tack för den uppmaningen, Gustav Fridolin! Jag tror att jag är oerhört känd för att säga ja och vara en framtidsoptimistisk politiker som tar mig an utmaningar och inte ser svårigheter och hinder utan möjligheter i de utmaningar vi står inför.

Därför säger jag ja till ganska mycket av det du räknar upp. Jag säger ja till en förändrad offentlig upphandling – det är alla partier i riksdagen eniga om i det besked vi har gett till EU:s översyn av detta. Jag säger som centerledare ja till att fortsätta stimulera gårdsproducerad biogas. Jag säger ja till en fortsatt klimatambitiös politik.

Det jag inte säger ja till är kilometerskatt, vilket Gustav Fridolin ville att jag skulle säga ja till. Kilometerskatt kommer att innebära ett hårt slag

mot den svenska landsbygden. Det kommer att innebära ett hårt slag mot dem som är beroende av lastbilar. Det kommer att innebära ett hårt slag mot den svenska skogsproduktionen, Norrlands inland och svenska jobb och företag. Det kommer att innebära ett oerhört tufft slag.

Det jag kan konstatera är att Sverige under den senaste tjugooårsperioden har minskat sina utsläpp med 11 procent, samtidigt som vi kan se en ekonomisk tillväxt. Vi kan också konstatera att vi har minskat utsläppen 2006–2011. Däremot kan vi se en uppgång 2009–2010, och där är jag ödmjuk. Jag tror att det är viktigt att se om det är en trend eller om det bara är en tillfällig höjning. Där är jag beredd att faktiskt invänta och se hur utvecklingen framöver följs. Jag kan konstatera att vi har en ambitiös klimat- och energiöverenskommelse sedan några år tillbaka, vilket stärker Sveriges möjlighet till långsiktig energiförsörjning och en offensiv klimatlinje.

Anf. 81 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Det är ingen blipp i kurvan vi talar om. Mellan 2009 och 2010 ökade utsläppen med lika mycket som vi hade lyckats pressa ned dem under tio år. Det är ett årtionde av ansträngningar – de 10 procent som Annie Lööf talar om – som har gjorts runt om i hela Sverige. Man har fattat beslut, gjort val och tagit steg framåt. Man har ställt om sitt liv, sitt företag och det här landet. Detta åts upp av ett års utsläppsökningar. Din regering, Annie Lööf, tvingades anmäla till FN att Sveriges utsläpp ökar med över 10 procent.

Den globala klimatrörelsen sätter varje år betyg på ländernas klimatpolitik. Fram till 2009 låg vi ganska bra till, men när det du kallar världens mest ambitiösa klimatpolitik började få verkan hände saker. 2010 ramlade vi ned till 24:e plats, och 2011 låg vi på plats 34. Sverige har börjat sakta promenera mot framtiden – ja, vi verkar till och med ha brutit matchen – medan andra länder har börjat springa. Det är inte bra för svenska jobb, det är inte bra för svenska företag och det är inte bra för världen.

Anf. 82 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Vi har en gemensam utmaning, och den stavas just klimatutmaningen. Här behöver vi gemensamma krafter för att på lång sikt sänka Sveriges utsläpp. Det gäller dock inte bara Sveriges utsläpp utan också omvärldens utsläpp. Det är av den anledningen det är så viktigt att ha samtal med övriga världen om att hitta långsiktiga och globala både mål och verktyg för detta.

Den svenska regeringen har varit offensiv, och överenskommelsen har exempelvis inneburit att vindkraften har gått från 1 terawattimme till över 6 terawattimmar på bara några år. Vi har en miljöbilspark som har ökat med över 400 procent på två och ett halvt år. Vi ser positiva förändringar på en rad områden. Men jag är inte nöjd. Vi måste fortsätta.

Klimatutmaningen gör att vi hela tiden måste ligga i framkant för att se vad vi kan göra mer för att fortsätta och gå vidare med att minska klimatutsläppen.

(Applåder)

Anf. 83 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Annie Lööf och Centerpartiet brukar tala mycket om det de kallar för nybyggerlandet Sverige. De talar sig varma för inte minst arbetskraftsinvandring, men också för invandring i största allmänhet. Hur stor denna invandring ska vara vet man inte riktigt. Jag har frågat några gånger, men jag har inte fått svar. Det är i alla fall inte 40 miljoner invandrare, men kanske någonstans mellan 10 och 40 miljoner. Men det spelar egentligen inte så stor roll – invandringen ska i alla fall öka, och den ska öka kraftigt. Till nybyggerlandet Sverige ska alla som vill få lov att komma.

Mitt parti har en annan uppfattning i frågan, inte därför att vi är motståndare till invandring utan därför att vi är motståndare till en alldeles för stor invandring eftersom det skapar problem. Vi har provat systemet med en mer eller mindre oreglerad invandring under ganska många år nu. Jag tycker att resultatet talar för sig självt.

Nu står vi inför lite nya tider. Arbetsförmedlingen kom med en prognos vad gäller utvecklingen på arbetsmarknaden för lite drygt en månad sedan. Det är i många avseenden en ganska dyster läsning. I år väntas arbetslösheten öka till ungefär 8 procent. Sett till antalet människor handlar det om ungefär 400 000 som förväntas bli arbetslösa under de kommande åren.

I rapporten förklarar Arbetsförmedlingen detta med att vi står inför en försämrad konjunktur. Men man säger också så här: Till detta kommer ett fortsatt ökande utbud av arbetskraft till följd av invandring, något som ytterligare skärper konkurrensen om de allt färre jobböppningar som uppstår.

Här ser man alltså en möjlig undanträngningseffekt. Min fråga är: Hur ser Annie Lööf på det som Arbetsförmedlingen säger, nämligen att konkurrensen om jobben ökar till följd av ökad invandring och att vi ser en undanträngning?

I detta anförande instämde Erik Almqvist (SD).

Anf. 84 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag tycker att Jimmie Åkesson sammanfattade Centerpartiets syn på värderingar och nybyggerland på ett förträffligt sätt: Alla som vill komma till Sverige för att arbeta och driva företag är välkomna. Vi sätter inga siffror, utan vi ser varje enskild människa som en resurs. Om man vill komma till Sverige för att arbeta, driva företag och bidra till svensk välfärd är man välkommen.

För att klara välfärden och den demografiska utmaningen framöver behöver vi också bli fler. När vi möttes i en debatt i *Aktuellt* för några veckor sedan sade Jimmie Åkesson: Innan vi tar in fler i Sverige måste vi se till att skapa jobb och möjligheter för dem som redan befinner sig här, det vill säga de som redan har invandrat till Sverige. Jag vet inte om det var någonting som bara slapp ur dig, Jimmie Åkesson, eller om det är någonting som Sverigedemokraterna driver.

Därför tycker jag att det är intressant att ställa en fråga till Jimmie Åkesson. Säger du nej till arbetskraftsinvandringen därför att du vill ge möjlighet för de invandrare som är här i dag att komma i arbete? Då skulle jag vilja ställa denna fråga till Jimmie Åkesson: Varför säger du då

nej till alla de insatser som regeringen och Centerpartiet har föreslagit med instegsjobb, etableringslotsar och nystartszoner? Jag kan göra listan oerhört lång. När ditt mål som sverigedemokrat är att hjälpa dem som redan befinner sig i Sverige – varför säger du då nej till att de ska bli en del av det svenska samhället?

(Applåder)

Anf. 85 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Som jag sade talar Arbetsförmedlingen om en undanträngning. De talar om ökad konkurrens. Vilka är det då som framför allt kommer att utsättas för den ökade konkurrensen? Jo, det är de som Annie Lööf brukar tala sig så varm för, nämligen de som har svårast att ta sig in på arbetsmarknaden. Och vilka är det? Det är ungdomar, och det är inte minst invandrare. Det är i första hand de som kommer att drabbas av den ytterligare invandring som Annie Lööf vill se. Det är de som kommer att drabbas av denna undanträngning.

För att svara på näringsminister Annie Lööfs fråga: Ja, naturligtvis är det rimligt att man strävar efter att människor som befinner sig i det här landet får jobb. Annie Lööfs politik kommer inte att leda till det. Annie Lööfs politik leder till att konkurrensen om jobben ökar ytterligare och till att vi på sikt får en lönedumpningseffekt. Det är det som är själva grejen med denna politik. Det är inte att skapa jobb och inte att förbättra välfärden utan att skapa en låglönemarknad i det svenska samhället där vi ska konkurrera med låga löner i stället för kvalitet och kunskap.

Denna utveckling vill inte jag se. Därför vill jag hellre se en reglerad invandring än en mer eller mindre ohämmad invandring, som Annie Lööf förespråkar.

Anf. 86 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jimmie Åkesson blandar äpplen och päron. Jag tror att det är dags att Jimmie Åkesson åker ut på en exkursion i den svenska välfärden och ser hur många händer från andra länder som är med och bidrar till svenskt välstånd och till en god välfärd för våra elever, för våra äldre och för dem som behöver vård.

Sverige står i framtiden också inför utmaningen om arbetsbrist inom vissa yrken. När jag träffar gruvarbetare och gruvföretag skriker de efter utbildad arbetskraft. Där är arbetskraftsinvandringen ett välkommet recept. Jag möter andra sektorer, till exempel it, som är ett område där indier som är utbildade är välkomna till Sverige. De har också kommit hit.

Vi behöver flera verktyg för att se till att Sverige kommer på rull och står för svensk tillväxt framöver. Det vi inte behöver är en medicinburk med Sverigedemokraternas och Jimmie Åkessons piller i. Den handlar om intolerans, den handlar om slutenhet och den handlar om att man delar upp folk och folk.

(Applåder)

Anf. 87 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Som näringsminister har du, Annie Lööf, en nyckelroll för att bekämpa arbetslösheten och skapa de nya arbetena i Sverige. Det är en av de viktigaste utmaningar vi står inför. Man kan säga att rege-

ringens legitimitet på något sätt vilar på att den har lovat att göra någonting åt arbetslösheten.

I dag kan vi se att om man jämför med 2006, när regeringen tillträdde, är andelen arbetslösa större. Andelen arbetslösa unga är större. Det viktigaste måttet för debatten – sysselsättningsnivån – har gått ned. Man kan alltså säga att er politik är ett misslyckande.

Jag tror att det beror på hur den är utformad. Politiken har nästan undantagslöst gått ut på att man ska sänka skatten för dem som tjänar mest. Den har gått ut på att man ska minska kostnaderna för företagen i form av arbetsgivaravgifter på olika sätt. Detta har uppenbarligen inte fungerat.

Vad vi däremot har sett är en ganska dramatisk omfördelning av välståndet i det svenska samhället. Ni har fördelat från dem som hade minst till dem som har mest. Det ger inga jobb; det kan vi se nu.

Nu försöker ni igen med den sänkta restaurangmomsen. Det är bara att se på Finland och andra länder som har genomfört detta: Det fungerar inte! Ni gör detta mot bättre vetande. Om man använder samma budgetutrymme för att till exempel ge fler medarbetare i äldreomsorgen eller för att investera i en bättre infrastruktur skulle arbetena bli fler än vad de blir med er politik. Av dem som nu har arbete har allt fler osäkra, otrygga anställningar. Det går som en farsot genom den svenska arbetsmarknaden att man inte längre har fast jobb med kollektivavtal. Ni har ritat om arbetsmarknaden i grunden.

Jag skulle därför vilja fråga dig vad du menar när du står här och pratar om trygga jobb. På vilket sätt har ni ökat tryggheten för folk på arbetsmarknaden? Och vad tänker ni göra för att öka tryggheten för folk? Faktum är att efter fem år av borgerligt styre går det åt precis motsatt håll.

Anf. 88 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Innan jag börjar svara på frågan skulle jag nog vilja korrigera Jonas Sjöstedt när det gäller en rad siffror. Sysselsättningen har ökat mellan 2006 och 2011 med 172 000 personer. Sysselsättningen bland ungdomar har även den ökat med 9 000 sedan 2006. Däremot är det helt korrekt vad gäller arbetslösheten. Vi har minskat utanförskapet med över 200 000 personer de senaste fem åren. När vi pratar trygga jobb ska vi nog prata med dem – alla de som har fått ett arbete under de här åren, en lön, en arbetsgemenskap och någonting att skriva i sitt cv. Det innebär både frihet och trygghet för dessa människor. Det handlar om att känna att man kan betala sina egna räkningar när månaden är slut. Det handlar om att känna friheten att kunna försörja både sig själv och sin familj. Det är vad trygghet handlar om – en jobbtrygghet där man har gått från utanförskap till innanförskap på arbetsmarknaden.

Låt oss titta på restaurangmomsen. I Finland har man inte analyserat just jobbutvecklingen utan i stället prisutvecklingen. I Frankrike har den franska statistiska centralbyrån sagt att det innebar 20 000 nya jobb när man sänkte sin restaurangmoms från 19 till 5 procent. Vi får se vad det innebär för svensk utveckling. Vi har satt en rad myndigheter att följa detta på kort och lång sikt.

Min fråga till Jonas Sjöstedt blir: Om du nu är emot en halvering av restaurangmomsen, som i dag är ett faktum, kommer du i höstens budget

att verka för en fördubbling av restaurangmomsen och ett miljardpåslag på en bransch som hjälper unga och invandrare in på arbetsmarknaden?

Anf. 89 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Det brukar sägas att det finns olika sätt att inte tala sanning: lögn, annan sorts lögn och statistik. Här tror jag att vi såg statistiken. Annie Lööf pratar om absoluta tal. Jag pratar om procent. Det är procenten som är viktiga. I en växande befolkning är det självklart så att fler arbetar och att fler också kan bli arbetslösa samtidigt. Problemet är att arbetslösheten har stigit, både bland de unga och bland hela befolkningen, och sysselsättningsgraden har gått ned. Jag tycker att det är illavarslande om ni kommer med bortförklaringar på det området.

Vad skulle vi göra med de här pengarna? Vi tyckte det var fel att sänka restaurangmomsen. Vi skulle göra ett helt program för att få unga i arbete. Vi skulle sätta i gång en generationsväxling i offentlig sektor. Vi skulle storsatsa på yrkesutbildning. Vi skulle ha program där småföretag kunde lära upp folk. Det ger oändligt många fler jobb än den här sänkta restaurangmomsen som mer göder företagarna. Skillnaden mellan er och oss är att vi investerar oss ur krisen och ni ska äta er ur krisen.

Anf. 90 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Låt mig konstatera att om Vänstern och vänsteralternativet, vilket det än månde vara, vinner i svensk politik kommer en hel bransch som hjälper unga och många som står långt från arbetsmarknaden in i jobb och trygghet att få ett miljardpåslag efter valet 2014. Beskedet från Jonas Sjöstedt i dag är att han kommer att driva en offensiv politik för att inte bara fördubbla arbetsgivaravgifterna för unga människor utan också för att fördubbla restaurangmomsen från 12 till 25 procent. Det beskedet var välkommet i mina öron.

Anf. 91 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! För de flesta, och även för oss i den här församlingen, brukar jul- och nyårstider bjuda på en möjlighet att koppla bort vardagen och tänka på lite andra saker än vad man normalt sett gör. En och annan av oss kanske till och med har lyckats bli en lite bättre människa. Vad vet jag?

Även om vi försöker koppla bort och göra någonting annat är det svårt att undgå de stora händelser som sker, och det gäller inte minst debatten kring dem. Det här året inleddes med två nya dödsskjutningar i Malmö. På det följde manifestationer och en högljudd debatt om vem som har gjort fel, vad som har gått fel och framför allt vad som måste göras. Lokalpolitiker skyller på regeringen, och regeringen skyller tillbaka. Vänstern skyller på högern och tvärtom.

Visst har situationen i Malmö varit extrem under de senaste veckorna. Det är svårt att säga någonting annat efter fem dödsskjutningar på en månad, men det är ingen ny situation. Att Malmö är en stad som är och upplevs som otrygg och präglad av grov brottslighet har varit känt väldigt länge. Butiksrån, personrån, grova misshandelsfall och gänguppgifter är en del av vardagen för dem som bor, lever och verkar i Malmö.

Det räcker med att titta på olika trygghetsmätningar för att förstå det. Det visar inte minst den senaste delrapporten från Brottsförebyggande

rådets nationella trygghetsundersökning där vi kan se att Malmö är den stad där flest råkar ut för brott mot personer. Personrånen är fler än någonsin. Det har skett en fördubbling i Malmö under den senaste tioårsperioden. Tittar vi på personrån begångna mot barn och ungdomar under 18 år ser vi att trenden är ännu mer alarmerande. Det har skett en fördubbling i Skåne på bara några år.

Den judiska minoriteten i Malmö utsätts kontinuerligt för hot, kränkningar och våld just därför att de är judar. Vi har alla hört om de här hatbrotten mot den judiska minoriteten i Malmö. Det har gått så långt att Simon Wiesenthal Center har utfärdat en varning riktad till judar för att resa till Malmö. De har också kritiserat det socialdemokratiska styret i Malmö i allt annat än milda ordalag där de menar att man tillåter utländska konflikter att importeras till Malmö och skapa politisk diskurs. Det förvärrar motsättningarna i samhället och ökar potentiella risker, särskilt för de judiska invånarna.

De menar också att man lägger ut dimridåer och skyller ifrån sig på andra. Det här med att skylla ifrån sig på andra känns igen, inte bara från socialdemokratiska kommunpolitiker. Ansvaret ligger alltid hos någon annan. Det är tidigare regeringars fel, det är svenskarna som inte är toleranta nog mot nyanlända och så vidare. Det enda man kan vara säker på är att den som för tillfället talar är helt utan skuld vare sig han eller hon företräder ett parti som sitter i en nuvarande regering eller har suttit i en tidigare regering.

Jag beskrev i den förra partiledardebatten i oktober hur hela stadsdelar i Malmö har tagits över av gäng. I polisens egna dokument kan man läsa om stadsdelen Seved. Där står det om den största otryggheten i Sverige någonsin. Området är laglöst med angrepp på polis och räddningstjänst. Boende och besökande kontrolleras och straffas av kriminella. Boende vågar inte anmäla brott. Flera kriminella nätverk är verksamma. Droghandeln sker öppet. Till och med brevbärarna har tvingats bära överfallslarm för att kunna dela ut post. Häromdagen kom också posten med en synnerligen innovativ lösning på det här problemet. Man tänker nämligen låta invånarna i de här områdena dela ut sin egen post. Postens distriktschef sade i lokaltidningen att de är spända av förväntan för att se hur resultatet kommer att bli, medan stadsdelschefen i den här stadsdelen verkar se det som ett spännande arbetsmarknadsprojekt som skapar möjligheter och sysselsättning för fler unga vuxna.

Man tar sig för pannan. Det här är fullständigt bisarrt. Man tror knappt att det är sant. Först tar kriminella makten över gator och torg, och sedan ska man låta dem dela ut brev, paket och värdehandlingar. Samhället kapitulerar fullständigt.

Samtidigt kan man ha en viss förståelse för den frustration och den desperation som finns hos myndigheter och näringsliv på en plats som närmast påminner om en gangsterstyrd stad i 1920-talets USA. Vad ska de egentligen göra när lagstiftarna svär sig fria från ansvar, blundar för den grundläggande problematiken och i stället kastar beskyllningar på varandra.

Fru talman! Malmö är inte unikt. Möjligen är situationen där mer extrem än någon annanstans, men den är inte unik. Vi ser samma symtom och samma strukturer på många andra platser i landet. För en tid sedan fick vi ny statistik från Brottsförebyggande rådet vad gäller brottslig-

heten. Den ökar generellt i landet med 3 procent. Även antalet våldsbrott ökar i hela landet.

Även om de här specifika, uppmärksammade händelserna i Malmö är relaterade till organiserad brottslighet och gängkriminalitet menar jag att det framför allt är ett tecken på att någonting är allvarligt fel i vårt samhälle. Vi hör olika experter som serverar oss olika förklaringar på lite olika nivåer. Vi hör individbaserade förklaringar om psykisk ohälsa, föräldrar som inte klarar av att ta hand om sina barn, aggressivitet och dåliga betyg. På Rosengårdsskolan är det nu bara 16 procent som blir behöriga till gymnasiet. För tio år sedan var den siffran 47 procent. Vi ser strukturella förklaringar om fattigdom, arbetslöshet, hemlöshet, brist på fritidsgårdar, trångboddhet och så vidare.

Jag menar att man kan koka ned allt detta till en enda sak, nämligen det faktum att Sverige slits isär. I dag är Sverige mer segregerat än någonsin. Det är mer segregerat socialt och ekonomiskt men också kulturellt och etniskt. Malmö är kanske den stad där den här tragiska utvecklingen har gått allra längst. Det är tyvärr min övertygelse att den här utvecklingen kommer att fortsätta om vi inte snart ser grundliga politiska förändringar i det här landet.

Fru talman! Debatten om Malmö har hittills handlat mest om ganska ytliga, kortsiktiga åtgärder som till exempel att begränsa tillgången på vapen. Det är naturligtvis inte fel, men man måste också våga finna mer långsiktiga lösningar. Man kan inte ständigt bara bekämpa symtomen. Man måste också visa förståelse för grundproblemen. Man måste visa en vilja att göra någonting åt grundproblemen. Man måste helt enkelt sluta att skylla ifrån sig och förstå att det är den politik som man bedriver i dag som har skapat de här problemen.

Jag menar att situationen i Malmö måste studeras och belysas ordentligt i en kriskommission. Jag menar också att vi måste studera hur andra länder har agerat mot liknande problem. Nolltolerans mot våldsvärkare och ordningsstörningar har prövats i ett stort antal länder, inte minst i USA. Det borde vi kunna pröva här också. Fler permanent synliga poliser i utsatta områden avskräcker från brott, och det ökar också upplevelsen av trygghet.

Straffen för grova brott måste skärpas. På det området har vi från Sverigedemokraternas sida lagt fram åtskilliga förslag i den här församlingen men de har tyvärr hittills avvisats från övriga partier. Det har handlat om längre straff, införande av verkliga livstidsstraff, avskaffande av system med automatisk frigivning efter två tredjedelar av tiden, borttagande av preskriptionstiden för grova brott, kraftfulla åtgärder vid upprepad brottslighet med en princip om tredje gången gillt som grund, utvisning av kriminella utlänningar, tillåtande av brottsprovokation och satsningar på polis och rättsväsen.

Man ska ha klart för sig att trots att vi har fått nästan 3 000 fler poliser under den senaste tioårsperioden visar Riksrevisionens granskning att många av de tidigare bristerna kvarstår. Det syns inga märkbara förbättringar av resultatet.

Det handlar alltså inte bara om att öka anslagen till polis och rättsväsen, utan det handlar i lika hög grad om att förbättra arbetsmetoder och samordning och om att ge polisen tillräckliga verktyg för att bekämpa brott i en globaliserad värld på 2000-talet.

Vi behöver för att komma åt internationellt organiserad brottslighet stärka gränsskyddet med återinförda gränskontroller, permanenta skanningstationer, och fru talman, det långsiktigt viktigaste av allt: Vi måste göra upp med splittringspolitik och återgå till en politik för sammanhållning och för respekt.

Jag frågar mig: Hur ska vi kunna upprätthålla tillit, sammanhållning och respekt i ett samhälle när vi lever segregerat i enklaver, saknar gemensamma lojaliteter och inte ens pratar samma språk? För mig framstår det som en fullständig omöjlighet. Jag menar att verkligheten så här långt har gett mig väldigt starka belägg för den uppfattningen. Den enda långsiktiga lösningen är att bygga ett sammanhållet Sverige.
(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Almqvist (SD).

Anf. 92 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jimmie Åkesson efterlyser ansvar. Jag tar gärna ansvar. Jag tar gärna ansvar för att få bort vapen från kriminella gäng. Jag tar ansvar för att vi inför vapenamnesti och skärper lagarna för innehav av vapen. Jag tar ansvar för att vi ser till att inte få försäljningen av vapen att fortsätta och att vi har en polis som aktivt ser till att plocka vapen från den som bär det på en offentlig plats. Jag tar gärna ansvar för ett Malmö där ingen ska behöva bli diskriminerad och där ingen ska behöva utsättas för rasism.

Visst har Malmö problem. Det har Stockholm också, och Hässleholm. Men jag skulle vilja säga att en del Malmöbor nog har rätt svårt att känna igen sig i den verklighetsbeskrivning som Jimmie Åkesson ger av Malmö som en stad hämtad från gangsterfilmer som beskriver 20-talets USA. I Malmö finns många människor som går till sina jobb och gör sitt för att bygga en bättre stad och ett bättre Sverige. När man tar ansvar för Malmö ska man inte låta svartmålandet regera.

Fru talman! Jag tar också gärna ansvar för jobb och framtidstro. Det var det mitt inlägg handlade om. Mitt anförande handlade om en politik för att se till att vi får fler jobb i Sverige. Det är en politik för investeringar som gör att nya jobb och industrier kan växa fram här. Det är en politik för småföretagsamhet och en politik för att värna jobb i skolan, vården och omsorgen.

Jag tror att möjligheten till ett jobb att gå till, kunna nå sina drömmar och förverkliga sig själv är en av de viktigaste saker vi kan göra för att bygga ett Malmö och ett Sverige som håller ihop. Men jag hörde, fru talman, väldigt lite om jobb i Jimmie Åkessons anförande. När Jimmie Åkesson ombad oss andra att ta ansvar slutade det i förslaget att vi skulle tillsätta en politisk kommission.

Fru talman! Det var nog mindre ansvarstagande än vad ens alliansregeringen brukar vara när arbetslösheten växer!

Anf. 93 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Politik går till stor del ut på att vi som jobbar med politik beskriver en verklighet, och sedan får väljarna avgöra om den beskrivning vi ger av verkligheten är den korrekta eller inte. Ofta har inte bara politiker olika uppfattningar om hur verkligheten ser ut, utan även väljar-

na har det. Jag är alldeles övertygad om att det finns de som delar Gustav Fridolins verklighetsbeskrivning av ett Malmö där problemen inte är mycket större än i Hässleholm. Sedan finns det de som delar min uppfattning att problemen kanske är lite större, att det finns en anledning till att man kallar Malmö för Sveriges Chicago och att det finns problem med segregation och social utsatthet. Vi ser splittring på kvartersnivå i vissa förorter utanför Malmö där man lever i enklaver, i parallella samhällen och över huvud taget inte har någon del i det svenska samhället. Man kan inte tala svenska trots att man har bott i Sverige i tiotals år och så vidare. Den där debatten känner vi igen.

Det är min verklighetsbeskrivning. Naturligtvis är det sällan svart eller vitt. Det är klart att det finns många människor i Malmö som går till jobbet, lever ett lyckligt liv och studerar på högskolan eller vad det nu kan vara. Men jag väljer att beskriva en annan del av verkligheten som jag menar att väldigt få andra beskriver.

Gustav Fridolin pratar väldigt mycket om vapen, och det är så klart viktigt att vi blir av med de vapen som finns, inte minst illegala vapen som hamnar hos skurkar och banditer. Men det är inte lösningen, utan det är bara att bekämpa ytterligare ett symtom. Det handlar om att komma åt problematiken i grunden, att komma åt segregationen, att komma åt splittringen, att komma åt den sociala utsatthet som väldigt många människor upplever i Malmö och som är själva anledningen till att de kanske skaffar sig en pistol och väljer att skjuta med den.

Det är klart att vi ska hjälpas åt att komma åt illegala vapen, men det finns också en grundproblematik att bekämpa. För att kunna bekämpa den måste man först förstå den och erkänna den.

Anf. 94 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Jag tror att en del av Malmös problem är just det svartmålande som uppstår i den här typen av debatter. Jag ville påpeka det, och jag tycker att man kan påpeka det utan att för den skull bortse från de verkliga problem som finns där och på många andra håll.

Jag hade en gång en deltagare på folkhögskolan som i en diskussion beskrev det så här: Du ska veta, Gustav, att det finns alltid en arbetsmarknad som är öppen, och det är den kriminella.

Det är en verklighet i områden där det är vanligare att inte ha ett jobb än att ha ett jobb. Det betyder inte att alla där blir kriminella, långt ifrån. De allra flesta väljer att fortsätta kämpa för att försöka nå de drömmar de har, men det betyder att kriminaliteten kan slå rot.

Ska vi göra någonting åt det måste vi erbjuda alla i hela Sverige möjligheten till framtidstro och jobb. Det är att angripa de strukturella orsaker Jimmie Åkesson pratade om. Det lägger Miljöpartiet fram en politik för, och den ställer jag gärna mot Jimmie Åkessons lösning som var en politisk kommission.

Anf. 95 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det är ingen hemlighet att Malmö har tagit, som man brukar uttrycka det, ett väldigt stort ansvar i den svenska flyktingpolitiken som jag hävdar är fullständigt misslyckad. Jag menar att det är en stor anledning till att man upplever den enorma segregation som man gör i Malmö i dag. Där har vi en segregation som når ned på kvartersnivå

med olika etniska och kulturella grupper som lever i sina områden i mer eller mindre parallella samhällen.

Gustav Fridolin har inte mer talartid i just detta replikskifte, men jag tror inte att han tycker att den situationen är särskilt bra. Eller gör han det? Jag förstår inte hur man kan tro att man ska kunna lösa en problematik genom att fortsätta bedriva samma politik som har lett fram till problematiken. Det behövs ny politik och ett nytt sätt att tänka. Vi behöver föra en ansvarsfull politik för att komma till rätta med segregationen och med splittringspolitiken, inte föra samma politik som har tagit oss till den problematik som vi upplever i dag. Det förstår jag inte att andra inte förstår.

Anf. 96 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jimmie Åkesson uppehöll sig mycket runt kriminalitet och brottslighet i sitt anförande. Ni framställer er gärna, Jimmie Åkesson, som ett parti som tar frågor om kriminalitet och brottsoffer på stort allvar. Jag undrar hur konsekventa ni egentligen är.

Jag skulle vilja ta upp en väldigt speciell grupp. Det handlar om de kvinnor som gifter sig med svenska män och flyttar till Sverige, och sedan visar det sig att den svenska mannen är en misshandlare, en förtryckare, en våldtäktsman.

Om den kvinnan går till polisen eller gör samhället uppmärksamt på det riskerar hon att bli utvisad. Hon tar en risk. Lagen fungerar i praktiken så att förövaren har ett skydd. Offret är utsatt. Om hon kunde vara säker på att hon, ifall hon berättar sanningen, får stanna i Sverige skulle man bekämpa kriminaliteten. Man skulle sätta åt förövaren. Man skulle värna brottsoffret. Trots att det är så uppenbart säger ni nej. Ni vill inte skydda den kvinnan. Ni vill göra tvärtom. Ni vill att hon ska vänta i tio år, inte i två år. Först då vill ni kunna ge henne permanent uppehållstillstånd.

Ska kvinnorna stå ut i tio år med den behandling de utsätts för, eller kan de ha rätt att stanna om de råkar ut för den sortens behandling? Eller kan det möjligen vara så, Jimmie Åkesson, att skälet till att ni inte bryr er om dessa kvinnor är att de inte är etniska svenskar?

(Applåder)

Anf. 97 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag ser såklart också den problematiken. Det är klart att den finns. Det är klart att det är oerhört allvarligt om det drabbar människor som kommer hit i tron att de ska få ett bättre liv. Det kanske är själva anledningen till att de kommer hit. Det kanske inte alla gånger är av kärlek i första hand. Det är oerhört tråkigt att det är så.

Om man nu gifter sig med en svensk kan jag inte se att det finns någon anledning att inte få stanna ifall det visar sig att den person hon gifter sig med är kvinnomisshandlare eller våldtäktsman. Jag kan inte se vad Jonas Sjöstedt menar i det avseendet. Om man däremot har träffat en svensk man och flyttat till Sverige enbart för att man vill bo i Sverige och få det lite bättre tycker jag inte att det är någon bra grund för att flytta hit. Jag kan därför inte se att det finns någon anledning att förändra regelverket i det avseendet.

Anf. 98 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! När Jimmie Åkesson säger att det inte finns någon anledning att förändra regelverket säger han emot alla dem som arbetar med dessa kvinnor, som ser hur de måste härda ut i förhållandena av rädsla för att bli skickade tillbaka till något som kanske inte längre finns kvar eller för att de inte har möjlighet att bo där. Ni, Jimmie Åkesson, vill i själva verket göra det värre för dessa kvinnor. Ni vill låta det gå tio år innan de kan få permanent uppehållstillstånd i Sverige.

Det här är en verklighet, Jimmie Åkesson. Det drabbar väldigt många personer. Åk ut till kvinnojourerna och hör dem berätta hur dessa kvinnor har drabbats! Ni bryr er inte om dem. Ni har ingen lösning. Ni vill inte hjälpa de kvinnorna.

(Applåder)

Anf. 99 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tycker att man trots allt måste ha ett mer övergripande perspektiv när det gäller invandringspolitiken. Man kan inte, även om Vänsterpartiet inte sällan föreslår det eller åtminstone retoriskt använder det, stifta lagar utifrån enskilda fall. Man måste stifta lagar utifrån generella principer.

Jag menar att det inte är rimligt att människor kan flytta till Sverige hur som helst, för vi har ett välfärdssystem som inte klarar påfrestningen av alla människor som vill komma hit, om hela världen ska komma hit och leva av vår välfärd. Det finns naturligtvis även andra konsekvenser, inte minst splittring, allvarlig segregation och så vidare.

Man kan givetvis väldigt enkelt ta upp enskilda fall och säga att det är jobbigt och att det är synd om den enskilda kvinnan. Jag kan förstås också känna för enskilda kvinnor, men det är inte rimligt att man träffar en man och flyttar till Sverige enbart för att resten av sitt liv få leva här på svenska skattemedel. Det är inte rimligt att vi har en sådan ordning. Det skulle leda till fullständigt orimliga konsekvenser.

Anf. 100 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Det Jimmie Åkesson beskriver är en allvarlig situation. Vi kan se det i vissa områden runt om i Sverige, framför allt runt de större orterna. Det är naturligtvis ingenting som vi får blunda för. Det är skälet till att regeringen försökt ändra inriktningen på den politik som under många år gällt i Sverige. Vi tycker att det är viktigt att ställa krav på de personer som kommer till Sverige eftersom mycket av integrationen handlar om språk och om möjligheten till arbete. Därför möter vi upp mer och bättre kring det så att man kan tillägna sig språkfärdigheter och kan få möjlighet till arbete.

Kampen mot brottsligheten är förstås oerhört betydelsefull för alla, oavsett var vi bor. Därför har polisen stora resurser till sitt förfogande, för att kunna göra sitt arbete.

Det handlar om att vi bygger Sverige på ett sådant sätt att vi blandar bebyggelse av olika slag, med olika upplåtelseformer, så att vi får bostadsområden som inte blir ensidigt sammansatta.

Sammanhållning och respekt, säger Jimmie Åkesson, men själva poängen med Jimmie Åkessons anförande är snarare splittring och ett vi-och-de-tänkande. Det tycker jag är en felaktig utgångspunkt. Jimmie

Åkesson föreslår en kriskommission som ska belysa vad som händer i stället för att säga vad Sverigedemokraterna vill. De vill sätta stopp vid gränserna.

Vill man bidra till sammanhållning och respekt borde man kanske också säga någonting om de 600 000 personer med utländsk bakgrund som dag ut och dag in släpar sig till jobbet för att göra sin insats, alla de som bär upp välfärdssektorn i Sverige. Var fjärde person som är läkare eller apotekare har utländsk bakgrund. Utan dem skulle Sverige stanna, Jimmie Åkesson!
(Applåder)

Anf. 101 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det finns många invandrare som tillför mycket i det svenska samhället. Så har det varit under lång tid. Det har jag aldrig förnekat, och jag tror inte att någon annan sverigedemokrat heller gjort det. Jag vill ha det sagt eftersom Göran Hägglund sade att jag borde säga något. Nu har jag gjort det.

Det är inte det som är det allenarådande i Malmö i den problematik som jag beskriver. Där ser det ut precis tvärtom. Där har vi en oerhörd segregation. Vi har en splittring. Vi har människor som lever i total social utsatthet, människor som inte har någon som helst kontakt med eller koppling till det svenska samhället, som inte har någon som helst möjlighet att gå till jobbet varje dag eller ens en dag eller en timme i veckan, för de är inte en del av det svenska samhället.

Då beskyller Göran Hägglund oss för att vi minsann vill stänga gränsen, att vi inte vill släppa in någon. Det har vi aldrig sagt. Vi är för en invandring, men en reglerad rimlig invandring, så att vi kan ge dem som kommer hit möjlighet att faktiskt bli en del av det svenska samhället. Den möjligheten får man inte om man kommer till Sverige, hamnar i någon förort utanför Malmö, lever med sina tidigare landsmän på olika typer av bidrag och bor i en lägenhet där det finns hur många som helst. Då blir man inte en del av det svenska samhället. Det är det som den nuvarande regeringens och tidigare regeringars politik lett till.

Sedan kan man beskylla mig för att tala i termer av vi och de. Det gör jag inte. Det är ni, Göran Hägglund, som tillsammans med de övriga partierna i sjuklövern i denna församling skapat det här samhället, skapat ett splittrat och segregerat vi-och-de-samhälle. Jag är den ende som talar om det ur det perspektivet. Jag är den ende som vill göra någonting åt den situationen. Ni övriga vill fortsätta att driva samma politik. Du och din regering, Göran Hägglund, vill till och med förvärpa situationen genom ytterligare invandring, genom ytterligare mångkultur, genom diskriminerande åtgärder gentemot svenskar, där man positivt särbehandlar invandrare, betalar deras löner och så vidare och skapar skattefria zoner för invandrartäta områden. Det är ingen politik för att hålla ihop Sverige. Det är att fortsätta med splittringspolitik.
(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Almqvist (SD).

Anf. 102 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Det skumma med Jimmie Åkessons resonemang är att han påtalar problem, och när vi föreslår lösningar för att ta itu med de problemen passar åtgärderna inte utan då sätter han sig emot dem. När vi föreslår åtgärder som gör att fler ska komma i arbete säger Jimmie Åkesson och hans partikamrater nej. När jag säger att det är udda att Jimmie Åkesson står här och pekar på detta enbart som problem och därmed bidrar till att skapa splittring i stället för att säga någonting om alla de människor som gör fantastiska insatser varje dag säger Jimmie Åkesson: Ja, det gör de. Nu har jag sagt någonting om det. Är Göran Hägglund nöjd?

Det handlar inte om det utan om hur vi åstadkommer ett Sverige som är sammanhållet. Jimmie Åkessons politik leder inte till det. Han bidrar till den splittring som är ett problem och säger nej till varje åtgärd som ska innebära en lösning på detta.

(Applåder)

Anf. 103 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Låt oss snabbt kontrollera vilka åtgärder Göran Hägglund avser och som vi inte stöder. Det handlar om nystartsjobb och instegsjobb. Instegsjobben inte minst är, som jag sade, en direkt diskriminering av svenskar. Man inte bara betalar sociala avgifter för invandrare utan även deras lön. Man måste alltså inte bara konstruera jobben utan sedan också betala lönen för att få invandrare i arbete. Det är ingen bra politik. Det kommer jag aldrig att stödja.

Nystartszoner har det också på senare tid talats om i debatten. Det innebär att man i invandratäta områden befriar företag från vissa skatter. Det är också en diskriminering. Det har provats i andra länder och inte gett önskad effekt. Den politiken kommer jag aldrig att stödja.

Sedan har vi ökad invandring, arbetskraftsinvandring. Det ökar ju bara konkurrensen om jobben. Det innebär att vi på sikt får en lönedumpningseffekt. Den politiken kommer jag aldrig att stödja.

Jag vill föra en politik för sammanhållning, för respekt för det svenska samhället. Det innebär att vi inte fortsätter med den splittringspolitik som den nuvarande regeringen har fört.

(Applåder)

I detta anförande instämde Tony Wiklander (SD).

Anf. 104 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Jag tycker att debatten har gett en ganska god bild av den svenska politiken. På den ena sidan har vi en regering som är väldigt nöjd, inte minst med sig själv, och tycker att det går bra. Man hanterar de stora frågorna och det går framåt för Sverige. Man föreslår egentligen inga större samhällsförändringar eller reformer på något område. Nu är det bara att fortsätta som vi gör, och så kommer det mesta att ordna sig.

Man kan jämföra det med vår bild i oppositionen. Vi är inte nöjda. Vi tycker att det finns helt avgörande utmaningar som samhället måste ta tag i och göra någonting åt. En del saker har gått åt fel håll. Annat har naturligtvis gått åt rätt håll.

Den kanske största utmaning som vi står inför är klimatfrågan och det faktum att vi per person släpper ut åtminstone fem gånger så mycket växthusgaser som den här planeten tål. Det fanns en tid då den svenska regeringen pratade om det här, då ministrarna stod på rad och pratade klimatfrågor. I dag har jag knappt hört ett ord om klimatet, men Göran Hägglund har chansen när han kommer här efteråt. Det är symtomatiskt att klimatet var en innefråga som gällde ett tag, men att man när klimatförhandlingarna misslyckas inte tar detta på allvar.

Sverige måste byggas om. Vi måste få över godstransporterna på en välfungerande järnväg. Vi måste bygga om våra bostadsområden. Vi måste ha en annan jordbrukspolitik i Sverige. Vi måste väga in hänsynen till klimatet i vartenda beslut vi tar, till exempel i statsbudgeten. Gör vi inte det kommer vi inte att klara det här. Med regeringens politik kommer vi inte att klara det.

Den här politiken är samtidigt, när vi ställer om Sverige, den politik som skapar framtidens välfärd och framtidens arbeten. Det är när vi bygger om bostadsområdena och ökar effektiviteten i transporterna som vi blir ett modernare land, ett uthålligt land och ett land som kan vara ett föredöme internationellt. Här finns en fundamental skillnad mellan att använda ekonomiskt utrymme för att stimulera, investera och ställa om och att bara blåsa på med att försöka öka den privata konsumtionen. Det första är att ta ansvar inte bara för miljön, utan också för framtidens arbetstillfällen och Sveriges globala konkurrenskraft. Då duger det inte att vara nöjd och tycka att det räcker med lite sänkt restaurangmoms och kanske lite mer sänkt skatt för höginkomsttagarna.

Det andra område som hänger ihop med detta och som är vår stora utmaning är den i dag närmast permanenta massarbetslösheten. När var fjärde ung människa går utan jobb, när arbetslösheten har bitit sig fast runt 7–8 procent, då är vi på väg dit vi inte ville komma och där många länder har varit. Vi vet priset för det. Vi vet hur det sliter isär ett samhälle, hur funktionshindrade inte har en chans på arbetsmarknaden, hur det ökar segregeringen och inkomstklyftorna och hur unga människor som har drömt om en framtid inte kan förverkliga sina framtidsdrömmar. Därför är inget viktigare än att ha en politik för full sysselsättning. Men jag undrar om det egentligen ens är regeringens mål att vi ska ha full sysselsättning i landet. Jag tvivlar på det.

Vänsterpartiet menar att full sysselsättning ska vara det överordnade målet för den ekonomiska politiken och att det låter sig kombineras med stabila statsfinanser och låg inflation. I själva verket är det så att om vi accepterar att sysselsättningsnivån varaktigt går ned i samhället minskar vi våra möjligheter att lösa samhällsproblemen och att få en bärkraftig ekonomisk utveckling och betala för kommande generationer. Men här har regeringen i grunden misslyckats.

Det krävs en politisk omläggning. Det krävs att sysselsättningen blir det överordnade målet för den ekonomiska politiken. Det krävs att det utrymme som finns används för strategiska investeringar, kommunikationer, forskning och innovationer, att det används för att bygga om Sverige i grunden. Det gör inte denna regering, och den har inte ambitionen att göra det.

Det krävs att vi satsar mer på kvalificerad yrkesutbildning. Samtidigt som vi har hög arbetslöshet i landet har vi inom många viktiga yrken

brist på människor som arbetar. Vi kan göra mycket mer. Detta är slöseri med möjligheter och med människor som vill bidra till vårt samhälle.

Vi måste också se att behoven växer i den gemensamma välfärden. Allt fler blir äldre. Det är bra, men allt fler kommer också att behöva samhällets hjälp. Nu har platserna i äldreomsorgen blivit färre och färre. Bemanningen har gått ned på många håll. Denna arbetsuppgift finns och måste betalas. Vi är beredda att göra det. Den kan bara betalas solidariskt över skattsedeln och kan bara fungera om man bidrar efter bärkraft. Här finns skillnaden mellan vänsterpolitik å ena sidan och högerpolitik å den andra.

Den tredje stora utmaning som jag skulle vilja lyfta fram är otryggheten på arbetsmarknaden. I det tysta har det skett en helt avgörande förskjutning, där alltför många inte har ett tryggt arbete, där man får budet om arbete under morgondagen per sms över telefonen eller där de som har jobbat i åratal inom industrin får gå för att se att någon från ett bemanningsföretag ska komma in dagen efter och ta över den gamla arbetsuppgiften. Så ser ett samhälle ut som inte värdesätter de människor som arbetar och inte ger dem trygghet. Allra mest utsatta är förutom våra unga de som kommer hit från andra länder.

Ni kan göra mycket mer i regeringen. Ni kan se till att svenska kollektivavtal respekteras. Ni kan se till att den som köper in en tjänst ansvarar för att underleverantörerna har kollektivavtal och är skyldiga att leva upp till det. Ni kan göra någonting med missbruket av F-skattsedlar. Ni skulle kunna göra det här i morgon, men ni väljer att inte göra det.

(Applåder)

På det sättet bidrar ni till otryggheten på arbetsmarknaden. Ni bidrar till att fattiga människor från andra länder som desperat behöver försörjning utnyttjas hänsynslöst på svensk arbetsmarknad i dag. Det är inte värdigt ett fint land som Sverige att det är på det sättet. Det slår också ut de seriösa företagen, som vill ha kollektivavtal och som vill ge de anställda trygghet och behandla dem väl. De har inte en chans när andra smiter från sitt samhällsansvar. Det drabbar statskassan och de andra löntagarna, vars rättigheter pressas tillbaka.

För oss är det en avgörande fråga att öka tryggheten på jobbet, våga vara lite tuffare mot EU och hävda kollektivavtalen på svensk arbetsmarknad. Ni gör en läpparnas bekännelse om arbetsrätt. Ni har lärt er att säga rätt saker. Det är som man säger i USA: You can talk the talk, but you can not walk the walk. I praktiken gör ni någonting annat varje gång det gäller.

Upp till bevis nu i Europeiska unionen! Fixa det sociala protokollet! Menar ni allvar med att kollektivavtal ska gälla i Sverige är det väl dags att inte glömma det när planet lättar från Bromma utan komma ihåg det också när man landar i Bryssel och ska förhandla på allvar.

(Applåder)

I dag är det Vänstern som värnar skattebetalarnas pengar. I dag är det vi som vårdar de skatte kronor vi får in. Hur mycket pengar försvinner till vinstdrivande bolag, framför allt riskkapitalbolag, från välfärden varje år? Är det 8 eller 10 miljarder? Det är till och med svårt att få reda på den exakta siffran. Men vi vet att välfärden i dag läcker som ett såll. Den har blivit en lukrativ bransch för riskkapitalister. De är där av ett enda skäl:

De ska göra sig en hacka. De ska göra sig en rejäl hacka på vår mormor, våra barn eller den som behöver en bra hemtjänst.

Det där är inte ansvarsfullt. Vi vet att bemanningen är lägre, att de behöriga lärarna är färre och att jobbet görs sämre i de här företagen, där man bara har vinstintresset framför sina ögon. Det var inte dit vi skulle betala våra skattepengar. Vi betalar ganska mycket skatt – det står vi för i Vänsterpartiet – för att vi ska ha en riktigt bra skola, för att vi ska veta att våra föräldrar är trygga på äldreboendet och för att veta att det offentliga fungerar. Men ni är faktiskt med och river ned någonting som vi har byggt upp under generationer. Ni gör det genom en fullständigt naiv övertro på privatiseringar och att släppa loss vinstintresset i den svenska välfärden.

(Applåder)

Vi vill gå motsatt väg. Vi vill använda pengarna, och lite pengar till, för att ge personalen riktigt bra villkor. Ska vi greja äldreomsorgen i framtiden handlar det inte om att välja mellan Attendo och Carema. Det kommer aldrig att ordna en bra äldreomsorg. Det handlar om att ge personalen vettiga arbetsvillkor. Alla ska vara utbildade. Man ska kunna jobba heltid. Man ska kunna ha ett bra schema. Man ska kunna få vidareutbildning. Man ska kunna ha stöd i sitt svåra och tunga arbete. Det finns ingen genväg om man vill ha en bra äldreomsorg. Den enda vägen är att bry sig om de äldre och att bry sig om personalen så att den kan göra ett riktigt bra arbete med de äldre. Det är dags att ompröva privatiseringspolitiken och utförsäljningspolitiken.

(Applåder)

Fru talman! Vi har en regering som verkar vara väldigt nöjd. Jag tycker också ibland att den verkar vara något trött. Det kommer egentligen inte så mycket nya förslag från regeringen längre. Jag tycker att ni inte ens försöker skapa lösningar på vår tids stora utmaningar. Är man inte beredd att göra det är det dags att lämna över till någon ny, som kan ta sig an de stora utmaningarna, och det är vi beredda att göra, för klimatet, för sysselsättningen och för välfärden.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ulla Andersson, Marianne Berg, Josefin Brink, Rossana Dinamarca, Jens Holm, Siv Holma, Wiwi-Anne Johansson, Amineh Kakabaveh, Mia Sydow Mölleby, Lars Ohly och Eva Olofsson (alla V).

Anf. 105 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Jag hälsar Jonas Sjöstedt välkommen i hans nya roll. Jag vill inleda med en fråga till Jonas Sjöstedt. Kan Jonas Sjöstedt namnge oppositionsledaren i Sverige? Alla svar som är längre än två ord kommer att leda till följdfrågor.

Jonas Sjöstedt gick med i Vänsterpartiet kommunisterna 1983, sex år innan murens fall och sju år innan partiet slutade att kalla sig Vänsterpartiet kommunisterna. År 1983 rasade löntagarfondsdebatten i Sverige. C-H Hermansson, en tidigare partiledare, stod i denna riksdag, uttryckte sig och sade: Vi kommunister tycker. C-H Hermansson har av Jonas Sjöstedt utpekats som en person som Jonas Sjöstedt ser som ett föredöme.

Jonas Sjöstedt gick med i Vänsterpartiet kommunisterna och vill i dag få oss att tro att han gjorde det för att han inte trodde på kommunismen. Det är ungefär som att säga till svenska folket att jag gick med i Moderaterna för att jag inte trodde på frihet. Jag tror inte riktigt att det håller.

Det vi hörde nu var en mycket tydlig vänsterledare av ett slag som vi känner igen. Allt var bättre när ni kallade er för kommunisterna. Egentligen har allting gått snett sedan dess.

Grundproblemet är vår öppna ekonomi, globaliseringen, Europeiska unionen och det gränsöverskridande. Mycket riktigt beslutade er kongress att förbjuda bemanningsföretag och införa sex timmars arbetsdag. Vi ska lämna EU, och vi ska förbjuda visstidsanställningar. Förbudet står som spön i backen. Återregleringen och tron att vi kan föra tillbaka Sverige till 70-talet eller ännu tidigare finns fortsatt kvar.

Var är förnyelsen, Jonas Sjöstedt? Det är precis samma gamla budskap från ert parti oavsett om det bara heter Vänsterpartiet eller Vänsterpartiet kommunisterna.

Anf. 106 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag tackar för att bli välkommen av statsministern till dessa debatter. Jag ser fram emot att ha dem framöver.

Det finns en viss typ av argumentation som brukar användas mot oss när meningsmotståndaren har fått slut på sina argument. Jag trodde att det skulle vara Jan Björklund som skulle vara snabbast på det området, men det var statsministern. Det gick på ungefär fem sekunder, som jag märkte det.

(Applåder)

Det finns mycket i mitt parti som man ska vara kritisk mot, Fredrik Reinfeldt, och det är jag också. Det finns mycket att vara självkritisk mot. Men vi skriver åtminstone inte om vår historia för att försöka få den att framstå som någonting annat än vad den är.

(Applåder)

Att Moderaterna är emot kortare arbetstid är ingen överraskning. Om ni hade fått bestämma genom historien hade vi i dag inte haft åtta timmars arbetsdag, 40 timmars arbetsvecka och fem veckors semester. Ni har varit emot varenda reform om kortare arbetstid i Sveriges hela historia. Ni är de verkliga bakåtsträvare i den här församlingen. Ni är de konservativa.

Varför har vi visioner och drömmar om att människor ska kunna jobba lite mindre och ha lite kortare arbetstid? Därför att de får ett bättre liv. De får mer tid med sina barn och möjligheten att orka arbeta tills de får pension, vilket många LO-medlemmar inte får i dag, och vi får möjligheten till bättre folkhälsa.

Förlåt oss, Fredrik Reinfeldt, men vi kan inte låta bli att drömma om att det finns någonting som är ännu bättre. Produktiviteten som växer kan användas och fördelas på ett mer rättvist sätt, och arbetet kan också fördelas mer rättvist. Vi har de drömmarna och de visionerna, och det står vi för att vi har.

(Applåder)

Anf. 107 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Man lär sig någonting när man jobbar med offentliga finanser. Det är att man ibland får korrigera de offentliga finanserna om det finns fler helgdagar vissa år än annars. Det är ett sätt att uttrycka att om vi jobbar en dag mer i Sverige, vilket infaller vissa år, påverkar det tillväxten positivt.

Vänsterpartiet ska nu driva som huvudkrav att vi inte ska jobba någon dag mindre utan att vi ska skära bort 25 procent av allt arbete varenda dag året runt. Dessutom påstår de att det inte skulle ha någon effekt på offentliga finanser eller svensk ekonomi. Mer seriösa bedömare skulle säga att det är en verklig metod för att krympa vår svenska ekonomi.

I realiteten erkänner Vänsterpartiet det. De säger att det rimligen kommer att leda till produktivitetsökningar och förbättringar. Det ska finansiera reformen. Allt som ni gör ska gå till friska människors möjligheter att jobba mindre, inte till sjuka och utsatta och inte för att anstränga sig för att andra människor ska komma i arbete.

Det beskriver ni som er stora reform, reformen att Sverige ska jobba mindre. Det är inte svaret på framtidsutmaningarna.

Anf. 108 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag är inte förvånad över argumenten. Hade de fått råda under 1900-talet hade vi stått här i dag och jobbat betydligt fler timmar. Men det har gått varje gång. Ni har alltid sagt att det inte var möjligt, precis som ni har sagt nej till varje social reform av betydelse. Vi tror att de sociala reformernas tid inte är förbi.

Vad är det då vi säger? Det är att vi ska ta ett första steg till 37 timmars arbetsvecka. Många arbetar redan 37 timmar. Det handlar om att de som är privilegierade och har starka fackförbund kan få ned arbetstiden. I Frankrike jobbar man mindre än 37 timmar. Världens mest framgångsrika exportindustri, den i Tyskland, arbetar lite drygt 35 timmar i veckan. Det är naturligtvis fullt möjligt om man har ambitionen.

För oss handlar det om att ge människor möjlighet till hela liv, att hinna med sina anhöriga och sina barn och att inte slitas ut av sitt arbete. Självklart kommer vi att komma till den dag då vi kan genomföra även det. Vi kommer att vara pådrivare, och ni kommer att stå på bromsen.

(Applåder)

Anf. 109 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag har läst de förslag som Vänsterpartiet har lagt fram på senare tid. Det är bra med visioner. Jonas Sjöstedt nämnde att ni har visioner. Det är när visionerna möter verkligheten som regeringsduglighet prövas och mäts.

Det är gratis förskola, rätt till heltid, gratis kollektivtrafik, mindre grupper i förskola, mindre grupper på fritidshem, fler lärare, fler sköterskor, fler vårdbiträden, rätt till förskola nätter och helger, högre studiemedel, gratis inträde på museer, gratis tandvård, högre löner i offentlig sektor, mer pengar till trafiken, mer pengar till förnybar energi, höjda tak i a-kassan, höjd ersättning i a-kassan, sänkta avgifter i a-kassan, höjda ersättningar i sjukersättningen, höjda tak i sjukförsäkringen, bygga tio-tusentals nya bostäder, renovera äldre fastigheter, avskaffa karensdagarna och sex timmars arbetsdag.

Fru talman! Listan är fyra gånger så lång, men tiden medger inte fortsatt uppläsning. Statsministern nämnde reformen med sex timmars arbetsdag. Vi gjorde en översiktlig beräkning av vad det skulle betyda bara för skolväsendet. Det är 15 miljarder bara för skolväsendet. Det finns inte en krona avsatt i era budgetalternativ. Det gäller om lärarna ska ha bibehållen lön, för det är vad ni säger. Om ni ska sänka lönen lika mycket kostar det naturligtvis ingenting, men då är det en lönesänkning med 25 procent ni förespråkar. Det innebär kraftigt ökad lön för en kraftigt minskat arbetsinsats.

Ni behöver inte ha olika valaffischer nästa gång. Det räcker med en: Allt åt alla, Vänsterpartiet. Man undrar hur det ska betalas. Det ger Jonas Sjöstedt svar på i sitt kongresstal. Han säger: Vi måste modernisera de ekonomiska ramverken. Det är så det ska betalas. Aha, otroligt, att vi inte har tänkt på det innan!

Jag har egentligen bara en enda fråga, Jonas Sjöstedt. Tar ni ens själva er egen politik på allvar?

Anf. 110 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag vet inte om den som vill gå med i en valutaunion som är färdig att rasa ihop ska läxa upp andra om ekonomisk trovärdighet, Jan Björklund.

(Applåder)

Vartenda förslag som vi lägger fram är finansierat. Varsågod och läs Vänsterpartiets budgetförslag. Det är inte så att vi lovar allting på en gång. Vi vet att det tar tid. Men vi har höga mål, till skillnad från en del andra, att utveckla samhället socialt ett steg i taget.

Arbetstidsförkortning kommer att ske ett steg i taget. Om man tänkte som Jan Björklund skulle inte någonting ha hänt under 1900-talet. Ni har sagt att det inte gick. Det var aldrig möjligt att få längre semester, kortare arbetstid eller att genomföra sociala reformer, men det har gått.

Det handlar om att ekonomin inte bara är ett mål i sig utan ett verktyg för att ge människor ett bra liv. Om man inte gör som ni borgerliga gör och sprätter i väg pengarna på att sänka skatten för de allra rikaste och inte använder hela reformutrymmet på att sänka restaurangmomsen – denna mycket märkliga reform, som det kallas, som ni gör – har man råd med en hel del annat.

Det handlar om att bygga bostäder åt de bostadslösa och att se till att vi har en vettig a-kassa så att de som har otur och blir arbetslösa inte råkar så illa ut ekonomiskt. Man har möjlighet att renovera den svenska järnvägen så att vi får ett miljövänligt kommunikationssystem.

Här finns skillnaden mellan oss som har både sociala ambitioner och vill bygga ett jämlikare och mer rättvist samhälle, både mellan kvinnor och män och mellan dem som har det bra ekonomiskt och dem som inte har det och er som verkar vara nöjda med det som det är. Vi har de sociala ambitionerna.

Er politik har misslyckats. Nu har ni ökat klassklyftorna. Ni har sänkt skatten för de rikaste. Men det blev inga fler jobb. Det blev ingen bättre välfärd. Tvärtom finns det en stor grupp människor i det svenska samhället som känner sig väldigt utsatta i dag. Det är de som inte får någon sjukförsäkring när de är sjuka, de som inte får någon a-kassa när de är

arbetslösa och de som inte vet om de har arbete nästa vecka. Men det är som att de aldrig finns när ni talar.

(Applåder)

Prot. 2011/12:57

18 januari

Partiledardebatt

Anf. 111 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jonas Sjöstedt svarar med att fortsätta att räkna upp ytterligare utgifter, som om jag hade glömt några. Och det hade jag, för alla fick inte plats.

Jag förstår att Jonas Sjöstedt ständigt återkommer till den europeiska finanspakten. Dess uppgift är att säkerställa en budgetdisciplin, och där skulle inte Sverige platsa med Jonas Sjöstedts politik.

Vänsterpartiets ekonomiska politik skulle ganska snabbt föra Sverige till ruinens brant. Det är kraftigt ökade utgifter på i stort sett alla samhällsområden. Och det är en kraftig minskning av antalet arbetade timmar i den svenska ekonomin. Det är en drastisk sänkning. Det hjälper inte om ni höjer skatterna per arbetad timme – det ska ni göra för alla låginkomsttagare och medelinkomsttagare, har ni sagt. Det hjälper inte. Om antalet arbetade timmar är väsentligt mindre blir det mindre inkomster. Det blir mindre inkomster och kraftigt högre utgifter. Med er politik skulle ni på rekordtid, Jonas Sjöstedt, göra Sverige till Nordens Grekland.

Anf. 112 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Det där är faktiskt en usel argumentation, Jan Björklund. Du tar till det klassiska retoriska knepet. Man målar upp en nidbild av motståndarens politik, och så angriper man den nidbilden. Det är bekvämt, för då slipper man att ta hänsyn till den verkliga politiken.

Läs vårt budgetförslag! Detta skulle ge större samhälleliga investeringar. Det skulle öka sysselsättningsnivån. Vi skulle till exempel satsa mer på utbildning och forskning än vad ni vill göra. Ni prioriterar sänkt skatt för dem som redan har mest.

Det finns ett alternativ till en politik där klassklyftorna ständigt ökar, och det är det gemensamma ansvarets politik. Det handlar om att investera. Det handlar om att ta hand om varandra. Det handlar om att se till att vi får en bättre framtid när det gäller klimatet. Den politiken har vi.

(Applåder)

Anf. 113 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att hälsa Jonas Sjöstedt välkommen som ytterligare en i raden av manliga partiledarkolleger.

Sjöstedts parti har bestämt sig för att man vill förbjuda bemanningsföretag i Sverige. Det är förbud för en hel bransch – pang, bom! Bemanningsföretagen står i dag för 100 000 jobb, för 100 000 människor, eller mer än 60 000 årsarbeten.

Förra onsdagen var jag i Västerås och träffade ett bemanningsföretag som heter Seniorproffsen. Det är ett företag som hyr ut erfarna och äldre företagsledare som hjälper unga företag att snabbt komma på banan och att växa. Det kan handla om att på kort tid kunna anställa ett tiotal personer. De hjälper dem med såväl kontakter som möjliga vägar till finansiering.

Men det är inte bara seniorer som får jobb via bemanningsföretag. Ungefär hälften av dem som är anställda inom bemanningsbranschen är under 30 år. Det är en grupp som tillsammans med människor från andra länder är i stort behov av sin första lön och en trygg anställning.

80 procent av de jobb som finns inom bemanningsbranschen är tillsvidareanställningar, till exempel. Men den här branschen vill Vänsterpartiet förbjuda.

Min fråga till Jonas Sjöstedt är: Hur kommer fler jobb att skapas om ni förbjuder bemanningsbranschen? Det är en stor och viktig sektor i Sverige. Och vad säger Jonas Sjöstedt till de 100 000 människor som i dag får lön och trygghet genom att vara anställda i denna bransch?

Anf. 114 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Annie Lööf resonerar som om arbetena skulle försvinna om de inte skulle utföras av bemanningsföretag. Det är helt enkelt fel. Dessa arbeten finns för att de behöver utföras. Skillnaden är att vi inte vill ersätta anställningen direkt hos en arbetsgivare med olika lösa och otrygga anställningsformer.

Man ska veta att i början av 90-talet fanns inte bemanningsbranschen i Sverige. Så såg det ut på den tiden. Det som sker nu är tvärtom att de som har fasta arbeten sägs upp när bemanningsföretagen ska in.

Min fråga till Annie Lööf är: Vad har du att säga till dem som arbetade på Ålö-Maskiner i Brännland eller till dem som var anställda på Euromaint i Malmö, som varslades om uppsägning för att deras jobb skulle ersättas av bemanningsföretag? Är det rimligt att det är på det sättet? Tycker Annie Lööf att det är rimligt att man säger upp folk för att sedan ta in bemanningsföretagen?

Det tycker inte vi. Vi menar att det här är ett tecken på en arbetsmarknad där maktfördelningen har blivit alldeles skev, där allting sker på arbetsgivarnas villkor och där arbetstagaren alltid ska vara utbytbar och flexibel. Så byggs inget bra arbetsliv.

Hur ska man kunna påverka sitt arbete och hur ska man kunna få arbetskamrater som man bygger relationer med och hur ska man kunna få inflytande på sin arbetsplats om man inte vet om man är kvar där om en vecka?

Vill man ha det goda arbetet, de trygga jobben och arbetstagare som vågar satsa på att utveckla och påverka sin arbetsplats duger det inte med att behandla dem som en slit- och slängvara som slängs fram och tillbaka.

Där är skillnaden mellan dig och mig, Annie Lööf. Vi vill ha de trygga jobben. Då måste man se att det är ett problem när människor sparkas från sina arbeten för att bemanningsföretagen sedan ska gå in.
(Applåder)

Anf. 115 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Självklart ska regelverk följas, och självklart ska det vara kollektivavtal som gäller i bemanningsbranschen, precis som i övriga branscher. Det är det också i dag.

Men det här handlar ju inte om att regler ska följas eller inte, utan det Jonas Sjöstedt och Vänsterpartiet säger är att man vill förbjuda en hel bransch som i dag ger arbeten till 100 000 personer.

I branschen finns också 3 000–4 000 specialistsjuksköterskor, vårdbiträden och hyrläkare. United Minds gjorde en undersökning bland 500 företag. De sade att de viktigaste anledningarna till att de tar in bemanningsföretag handlar om att klara arbetstoppar eller hitta vikarier.

Jag tycker att Jonas Sjöstedt ska sätta sig i väntrummet på ett av akutsjukhusen i Norrland och fråga dem som sitter där hur det kommer att påverka dem när hyrläkarna försvinner, hur det kommer att påverka dem när köerna till vården blir längre och längre för att landstingen runt om inte klarar av just vårdköerna, kvaliteten och välfärden.

Jag vet vad patienternas svar kommer att vara. Man sätter kvaliteten och köerna i centrum. Köerna vill man minska.

Anf. 116 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag vet inte om stafettläkarna är ett bra exempel på att bemanningsbranschen är det mest lyckade av allt. Folk är nämligen inte så nöjda med stafettläkarna. De kan bestämma nästan vilken lön de ska ha och var de ska jobba. Så är det i stället för att man bestämmer sig för att anställa läkare på riktigt.

Vi har en bättre modell. Vi vill till exempel att det ska bli möjligt för ett landsting att säga: Vi betalar av dina studieskulder om du arbetar på vår vårdcentral i fem år. Då kan man få komma till samma läkare när man kommer tillbaka nästa gång på återbesök. Då är det alltså inte en ny stafettläkare som kommer.

Jag menar att det handlar om att bygga upp en bättre fungerande arbetsmarknad som också är inriktad på vårdtagarnas behov.

Sedan pratar Annie Lööf om att man måste följa lagar och regler. Men om de inte är bra nog i dag och om man säger upp ordinarie personal för att sedan ta in bemanningsföretag undrar jag: Är det inte dags att skärpa lagen, Annie Lööf?
(Applåder)

Anf. 117 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Också jag vill förstås säga hjärtligt välkommen till Jonas Sjöstedt i den nya rollen. Med Vänsterpartiet gillar jag mycket den oförfärdade idealism som partiet präglas av. Jag ser fram emot många spännande debatter och ideologiska sammandrabbningar, för vi tycker inte lika om allt.

I sitt anförande säger Jonas Sjöstedt att regeringen inte föreslår några större förändringar. Vi vill fortsätta på den inslagna linjen med en politik som gör det möjligt för fler personer att komma i arbete, som kan bidra till att finansiera en välfärd som finns för alla när behoven uppstår. Det kommer vi att arbeta vidare med, och vi tar det steg för steg.

Jonas Sjöstedt tangerade i sitt anförande äldreomsorgen och den demografiska utmaningen. Jag skulle också vilja resonera lite grann om det här med arbetstiden, på temat oförfärad idealism.

Man kan titta bara på välfärdsområdet. Lite enkelt uträknat skulle kanske kostnaden för den arbetstidsförkortning som Vänsterpartiet föreslår landa på ungefär 90 miljarder kronor. Och då talar vi bara om välfärdsområdet. Vi vet, Jonas Sjöstedt också, att vi har enastående utmaningar framför oss när det gäller att finansiera en värdig äldreomsorg för

varje person som kommer att behöva hjälp och stöd. Vi har andra utmaningar också, men vi har det inte minst på det här området.

Hur ser då Vänsterpartiets prioritering ut om var fjärde arbetstimme som personalen inom äldreomsorgen i dag utför inte ska utföras i morgon? Hur ska det här då gå till? Man kan inte önska allt åt alla vid varje givet tillfälle, utan politik handlar om att prioritera.

Anf. 118 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag tackar för välkommandet från Göran Hägglund och ser fram emot kommande debatter.

Om man vill använda resurserna väl, Göran Hägglund, ska man inte ha företag som använder 15 procent av resurserna till privat vinst i äldreomsorgen. Det är faktiskt så det ser ut med de här riskkapitalbolagen. Bara dessa miljarder rullade in i verksamheten skulle man kunna anställa ganska många fler sjuksköterskor och undersköterskor – de som gör det här viktiga och riktiga jobbet.

Vi inser att en arbetstidsförkortning tar tid. Den kommer att ske stegvis. Det har skett förut, och det kan naturligtvis ske igen i det svenska samhället. Vad skulle det då innebära för dem som har det viktiga och tunga jobbet i äldreomsorgen? Det skulle innebära att de orkade bättre – i dag orkar många av dem inte till pensionen. Det skulle innebära att de blev mindre sjuka. Det skulle innebära att många av dem som i dag arbetar deltid och har väldigt låga inkomster och skulle vilja arbeta heltid i många fall faktiskt får en möjlighet att gå upp till heltid.

Det finns stora sociala vinster att göra på att korta arbetstiden. Vi inser att det är svårt. Vi inser att det tar tid. Men det är vårt mål. Kanske är det så att fler skulle vilja arbeta med våra äldre, att fler skulle söka sig till omvårdnadsprogrammet om man visste att man skulle orka ett helt yrkesliv och visste att man skulle få vidareutbildning och en rimlig arbetsituation. Det är där vi lägger tyngdpunkten. Vi tror inte att privatiseringarna är vägen. Vi tror att vägen för äldreomsorgen är att fokusera på de äldres behov och på personalens utbildning och kompetens.

Det finns mycket bra äldreomsorg i Sverige. Det är lätt att glömma det när vi diskuterar det här. Det finns många som arbetar oerhört fint, och vi vill att alla ska få förutsättningar att göra det. Jag menar att det egentligen bara är vi som parti som har lagt fram de konkreta förslagen. I vårt senaste budgetförslag har vi föreslagit en extra miljard till demensvården för att kunna öka bemanningen. Vi har föreslagit en tioårig utbildningssatsning för att alla som arbetar i äldreomsorgen ska ha inte bara en relevant yrkesutbildning utan också möjlighet till fortbildning. Jag tror att det är den sortens politik som skapar en riktigt bra äldreomsorg, och det vill vi göra.

(Applåder)

Anf. 119 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis så att de pengar som anslås till äldreomsorgen ska gå till just äldreomsorgen. Jag ska återkomma till detta senare i mitt anförande.

Det jag ville beskriva är att Vänsterpartiets förslag omvandlat innebär att var fjärde person skulle gå hem från arbetsmarknaden. Men vi skulle ändå utföra samma arbete eller så kommer vi inte att kunna utföra det. Det här är den bistra verklighet som Jonas Sjöstedt har att hantera.

Jan Björklund kunde inte på sin begränsade talartid om två minuter räkna upp alla de andra önskemål som Vänsterpartiet har i sina motioner. Det är klart att politik handlar om att prioritera. Vi har en enastående utmaning när det handlar om morgondagens behov inom äldreomsorgen. Vi har problem i dag. Vi kommer att få stora utmaningar framöver, och då måste resurser satsas på detta. Frågan är om man då använder resurserna bäst genom att satsa på sjukvård och äldreomsorg eller på att vi som är arbetsföra arbetar mindre.

Anf. 120 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Produktiviteten stiger ständigt i vårt samhälle. Omfattningen på vår bruttonationalprodukt, den rikedom vi har, ökar hela tiden. Det här kan man använda på olika vis. Man kan välja att ständigt öka konsumtionen. Man kan också välja att korta arbetstiden. Det har gjorts många gånger i vår historia. Jag förstår inte. Det är ju inte så att det är ett elfte Guds bud att man ska arbeta just 40 timmars arbetsvecka, utan det är någonting som vi har konstruerat i politiken. Jag tycker därför att ni har en lite oflexibel syn på det här.

Sedan finns det områden där man inte kan öka produktiviteten på det sättet. Ditt hör omsorgen om människor. Där kommer det att behövas fler som arbetar. Det är helt naturligt. I grunden handlar det också om vad som är orsak, medel och mål i politiken. Som vi ser det är målet med att ha en stark ekonomi och en bra ekonomisk utveckling allas välfärd och allas möjligheter att leva rika liv. Då måste man kunna väga in att en del av det till exempel är att ha mer tid för sina barn, för sina vänner, för kultur och för föreningsliv. Därför vill vi korta arbetstiden.

(Applåder)

Anf. 121 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! I Sverige har vi en bred samsyn om att vård och omsorg ska ges efter behov och finansieras gemensamt. Vi vill att alla människor i vårt land oavsett ålder, kön, var vi bor och hur den egna ekonomin ser ut ska ha rätt till vård och omsorg på lika villkor.

Under lång tid utfördes i vårt land nästan all vård och omsorg av det offentliga. Det blev stelbent och systemorienterat. Långa väntetider var regel, och den enskilda patienten, människan som vården var till för, sattes ofta på undantag. Eftersom alla gjorde på samma sätt blev det inte mycket till nytänkande. Det här såg också många socialdemokrater.

Så småningom öppnades de offentliga monopolerna. Inom ramen för den gemensamma finansieringen tilläts fler utförare. Valfriheten för den enskilde ökade. Personal kunde välja mellan olika arbetsgivare. Kortare beslutsvägar och förändringsvilja gjorde att utvecklingen tog fart. Kvalitet och tillgänglighet blev utgångspunkten – inte vem som utförde vården och omsorgen.

Vi har i dag en mycket positiv utveckling inom hälso- och sjukvården. Skillnaden i resultat och kvalitet mellan landstingen minskar. Genom vårdrvalet har det tillkommit över 230 nya vårdcentraler på ett par år, och nytänkandet inom köbekämpningen har lett till att väntetiderna blir kortare. Dödligheten i de vanligaste dödsorsakerna stroke och hjärtinfarkt fortsätter att minska. Utbyggnaden av utbildningsplatser för vårdpersonal börjar ge positivt resultat, inte minst när det gäller antalet läkare. Detta är fakta som ingen trångsynt retorik i världen kan rucka på. Så här är det.

Det finns förstås en rad områden som vi fortsatt behöver förbättra. Det finns starka skäl att arbeta hårt för att fortsätta utveckla hälso- och sjukvården och äldreomsorgen. Men jag kommer att lägga min energi på att söka förbättra vården, inte på att vrida klockan tillbaka och återgå till det som inte fungerade. Jag kan försäkra att vi kommer att vidta alla nödvändiga mått och steg för att stoppa kortsiktigt tänkande och ensidig betoning av ekonomisk vinst som går ut över vård och omsorgsbehovande. Omsorgen ska vara om den enskilda människan som befinner sig i en utsatt situation. Vi har alla kunnat se rapporter om sådant där det har gått fel och där människor råkat illa ut. Vår uppgift är att se till att det inte inträffar.

Fru talman! Med allt detta sagt ser jag med oro på hur Socialdemokraterna under Håkan Juholt i den här situationen backar tillbaka till en gammaldags retorik, inte helt olik den som Vänsterpartiet alltid stått för, också när man kallade sig kommunister. Det finns en notorisk ovilja att erkänna att någon annan än det offentliga positivt kan bidra till att öka tillgängligheten, höja kvaliteten och förbättra omsorgen. I stället för att lägga fokus på patienten och hennes behov sätter man hårdnackat systemet i centrum. Jag är bekymrad över det nya tonläge som Håkan Juholt har infört i Socialdemokraterna under senare tid.

Men det är inte bara jag som är bekymrad. Vi kunde för någon vecka sedan i Dagens Nyheter läsa vad Stefan Stern, tidigare centralt placerad socialdemokratisk medarbetare, skrev: ”Men få väljare engageras av, eller köper det förenklade politiska budskapet, att driftsformen i sig – själva organisationsformen för utföraren – avgör om det blir värdig omsorg för nära och kära, god vård eller skola av bästa kvalitet.”

Han varnar också Socialdemokraterna för hur det ska gå i valrörelsen 2014. Han skriver: ”Då ska många av Sveriges 14.000 privata företag inom vård, skola och omsorg på goda grunder informera anställda som fått ökat inflytande, brukare som är nöjda och anhöriga som gjort aktiva val att det är högst osäkert om verksamheterna får finnas kvar vid ett maktskifte.”

Stefan Stern är tydlig. Han varnar för att Socialdemokraterna håller på att spela bort sin trovärdighet på välfärdsområdet. Vad händer med Socialdemokraternas trovärdighet, Håkan Juholt? Det centrala kan väl inte vara vem som utför. Vi måste som politiker lägga möda på att säkerställa att kvaliteten är hög, att tillgängligheten finns där, inte på vem som utför.

Jonas Sjöstedt tog upp det som skett i riskkapitalföretag. Vi ska täppa till möjligheterna att företag som arbetar med de pengar som vi gemensamt har satsat kan kvitta bort dem och se till att inte betala skatt. Det ska vi fixa till. Vi behöver se till att uppföljningen blir bättre, att kvalitets-

kontrollerna blir bättre. Vi måste säkerställa att kommunerna blir bättre när de lägger ut verksamhet på andra, att man tar ansvar.

Problem finns inom såväl kommunalt driven som privat driven äldreomsorg och sjukvård. Vi behöver se till att uppföljningen blir bättre. Men det som avgör kvaliteten är inte vem som utför utan hur det utförs, och det är det som vi ska sikta in oss på.

Fru talman! Nyligen kunde den hågade läsa en både tänkvärd och rolig kolumn i Svenska Dagbladet under rubriken "Skatter ersätter inte solidaritet". Paulina Neuding gjorde det självklara, men kanske kontroversiella, påpekandet att vi trots vårt höga skattetryck faktiskt har ett medmänskligt ansvar för varandra. Hon skriver: "Välfärdsbygget kan ge intrycket att ansvaret för ens medmänniskor är upphandlat och outsourcat till staten, att omtanke är något som automatiskt dras från lönen."

Ett sådant samhälle vill inte jag ha. Jag vill tillsammans med många andra bidra till ett Sverige där det offentliga är en del av samhället men där det finns utrymme för medmänskliga insatser, både av oss som enskilda och tillsammans med andra i idéburen verksamhet. I civilsamhällets olika organisationer finns det möjligheter att bidra med någonting som det offentliga kanske inte alltid kan göra när det gäller den direkta kontakten, när det handlar om att möta människor i de sammanhang där människor finns. Det offentliga har självklart sin uppgift, men jag tror att det finns någonting som ideella organisationer kan göra utöver det.

Under mer än 50 år har vi diskuterat i riksdagen – jag har inte varit med hela tiden – att gåvor till ideella organisationer som arbetar för behövande borde vara avdragsgilla. Nu inträffade vid årsskiftet att det är möjligt. Det är möjligt att göra insatser och att göra avdrag på skatten för det. Är det bra? Ja, det är bra därför att det skickar en signal om att ideella organisationer är viktiga och spelar roll. Det spelar roll hur du och jag agerar i samhället, vid sidan om det offentliga. Vi vet genom forskning från andra länder att det här, utöver det som är skattereduktion, också ökar enskilda människors givande. Det tycker jag är bra. Det är en sak som är viktig.

Den andra väldigt intressanta saken är vänsterns reaktioner. När vi stöttar civilsamhället, stärker det ideella engagemanget och markerar betydelsen av ditt och mitt agerande surar vänstersidan.

Fru talman! Till sist vill jag säga att vi lever i ett Sverige som är bra på många sätt. En sådan här debatt handlar väldigt mycket om det som brister, det som är tillkortakommanden och problem. Så ska det ju vara. Det är så vi förbättrar Sverige.

Ett område som jag skulle vilja nämna, som bekymrar mig mycket, handlar om barns och ungdomars uppväxtvillkor. Vi ser väldigt mycket av psykisk ohälsa hos barn, unga tjejer som skär sig. Det är lättare att bära den fysiska smärtan än att bära det som man har inombords. Det här tycker jag är ett jättestort bekymmer. Det finns många som far illa genom självsvalt eller genom att brottas med självmordstankar. Alltför många ungdomar äter antidepressiva läkemedel för att stå ut med vardagen. Det här är ett bekymmer för alla människor i vårt land.

Vi ser att de kriminella gängerna har ganska lätt för att rekrytera personer som söker gemenskap som de inte finner någon annanstans, men där blir man någon. Hur löser vi det? Vi ser problemen, som har diskuterats här, med ungdomsarbetslöshet där jag tror att det behövs extra insatser.

Det här är ett område som vi kristdemokrater kommer att arbeta mycket med under de kommande åren. Barns och ungdomars uppväxtvillkor är viktiga för barnen och ungdomarna själva i dag, men de spelar också en avgörande roll för hur Sverige ser ut om 10, 15 och 20 år. Nu lägger vi grunden för det framtida Sverige.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Andersson, Annika Eclund och Robert Halef (alla KD).

Anf. 122 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Fru talman! Göran Hägglund hade vänligheten att apostrofera mig så många gånger att jag valde att begära replik och tacka för denna möjlighet i debatten.

Jag undrar om Kristdemokraterna egentligen tycker att det blev som ni ville. Du säger att jag försvarar systemen. Sedan försvarar du helhjärtat det sjukförsäkringssystem som talar om för en sjuk människa att denne är frisk efter en speciell tidsperiod, oavsett om han eller hon är det eller inte. Något stelbentare system än det för att hantera sjuka människor har väl aldrig funnits i Sverige.

Du har inga som helst synpunkter på det faktum att de investeringar som vi under årtionden har gjort med våra skattemedel i sjukhus, vårdcentraler och liknande slumpas bort, skänks bort, ges till dem som tjänar pengar på dessa. Svenska Dagbladet, som det finns all anledning att lita på i dessa sammanhang, skrev i vintras om vårdbolagen Aleris, Ambea, Frösunda LSS och Attendo, fyra bolag där vinsterna ligger på mellan 100 och 440 procent utifrån vad de tidigare ägarna hade satt in. Det innebär att dessa företag, enligt Svenska Dagbladet, ger vinster på 7,2 miljarder kronor, därför att de har övertagit verksamheter som tidigare drevs i det gemensamma – 7,2 miljarder av skattemedel.

Låt det aldrig råda någon tvekan om att vi är för olika driftformer. Vi är utan tvekan för möjligheten att välja. Men sättet ni gör det på när ni slumpar ut våra gemensamma tillgångar så att stora globala koncerner eller stora nationella koncerner ska kunna skära guld med täljkniv av det som vi har investerat skattemedel i – 7,2 miljarder i vinst på fyra vårdbolag. Och du har inga synpunkter på detta, Göran Hägglund! Trodde du att det skulle bli så här när Kristdemokraterna underkastade sig Moderaternas vilja?

Anf. 123 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Jag är väldigt glad att signalen gick fram som gjorde att Håkan Juholt begärde replik. Han lyssnade dock inte så mycket på vad jag sade när jag talade om att vi på olika sätt ska säkerställa att de resurser som är avsedda för vård och omsorg ska gå till just vård och omsorg. Det är det de är till för.

Vi behöver bli bättre på olika sätt. Här har Socialdemokraterna också ett ansvar, även om Håkan Juholt nu försöker krypa ur det. Det som har förändrats i Sverige när vi har gett möjligheter till fler utförare, som innebär att fler kan bidra till utvecklingen av hälso- och sjukvården i Sverige, är någonting som är bra. Men vi behöver se över regelverket så att vi säkerställer att pengarna går till det som de ska. Jag tycker inte att

det är fullt med vinst, men jag tycker att det är alldeles orimligt om det är så att det sker på bekostnad av vård- och omsorgsbehövande. Därför måste vi säkerställa ett regelverk som gör att pengarna går till det som de är till för.

Det handlar inte om att ge bort några resurser som det offentliga äger. Det ska inte ske. Vi har förändrat lagstiftningen på en lång rad områden för att säkerställa just det. Är det så att verksamheter bedrivs i annan regi, alltså att man tar över verksamheter, ska man betala för det, inte bara det som man fysiskt skaffar utan också det som kan handla om kunder eller underlag, hur man nu uttrycker det här.

Målet med allt det vi gör är att säkerställa att alla människor kan få vård och omsorg. Vi har sett att stelbenta strukturer inte utvecklar vården. Genom att få in fler aktörer som tänker nytt kan vi utveckla vården. Men vårt ansvar som politiker är oavvisligt att se till att vi har ett tryggt regelsystem som gör att pengarna går till just det som de är tänkta att gå till.

(Applåder)

Anf. 124 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Fru talman! Jag pekade på ett exempel i debatten med statsministern. Det var en vårdcentral i Stockholm som såldes från det gemensamma för 700 000 kronor. Efter några år såldes den vidare för 20 miljoner. 19 300 000 kronor av detta värde skänktes bort från det gemensamma.

Det är denna rea på det gemensamma som du är ansvarig för. Du säger en sak – och jag har största respekt för dig – men under din tid i regeringen har du medverkat till att radera sjukförsäkringen. Du har höjt kostnaderna för sjukvård, och du har höjt kostnaderna för medicin på apoteken. Nu arbetar du i enlighet med höstbudgeten för att få in ännu fler vinstdrivande intressen inom vård och omsorg.

Göran Hägglund! Kristdemokraterna vill så väl. Jag tvivlar inte på detta. Men när ni lyder under Moderata samlingspartiet, som har en dagordning som ser faktiskt ganska annorlunda ut, blir dina önskningar ingenting värda. Du levererar det som Fredrik Reinfeldt vill att du ska leverera. Så är det!

Anf. 125 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Håkan Juholt pratar mot bättre vetande. Resultaten i den svenska hälso- och sjukvården blir allt bättre – det är mätbart – när det gäller både de faktiska resultaten och människors upplevelse av hälso- och sjukvården. Tillgängligheten ökar. De köer som vi ärvde av Socialdemokraterna, som inte ens hade brytt sig om hur många människor som väntade på vård, håller på att betas av. Människor har i dag en oändligt mycket bättre tillgänglighet än tidigare. Kvaliteten ökar. Sjukförsäkringen har förändrats. Det innebär, precis som vi har hört tidigare här, att fler människor har gått från att vara sjukskrivna eller förtidspensionerade till att i allt större utsträckning vara i arbete. Det är bra för människor, och det är nödvändigt ekonomiskt. Men vi har i allt det vi gör den enskilda människan i centrum för vår omsorg. Det är precis det som politiken ska tjäna.

(Applåder)

Anf. 126 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! De möjligheter som både du och jag har fått i våra liv, Göran Hägglund, är resultatet av det arbete som tidigare generationer har lagt ned på att förvandla det här landet från ett av Europas fattigaste till ett av världens rikaste. I det arbetet slöts ett slags generationskontrakt. Det vi har att ge tillbaka är att fortsätta bygga ett bättre land som ger barn, unga och alla andra möjligheter att försöka förverkliga sina drömmar. Självklart ska vi ta hand om och ge en god omsorg till hjältarna när skräpligheten sätter in på ålderns höst.

Under det senaste året har vi ändå mötts av fruktansvärda brott mot detta generationskontrakt. Det finns exempel på vanvård av äldre människor i omsorgen. Därför har vi krävt och lagt fram förslag på att få en bättre bemanning i den svenska omsorgen. Det är en kärnfråga. En värdig omsorg kräver att det finns tillräckligt med personal, tillräckligt med människor, som gör det viktiga jobbet att ge alla äldre en god vård och omsorg utifrån deras individuella behov.

I dag ställs många undersköterskor i omsorgen inför helt omöjliga val. Ska de göra lyftet trots att reglerna förbjuder dem från att göra det själva därför att det är för tungt? Eller ska de låta de äldre sitta kvar i en blöja som behöver bytas?

Vi har lagt fram förslag om kommunala nivåer på minimibemanning i äldreomsorgen. Än så länge har vi inte fått svar på vad Kristdemokraterna tycker om förslagen. Är ni beredda att tillsammans med oss hitta regler för kommunala miniminivåer på bemanningen i äldreomsorgen så att alla vet precis hur bemanningen ser ut i deras egna kommuner, vet vad de kan kräva och förvänta sig och kan ställa de krav som leder till att alla äldre i Sverige får en god och värdig omsorg?

Anf. 127 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Precis som Gustav Fridolin säger har vi sett exempel som har upprört oss alla oerhört mycket. Det spelar ingen roll om det har handlat om exempel som rör kommunal verksamhet eller om verksamheten har drivits i annan form. Några exempel har vi sett som har varit särskilt anmärkningsvärda som har handlat om Carema. Dem måste de naturligtvis ta ansvar för. Men också politiken har en oavvislig roll att spela när det gäller att ställa krav, att följa upp och se till att de kvalitetsnivåer som måste finnas upprätthålls.

Det här handlar om människor som har kommit upp en del i åren och som är i behov av hjälp och stöd. De har inte valt livet själva, men de behöver hjälp och stöd. Vårt ansvar är att se till att det fungerar på bästa möjliga sätt för deras del.

När det handlar om huruvida vi på statlig nivå ska avgöra exakt hur mycket personal som ska finnas på varje enhet känner jag ett mått av tveksamhet. Det finns ett sådant tänkande inom några områden. Det finns i form av rekommendationer för barngrupper inom förskolan, och vi har sett att det har fungerat lite sisådär. Hjälper det, eller skulle detta innebära för kommunpolitikerna som har det direkta ansvaret för verksamheten att de lägger sig på den nivå som krävs men inte gör mer? Då riskerar det att slå fel. Därför gäller det att vara eftertänksam. Det är kanske bättre att tala om mer exakt vad var och en ska få hjälp med än att tala

om precis hur bemanningen ska vara. Det viktiga är att säkerställa att kvaliteten för den äldre är sådan att du och jag frivilligt vill bo där.

Prot. 2011/12:57
18 januari

Partiledardebatt

Anf. 128 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik:

Fru talman! Om vi ska säkerställa detta måste vi våga ställa krav.

Vi har en regering som i många sammanhang talar om vikten av att ställa krav, till och med att ställa krav på den som har varit sjuk för länge. Men vi har en regering som inte riktigt vågar ställa krav på dem som utför äldreomsorgen, på privata företag registrerade i skatteparadis. Där behöver vi ställa hårdare krav i dag.

Kommunala riktlinjer, kommunala lägstaniivåer för bemanningen, leder till en öppenhet så att alla äldre och anhöriga vet vad de kan förvänta sig och kräva. Då kan man i Bromölla se om de har satsat mer på äldreomsorgen i Östra Göinge och ställa sina lokala politiker till svars så att frågan om bemanningen kommer upp. Det är ett viktigt verktyg för att få bort många av de problem som i dag finns i svensk äldreomsorg, som i stor utsträckning bygger på att bemanningen är för låg. Om vi ska öka bemanningen och göra det omöjligt för en kommunpolitiker att skära ned tills äldreomsorgen inte längre är värdig eller göra det omöjligt för ett privat företag att nagga på kvaliteten för att plocka ut vinst måste vi våga ställa krav, också på dem som utför äldreomsorg i Sverige.

Anf. 129 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Där är vi inte oense. Det måste ställas mycket hårda krav på dem som har fått förtroendet att utföra hälso- och sjukvård, skolarbete eller äldreomsorg. Det ska faktiskt fungera. Inom äldreomsorgen är personer särskilt utsatta eftersom de inte enkelt kan välja något annat. De har den medicinska situation de har, och de behöver stöd.

Det pågår ett arbete som handlar om de mest sjuka äldre, de personer som behöver stöd i olika former, där Läkarförbundets tidigare ordförande Eva Nilsson Bågenholm bland annat ser över hur vi ska formulera kvalitetskraven på ett bättre sätt än vi hittills har gjort. Vårt mål är att säkerställa att varje äldre person, varje person som behöver stöd, ska få bästa möjliga hjälp att få sin vardag att bli så ljus som den kan vara.

Anf. 130 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag har ett par frågor till Göran Hägglund om sterilisering av transpersoner. Jag är säker att för både dig och mig är barnen det viktigaste i våra liv. Att ge sig själv rätten att bestämma vem som får eller inte får ha barn är ett stort ansvar.

Vi kan inte försvara att en viss grupp pekats ut och säga att de inte har rätt att få barn, vilket är ett villkor för transpersoner om de ska få bli den de vill vara. Det är i praktiken ni som äger frågan, Göran Hägglund. Ni skulle kunna ändra er och säga att ni har insett att det är fel.

Vilka är egentligen argumenten för att inte tillåta transpersoner att få barn? Finns det några bäriga argument för det?

Anf. 131 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Låt mig backa lite i historien. Nuvarande lagstiftning gäller sedan 1972. Det är en gammal lagstiftning som många regeringar sedan dess har förvaltat utan att ändra på.

Jag ärvde en utredning som föreslog ett antal förändringar. Utredningen sköts ned av snart sagt varje grupp som kunde ha synpunkter. Den dög inte att göra en ny lagstiftning på.

Socialstyrelsen har gjort ett nytt arbete som vi tog emot på försommaren förra året. Det har remissbehandlats.

Där finns en rad olika förslag, som bland annat handlar om hur vi ska kunna få ett bättre bemötande i vården för de personer som behöver behandling. Där finns förslag om att koncentrera resurser till färre ställen så att man blir bättre skickad att utföra det arbete som ska göras så att man inte sprider resurserna på ett sådant sätt att man inte blir tillräckligt bra. Där finns förslag om att ta bort en del moment i lagstiftningen, bland annat att man i dag måste vara ogift för att kunna byta kön och att man måste vara svensk medborgare.

De här sakerna tycker jag är helt okomplicerade.

Sedan finns det ett förslag som handlar om att ta bort 18-årsgränsen. I dag måste man vara 18 år för att själv kunna ta ställning för ett könsbyte.

Sedan är det den svåra frågan om sterilisering. Sverige får där mycket kritik ur människorättssynvinkel, men det finns saker och ting som behövs belysas. Vi har i dag inte ett lagstiftningsförslag som är tillräckligt hållbart för att kunna läggas som förslag till riksdagen. Inte ens den som är väldigt ivrig att göra det tar på sig det ansvaret.

Jag ska också säga att regeringen som helhet inte har tagit ställning i den här frågan. Frågan bereds. Det är Socialdepartementets område, och vi håller på att titta på frågan.

Anf. 132 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag har full respekt för att saker ska utredas ordentligt, men jag menar att den här frågan har utretts grundligt. Den är lagmässigt inte särskilt komplicerad. Antingen tvingar man igenom en sak eller också gör man det inte. Det finns gott om internationella exempel – det har vi nyligen från länder som lyfter steriliseringstvånget.

Det jag inte vill ska ske är att vi kommer att se tillbaka på den här steriliseringen som vi ser på andra steriliseringar i Sveriges historia, med skam: Hur kunde vi göra så här? Därför skulle jag vilja vädja till dig och uppmana dig: Ändra er!

Anf. 133 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Som ansvarsfulla lagstiftare behöver vi göra saker och ting på ett noggrant sätt. Man ska se på alla aspekter. Det finns en politisk aspekt, det finns en juridisk aspekt och det finns en social aspekt på det här som vi ska titta på innan vi är färdiga med frågan. Regeringen har ännu inte tagit ställning, men vi ägnar frågan stor omsorg.

Partiledardebatten var härmed avslutad.

2 § Fortsatt ledighet

Prot. 2011/12:57
18 januari

Tredje vice talmannen meddelade att *Marta Obminska* (M) ansökt om fortsatt ledighet under tiden den 18 januari–24 februari.

Kammaren biföll denna ansökan.

Tredje vice talmannen anmälde att *Hannes Beckman* (M) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för *Marta Obminska*.

3 § Ledighet

Tredje vice talmannen meddelade att *Jacob Johnson* (V) ansökt om ledighet under tiden den 18 januari–9 april.

Kammaren biföll denna ansökan.

Tredje vice talmannen anmälde att *Emma Wallrup* (V) skulle tjänstgöra som ersättare för *Jacob Johnson*.

4 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade
att *Johnny Skalin* (SD) av sagt sig uppdraget som ledamot i finansutskottet,
att *David Lång* (SD) av sagt sig uppdraget som ledamot i skatteutskottet,
att *Erik Almqvist* (SD) av sagt sig uppdraget som ledamot i socialförsäkringsutskottet och
att *Margareta Sandstedt* (SD) av sagt sig uppdraget som ledamot i EU-nämnden.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

5 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och EU-nämnden

Tredje vice talmannen meddelade
att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Erik Almqvist* som ledamot i finansutskottet, *David Lång* som ledamot i socialförsäkringsutskottet och *Johnny Skalin* som ledamot i EU-nämnden,

att Vänsterpartiets riksdagsgrupp anmält *Emma Wallrup* som suppleant i finansutskottet, skatteutskottet, miljö- och jordbruksutskottet och EU-nämnden under *Jacob Johnsons* ledighet samt

att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp anmält *Hannes Beckman* som suppleant i arbetsmarknadsutskottet och EU-nämnden under *Marta Obminskas* ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i finansutskottet
Erik Almqvist (SD)

ledamot i socialförsäkringsutskottet
David Lång (SD)

ledamot i EU-nämnden
Johnny Skalin (SD)

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 18 januari–9 april* till

suppleant i finansutskottet
Emma Wallrup (V)

suppleant i skatteutskottet
Emma Wallrup (V)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Emma Wallrup (V)

suppleant i EU-nämnden
Emma Wallrup (V)

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 18 januari–24 februari* till

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Hannes Beckman (M)

suppleant i EU-nämnden
Hannes Beckman (M)

6 § Anmälan om inbjudan till riksdagens ledamöter från den norska Nobelkommittén att nominera kandidater till Nobels fredspris 2012

Tredje vice talmannen meddelade att det från Sveriges ambassad i Oslo, på begäran av den norska Nobelkommittén, sänts en inbjudan till riksdagens ledamöter att nominera kandidater till Nobels fredspris 2012.

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2011/12:FPM82 Revisorer och revision KOM(2011)778 och KOM(2011)779 till civilutskottet

2011/12:FPM83 EU:s strategi om mänskliga rättigheter KOM(2011)886 till utrikesutskottet

8 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2011/12:59 till miljö- och jordbruksutskottet

EU-dokument
KOM(2011)928 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå *den 13 mars*.

9 § Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om ändring av förordning om kreditvärderingsinstitut

*Subsidiaritetsprövning
av förslag till
förordning om ändring
av förordning om
kreditvärderingsinstitut*

Föredrogs
finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU34
Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om ändring av förordning om kreditvärderingsinstitut (KOM(2011)747).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 134 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Fru talman! Det är ett enigt utskott som beslutat lämna en subsidiaritetsinvändning och därtill ett motiverat yttrande angående förslag till ny förordning om kreditvärderingsinstitut, så som kommissionens förslag nu är utformat. Det kommer således inte att bli någon debatt, men det kan vara intressant att kort beskriva ärendet i alla fall.

Subsidiaritetsprincipen anger att EU ska vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen bäst kan nås genom åtgärder på unionsnivå. Därtill föreskriver proportionalitetsprincipen att åtgärderna inte ska gå utöver vad som är nödvändigt för att nå de uppställda målen. Det är viktigt att säga att det inte är sakfrågan vi hanterar i det här ärendet, utan det är en subsidiaritetsprövning. Den kan dock inte göras utan att vi granskar sakfrågan för att kunna göra en riktig bedömning.

Låt mig därför börja med att säga att utskottet välkomnar kommissionens arbete med att försöka stärka regelverket omkring kreditvärde-

Prot. 2011/12:57
18 januari

*Subsidiaritetsprövning
av förslag till
förordning om ändring
av förordning om
kreditvärderingsinstitut*

ringsinstitut och användningen av kreditbetyg samt att kvaliteten ökar inom detta område. På en väl fungerande finansmarknad är det viktigt att kreditvärderingsinstituten fungerar och att kreditbetygen är trovärdiga.

Finans- och skuldkriser har tydligt visat att det funnits problem på det här området, och därför är det viktigt att fortsätta arbetet med att komma till rätta med de problem som finns. Utskottets uppgift har varit att bedöma på vilken nivå detta bäst görs, och i det stora hela är detta en global verksamhet som inte begränsas av några nationsgränser varför mycket av detta arbete lämpar sig bäst på EU-nivå och på global nivå.

Vår bedömning är dock att kommissionens förslag i vissa delar går för långt för att man ska uppnå målen på bästa sätt och att vissa åtgärder i stället riskerar att försämra marknadens funktionssätt. Särskilt gäller det i de delar som rör ett harmoniserat civilrättsligt ansvar, och det är det som är motivet till vår invändning och vårt motiverade yttrande.

Den nu gällande förordningen gör det möjligt för varje land att reglera det civilrättsliga ansvaret i enlighet med respektive lands rättsordning i övrigt, och vi anser att det är en handlingsfrihet som är helt nödvändig även i framtiden. De skadeståndsrättsliga regelverken ser olika ut i olika medlemsländer, och därför uppstår både principiella och praktiska problem med en långtgående harmonisering i denna del.

Fru talman! Enligt utskottets mening skulle detta innebära att målen inte bäst nås genom åtgärder på unionsnivå, så som kommissionens förslag nu är utformat i dessa delar. Det ger därför grund till en subsidiaritetsinvändning enligt utskottets mening. Med andra ord anser inte utskottet att förslaget i dess nuvarande utformning är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Jag vill därför yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

*Uppföljning av
riksdagens tillämpning
av subsidiaritets-
principen*

10 § Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU4

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

Anf. 135 BILLY GUSTAFSSON (S):

Fru talman! Enligt riksdagsordningen ska konstitutionsutskottet inom riksdagen följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipens tillämpning, och i ett betänkande ska utskottet meddela kammaren vilka iakttagelser som utskottet har gjort. Det är vad detta betänkande handlar om.

Vi ska i dag också behandla utlåtande KU5, som handlar om förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten.

Delvis handlar de här två dokumenten om samma saker. Man kan nog på goda grunder anta att inget av dem kommer att bli någon kioskvältare. Men det betyder inte att de är oviktiga – tvärtom. Det handlar i grund och

botten om kompetensfördelning, eller med ett annat ord handlar det om makt.

Fru talman! Jag tänker kommentera några valda delar i det nu aktuella betänkandet.

Trots att KU inte har kunnat dra några bestämda slutsatser om huruvida utskotten har tillämpat den i förarbetena till riksdagsordningen beskrivna så kallade tvåstegsmetoden finns det i utskottens yttranden till KU tecken på att metoden har fått ett något större genomslag än tidigare.

Enligt min mening är det i så fall en positiv utveckling. För min del vill jag gärna slå fast att jag tror att det är både nödvändigt och önskvärt att själva prövningen i utskotten formmässigt går så lika till som möjligt. Mot den bakgrunden hoppas jag även i år att alla utskott hittar sin tillämpning av den så kallade tvåstegsmetoden.

På förekommen anledning vill jag fästa viss uppmärksamhet på en diskussion som har kommit upp. Det handlar om att vi i utskottet konstaterar att subsidiaritetsprövningen inte är begränsad till ett lagstiftningsutkast i dess helhet utan att vi också kan pröva om delar av utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen.

Fru talman! Under rubriken *Utfallet av genomförda subsidiaritetskontroller* vill jag lyfta fram några synpunkter.

Först och främst gör jag den reflexionen att granskningen av utfallet av gjorda kontroller innehåller minst två dimensioner, dels en kvantitativ dimension, dels en kvalitativ dimension. Den kvantitativa är förhållandevis enkel att mäta. Den kvalitativa är däremot mer grannlaga.

Mot den bakgrunden vill jag understryka att det är viktigt att riksdagen kan utveckla arbetssätt och metoder för att dels fånga hur kompetensfördelningen mellan unionen och medlemsstaterna utvecklas, dels få ett helhetsperspektiv. Det finns ibland flera förslag som var för sig är okontroversiella ur subsidiaritets synpunkt men som sammantagna kan peka mot att principen träds förnär. Här är det viktigt att vi kan utveckla metoder så att vi kan fånga dessa två dimensioner.

Fru talman! En brist som vi kunde konstatera förra året var att kommissionens motiveringar för sina förslag inte höll tillräcklig kvalitet eller saknades helt. Tyvärr kan vi konstatera att det inte har blivit stort mycket bättre utan ligger kvar på samma bristfälliga nivå.

För mig är det ganska anmärkningsvärt. Subsidiaritetsprövningens rättsliga grund är ju att pröva var den planerade åtgärden ska beslutas sett i förhållande till de mål som har satts upp.

För mig är det ett mycket nära samband mellan mål och motiveringar för en åtgärd. Undermåliga eller rent av uteblivna motiveringar gör det naturligtvis mycket svårare och kanske omöjligt för parlamenten att göra en rimlig subsidiaritetsprövning.

Någon annan slutsats än att kommissionen medvetet struntar i sina förpliktelser enligt det så kallade subsidiaritetsprotokollet till fördraget är faktiskt svår att dra. Förra året sade jag: Blir det inte en förbättring måste Sverige som medlemsstat agera. Jag tycker, fru talman, att det nu är dags för Sverige att agera.

Slutligen, fru talman, vill jag bara konstatera att det i samband med de prövningar som utskotten har gjort förefaller som om det i stort sett inte har förevarit några kontakter med andra parlament.

Jag vill bara erinra om två saker utifrån det faktumet. Dels går vi kanske miste om viktig information som vi hade kunnat ha nytta av, dels kanske vi försitter möjligheten att samla tillräckligt många länder för att uppnå de tröskelvärden som anges i fördraget för att få ett förslag omprövat. Det tycker jag vore olyckligt.

Fru talman! Efter dessa ganska korta kommenterar vill jag sluta med att yrka på godkännande av utskottets anmälan i betänkande KU4.

Anf. 136 LARS ELINDERSON (M):

Fru talman! Jag vill tacka Billy Gustafsson för en bra inledning till denna lilla diskussion. Det blir ju inte mycket av debatt men möjligen en liten diskussion där vi kan komplettera varandra.

Precis som Billy sade inledningsvis är betänkandet enhälligt. Det har inte heller varit så mycket spännande diskussioner eller åsiktsskillnader oss emellan under beredningen av ärendet i utskottet.

Det finns ändå skäl att lyfta upp en del frågor utöver dem som Billy har lyft upp i sin inledning, frågor som är av principiell betydelse och som kanske förtydligar för åhörarna hur formerna för det europeiska samarbetet ser ut i huvudsak.

I den allmänna debatten får man ofta höra att saker och ting har bestämts i Bryssel. Men även på områden där Europeiska unionen har exklusiva befogenheter har vi från riksdagen möjlighet att direkt via våra kontakter med regeringen påverka de beslut som fattas även på områden där EU:s organ har de exklusiva befogenheterna.

Det europeiska samarbetet sker i första hand genom samarbetet mellan medlemsländernas regeringar. Det yttersta ansvaret för att föra Sveriges talan internationellt och i EU ligger hos regeringen genom Europeiska rådet och indirekt kommissionen, framför allt på områden där EU har exklusiv beslutanderätt. Det gäller till exempel tullunionen, vissa konkurrensregler och den gemensamma handelspolitiken.

Enligt den subsidiaritetsprincip som infördes i samband med att Lisabonfördraget antogs 2009 ”ska unionen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna”.

Subsidiaritetsprincipen utgår alltså från synen att gemenskapen byggs underifrån och uppåt. Makten kommer underifrån, och det är bara i de fall där en gemenskap inte på ett ändamålsenligt sätt kan skötas och beslutas som en uppgift på en lägre nivå ska flyttas till en högre nivå.

I de fall en överordnad gemenskap – i det här fallet EU och EU:s olika centrala organ – vill överta en uppgift ligger bevisbördan på denna att visa att uppgiften sköts mer ändamålsenligt på den högre nivån. Om den överordnade gemenskapen skulle överta en uppgift trots att så inte är fallet är det en kränkning av den underordnade nationella rätten enligt fördraget. Detta synsätt innebär också att beslut i vissa fall bör flyttas till en högre nivå, men de måste då få godkännande från de nationella parlamenten.

Enligt riksdagsordningen, som också Billy Gustafsson nämnde, ska konstitutionsutskottet följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Detta är andra

gången som det sker, och utskottets iakttagelser har också den här gången lett till ett enigt betänkande.

Subsidiaritetsprövningen är en levande process som kommer att påverka riksdagens och de övriga medlemsstaternas parlaments arbete med de gemensamma frågorna. Den kräver ett proaktivt arbetssätt och förutsätter ett ökat samarbete mellan de nationella parlamenten och mellan parlamenten och de gemensamma EU-organen. Det är bra både för att upprätthålla balansen mellan de olika nivåerna i det europeiska projektet och för att öka förståelsen för de eventuella skillnader som råder mellan de enskilda medlemsländerna.

Riksdagens utskott har under den här perioden, som alltså omfattar den 1 juli–31 december 2010, behandlat 49 subsidiaritetsärenden. I tre fall har det berörda utskottet bedömt att förslagen har stått i strid med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet konstaterar att det fortfarande är för tidigt att dra några definitiva slutsatser av hur tillämpningen av subsidiaritetsprövningen kommer att utvecklas på längre sikt, men drar ändå slutsatsen att den princip som vi använder i prövningen, den så kallade tvåstegsmodellen, fungerar bra.

Utskottet konstaterar också att tidsfristen på åtta veckor är tillräcklig för en adekvat hantering av ärendena, även om det i en del fall förutsatt underhandskontakter med Regeringskansliet och delvis informell hantering och beredning i utskottens presidium.

Däremot konstaterar utskottet att kommissionens motiveringar i fråga om subsidiaritetsprövningen fortfarande saknas i alltför många fall, som också Billy Gustafsson gick in på. Man kan också konstatera att de ärenden som har behandlats av miljö- och jordbruksutskottet tillhör de ärenden som saknar motivering i subsidiaritetsfrågan i flest fall. Utskottet påpekar att detta är en brist som bör åtgärdas. Dessutom finns det ett behov av att följa upp de interna informationskanaler som finns mellan de nationella parlamenten, inte minst det så kallade IPEX-systemet som vi också anger borde förbättras.

Med detta, fru talman, vill jag yrka på godkännande av utskottets anmälan.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten

Föredrogs
konstitutionsutskottets utlåtande 2011/12:KU5
Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten (KOM(2011)345).

Anf. 137 BILLY GUSTAFSSON (S):

Fru talman! Det var inte särskilt länge sedan jag stod här i talarstolen.

Det utlåtande som vi nu ska redovisa inför kammaren är KU5. Där redovisar utskottet sina synpunkter och ställningstaganden till den rap-

Prot. 2011/12:57
18 januari

*Uppföljning av
riksdagens tillämpning
av subsidiaritets-
principen*

*Förbindelserna mellan
Europeiska
kommissionen och de
nationella parlamenten*

port som EU-kommissionen har lämnat rörande förbindelserna mellan kommissionen och de nationella parlamenten.

Rapporten innehåller bland annat en redovisning av vilka ämnen som de nationella parlamenten fört fram till kommissionen i anledning av det så kallade Barrosoiniativet. Rapporten återger också en lägesrapport om hur subsidiaritetskontrollmekanismen – ett långt och krångligt ord – fungerar samt kommissionens syn på sina förbindelser med de nationella parlamenten den närmaste framtiden.

Fru talman! Det aktuella utlåtandet finns det en mycket bred och stor samsyn kring. Vi har ett enigt utlåtande. Då kan man möjligen tycka att det är onödigt att begära ordet, men jag tycker i alla fall att det kan finnas anledning att lyfta fram de här frågorna. Precis som Lars Elinderson tycker jag att vi kanske diskuterar de här frågorna lite för lite. De innehåller många viktiga dimensioner som vi tyvärr kanske går miste om genom att vi inte för de diskussionerna. Jag vill därför ta det här tillfället i akt att lyfta fram några delar i det aktuella betänkandet som jag tycker är speciellt värda att observera.

Jag kommer nu in på den fråga som jag kommenterade i förra ärendet, men jag tänker nu närma mig den lite annorlunda. Vi tvingas nämligen återigen konstatera att ungefär en tredjedel av de utkast till lagstiftningsakter som har underställts parlamentet saknar motiveringar eller innehåller bristfälliga motiveringar. Som jag nämnde i den förra diskussionen är det faktiskt en skyldighet enligt det så kallade subsidiaritetsprotokollet.

Protokollet har samma rättsliga status som fördraget som sådant, och där är det reglerat att det ska motiveras utifrån subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Jag påpekade detta i riksdagen förra året, och jag utgår från att riksdagen även i år ställer sig bakom utskottets kritik härvidlag. Men jag börjar bli lite trött på att bara föra fram kritik utan att någonting händer. Jag vill därför göra markeringen i den här diskussionen att det finns fog för en tydlig kritik. Det ena skälet är att ofullständiga eller bristfälliga motiveringar riskerar att vi får allvarliga brister i unionens lagstiftningsprocess. Lagstiftningen är ju parlamentets verktyg för att förändra och utveckla samhället. Då är det mycket allvarligt om vi har brister i lagstiftningsprocessen. Det andra skälet, och som stör mig, är att de synpunkter som vi från den svenska riksdagen har framfört uppenbarligen inte tas på allvar. Det känns inte bekvämt att det är på det sättet.

Under beredningen av utlåtandet har kammarkansliet redovisat några iakttagelser som jag tycker förtjänar att tas på stort allvar. Dels har man uppmärksammat att det finns behov av en ökad tydlighet vad gäller kriterierna vid tillämpningen av subsidiaritetsprövningen, dels finns det inslag som tyder på oklarheter om vilka förslag som ska anses falla inom unionens exklusiva befogenhet, det som Lars Elinderson pratade lite grann om i det förra ärendet, för det är ju när det är delad befogenhet som subsidiaritetsprövningen är möjlig. Blir det en exklusiv befogenhet för unionen faller den delen bort.

Mot denna bakgrund gör KU en markering om att vi förutsätter att kommissionen klargör dessa otydligheter. Jag hoppas på att vi nästa år kan få göra konstaterandet att den förhoppningen har infriats.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag bara fästa uppmärksamheten på två företeelser eller omständigheter som är av mer formell natur. KU har

konstaterat att vissa parlament inom ramen för subsidiaritetsprövningen har avgivit så kallade positivt motiverade yttranden. Av protokollet som jag nämnde tidigare framgår att nationella parlament får eller kan lämna ett motiverat yttrande när man anser att en lagstiftningsakt inte är förenlig med subsidiaritetsprincipen. Att lämna ett positivt yttrande saknar alltså författningsstöd, och det har KU också påpekat i betänkandet.

Till sist: Kommissionen framför att alla parlament inom ramen för den politiska dialogen mellan kommissionen och parlamenten framfört att tröskeln en tredjedel var för hög avseende andelen undertecknare av ett medborgarinitiativ. Jag vill bara till protokollet få fört noteringen att det här är fel. Från Sveriges sida angav vi att tröskelgränsen om en tredjedel var väl avvägd, och det påpekar vi också i betänkandet.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut i utlåtande KU5.

Anf. 138 KARL SIGFRID (M):

Fru talman! Utlåtandet är ett svar på EU-kommissionens ambition att utveckla ett närmare samarbete med medlemsländernas nationella parlament.

Som vi sagt tidigare från konstitutionsutskottets sida – vi hade motsvarande ärende för ett år sedan – tar vi gärna emot all information vi kan få om EU:s lagstiftningsarbete, helst i ett så tidigt skede som möjligt.

Vill vi ha inflytande måste vi veta vilka förslag som är på väg från kommissionen och på ett seriöst sätt kunna ta ställning till förslagen innan de kommer.

Däremot finns det anledning att vara skeptisk till att låta riksdagen göra uttalanden i frågor där vi enligt vårt nationella regelverk representeras av regeringen. I frågor där regeringen och EU-kommissionen har olika uppfattningar är det frestande för EU-kommissionen att gå runt regeringen och gå direkt till riksdagen och hoppas på att få ett annat svar här. För oss som nation är det inte önskvärt eftersom det gör det otydligt vad Sveriges ståndpunkt innebär. Det skulle skapa förvirring om var Sverige egentligen står och därmed försvåra Sveriges möjlighet att påverka. Därför är det viktigt att konsekvent hålla fast vid den ordning som säger att det är regeringen som företräder Sverige utåt.

Med det sagt är det ändå viktigt att vi i våra interna processer ger riksdagen det avgörande inflytandet över EU:s lagstiftning, det vill säga att den regeringslinje som drivs i Bryssel är förankrad hos en riksdagsmajoritet. Utan detta krav på förankring skulle regeringen på egen hand kunna styra lagstiftningsarbetet genom att förhandla fram tvingande EU-regler.

I takt med att en allt större del av lagstiftningen har sitt ursprung i EU-samarbetet blir det också allt viktigare att vi hanterar EU-frågor på ett demokratiskt godtagbart sätt.

För några år sedan gjordes en undersökning i Tyskland om just EU:s inflytande över lagstiftningen. Den kom fram till att 87 procent av alla beslut i det tyska parlamentet på ett eller annat sätt var föranledda av EU:s regelverk. Vi kan anta att ungefär samma förhållande gäller i övriga medlemsländer.

Prot. 2011/12:57
18 januari

*Förbindelserna mellan
Europeiska
kommissionen och de
nationella parlamenten*

En beslutsprocess i EU som inte inkluderar riksdagen vore med andra ord att frånta riksdagen inflytande över många politikområden. För att undvika denna situation behövs krav på att ministrarna kommer till riksdagen innan de framför en svensk ståndpunkt. Det är också den ordning som gäller sedan det svenska EU-inträdet.

Förra mandatperioden fattade vi ett beslut i riksdagen som ytterligare ska öka vårt eget EU-engagemang. För det första gav vi utskotten i uppdrag att granska och yttra sig om EU-kommissionens förslag redan i de allra tidigaste stadierna innan förslagen är färdigarbetade. Det är en värdefull möjlighet.

För det andra fick utskotten som en följd av Lissabonfördraget i uppdrag att pröva vilka politiska förslag som hör hemma på EU-nivå och vilka som hanteras bättre på nationell eller kanske till och med lokal nivå. Dessa så kallade subsidiaritetsprövningar har redan debatterats, så jag ska inte ta upp det en gång till. Jag vill bara understryka hur betydelsefullt det är att vi har en vakthund som kontrollerar att EU-kommissionen inte centraliserar politikområden som sköts bättre av oss här hemma i Sverige.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i utlåtandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

*Granskning av
statsrådets
tjänsteutövning och
regeringsärendenas
handläggning*

12 § Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU10
Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning.

Anf. 139 PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! En viktig del av demokratin handlar om kontrollmakten. Regeringen styr Sverige, men riksdagen har huvudansvaret för att makten kontrolleras och granskas. Målet med det är att Sverige ska skötas på ett effektivt och rättssäkert sätt. Demokratiska beslut ska genomföras. Medborgarna ska ha god insyn i vad som händer. Korruption och godtycke ska undvikas, och de lagar och regler vi har ska gälla även för regeringen.

Kontrollmakten består av en rad olika delar. Dagens betänkande från KU är en del i detta. Det är den del av KU:s granskning som handlar om regeringens administrativa regler och rutiner och hur själva regeringskansliet utvecklas och sköts. Det är en granskning som vi gör varje år med lite olika inriktning. Man kan säga att den är en del av det parlamentariska vardagsarbetet. Den leder sällan till någon större medial uppmärksamhet eller stora rubriker men är trots det inte oväsentlig.

Jag tänkte här ta upp ett par av de frågor som utskottet i sin granskning anser vara värda att uppmärksamma. Det är för det första tydligt att den besparing som KU gjorde för Regeringskansliet i 2011 års budget har haft viss effekt. Antalet tjänstemän i Regeringskansliet har minskat.

Nu har dock Socialdemokraterna gjort en kovändning och låter tillsammans med regeringspartierna anslaget öka för 2012, vilket sannolikt betyder att vi de närmaste åren får se en ökning av byråkratin i Regeringskansliet. Men den som lever får se.

I samband med fjolårets granskning fann utskottet en del oklarheter och problem i regeringens och Näringsdepartementets bemyndigande för Sjöfartsverket att ingå internationella överenskommelser. I år har vi därför fortsatt och breddat denna granskning till att gälla bemyndiganden till förvaltningsmyndigheter mer generellt.

Det är enligt regeringsformen regeringen som företräder Sverige och ingår internationella överenskommelser. Ett uppdrag åt en myndighet att företräda Sverige måste grunda sig på ett klart och tydligt bemyndigande, särskilt när det gäller att ingå en internationell överenskommelse.

Här finns det klara brister. Det har inte funnits en klar bild över vad som har bemyndigats och till vilka och inte heller över vilka överenskommelser som slutits. Bemyndiganden har varit alltför generella och lösa i kanterna, och rutiner för efterkontroll har inte funnits. Det här är ett område där regeringen måste skärpa sina rutiner och arbetssätt för att man ska kunna säga att arbetet fungerar på ett nöjaktigt sätt.

Under hösten har vi också genomfört en särskild granskning av beslutsärenden inom UD. Frågan har varit om grundlagsreglerna för hur beslut i Regeringskansliet ska tas följs i verkligheten. Det vanliga enligt regeringsformen bör vara att beslut fattas av regeringen som kollektivt, och endast vissa ärenden bör fattas av departementschef, av annat statsråd eller av tjänsteman inom departementet.

I stort kan sägas att granskningen visar att beslutsordningarna fungerat som reglerna säger och som praxis i övrigt i Regeringskansliet utvecklats.

Men som så ofta när man tittar närmare på en fråga hittar man ett annat problem. Den här gången handlar det om att det uppenbart är förenligt med stora svårigheter att få tillgång till allmänna handlingar från UD. KU begärde att få ut 150 olika handlingar. Trots att begäran skickades flera gånger tog det mycket lång tid innan en stor del av handlingarna kom fram. Faktum är att det tog månader innan en del handlingar överlämnades, och några kom över huvud taget inte. 20 akter kom till KU först efter 40 dagar eller senare.

Det här skedde trots att vi den 1 januari 2011 fick en ändring av lagen där KU:s rätt att få del av handlingar från regeringen för sin granskning förstärktes.

Tyvär finns det mycket som talar för att KU:s svårigheter att få del av handlingar från UD inte beror på någon tillfällighet och inte heller är något som bara KU har upplevt. Tvärtom tycks även journalister och allmänhet haft detta problem under lång tid.

Jag kommer därför att ta upp frågan om tillgång till allmänna handlingar i en större granskning under det kommande året.

Det är helt oacceptabelt att UD eller andra departement inte klarar av att förverkliga de grundlagar som Sverige under lång tid har varit stolt över och som innebär att alla ska ha möjlighet att ta del av allmänna handlingar utan dröjsmål.

*Granskning av
statsrådets
tjänsteutövning och
regeringsärendenas
handläggning*

Till detta finns också ökande krav på att Regeringskansliet som andra myndigheter ska använda sig av ny teknik på ett sätt som gör att allmänhetens tillgång till arkiven i större utsträckning blir möjlig så att man direkt kan ta del av arkiven utan omvägen över förfrågningar och utskrif- ter från myndigheten.

Fru talman! Jag yrkar på godkännande av utskottets anmälan.

Anf. 140 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S):

Fru talman! Konstitutionsutskottet har enligt detta betänkande att granska regeringsärendenas handläggning och statsrådets tjänsteutöv- ning. Under hösten sker detta i en form som kan kallas för en administra- tiv granskning. Betänkandet är enigt och innehåller flera punkter där det finns utrymme för förbättringar i regeringens arbetsformer.

Låt mig börja med den punkt som hos mig väcker störst oro. Det gäl- ler utlämnandet av offentliga handlingar, vilket även Peter Eriksson pe- kade på tidigare.

Fru talman! Redan förra året noterade utskottet i sin granskning att det var orimligt långa handläggningstider för utlämnandet av offentliga handlingar från framför allt Försvarsdepartementet och Utrikesdeparte- mentet.

I tryckfrihetsförordningens 2 kap. 13 § står det att en begäran att få avskrift eller kopia av allmän handling ska behandlas skyndsamt. Medi- antiderna var tolv veckor på UD och sex veckor på Försvarsdepartemen- tet. Den genomsnittliga tiden för utlämnande var tolv respektive åtta veckor. Utskottet fann då att detta var för långa tider.

JO har i sin granskning av myndigheternas utlämnande av handlingar för sin del konstaterat att en begäran om att utfä allmän handling som prövats först efter tio veckor självfallet är helt oförenligt med det skynd- samhetskrav som tryckfrihetsförordningen föreskriver.

Förhoppningen i fjol var att regeringen skulle ta till sig detta och för- bättra sin hantering för att få ned handläggningstiderna. I stället har man enligt uppgift centraliserat handläggningen av utlämnandet av allmänna handlingar, vilket inte har varit gynnsamt för utvecklingen av handlägg- ningstiderna.

Nu är det i stället till och med så att konstitutionsutskottet inte ens har fått ta del av alla de handlingar som vi har begärt att få. Dessutom har ett stort antal akter överlämnats orimligt sent till utskottet och försvårat granskningsarbetet.

Om riksdagens organ för att kontrollera regeringen behandlas på detta sätt kan man undra över vilket bemötande en vanlig medborgare som vill ta del av offentliga handlingar får. Det kan vi säkert fundera vidare på.

Detta är givetvis helt oacceptabelt och måste föranleda kraftfulla åt- gärder från regeringens sida för att komma till rätta med denna problema- tik.

Fru talman! En annan fråga som kan vara värd att uppmärksamma är bristen på skriftliga rutiner i en del förvaltningsärenden. Det som utskot- tet granskat rör avstående av arv. Det är förvisso inte en fråga som är så ofta förekommande. Men det är kanske just därför extra viktigt att se till att handläggningen kan fungera så smidigt som möjligt i denna typ av ärenden.

När skriftliga rutiner saknas i ärenden som sällan är uppe för behandling blir det självfallet svårare att upprätthålla principer om likabehandling och garantera rättssäkerheten. Det är svårare att lita till något slags praxis om det sker sällan i praktiken. Just i ett sådant läge kan det kanske vara extra viktigt att det finns just skriftliga regler att följa så att det blir en likabehandling.

Fru talman! Den särskilda granskningen som skedde i våras gällde ett uppmärksammat ärende om hur regeringen ingår internationella överenskommelser och hur de dokumenteras.

Då uppdagades det att regeringen hade slutit ett avtal om utsläppsnivåer för svavel i Östersjön utan att fatta formella regeringsbeslut i just detta ärende. Granskningen visade på stora formella brister i handläggningen av ärendet. Regeringsbeslut saknades, dokumentation saknades, konsekvensanalyser saknades och publicering av avtalet saknades. När utskottet nu granskar fler av de internationella överenskommelser som har slutits visar de på brister i regeringens agerande på just detta område.

I en del fall saknas bemyndiganden till myndigheter som för Sveriges räkning sluter den här typen av avtal. I andra fall är bemyndigandena alltför generella.

Regeringskansliet saknar också rutiner för att följa upp vilket bemyndigande de överenskommelser som ingås av olika myndigheter hänför sig till.

Många internationella avtal får stor återverkan på villkoren för till exempel svenskt näringsliv. Inte minst mot den bakgrunden är det viktigt att de som berörs av avtalens innehåll känner sig trygga med att den process som har lett fram till avtal är genomförd på ett korrekt och rättssäkert sätt.

Regeringens beslutsfattande kring bemyndiganden till myndigheter att ingå internationella överenskommelser liksom uppföljning av hur bemyndigandena används behöver därför förbättras. Det är det eniga utskottets mening.

Med detta yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan i dess helhet.

Anf. 141 ANDREAS NORLÉN (M):

Fru talman! Regeringsformen stadgar att regeringen styr riket och att den därvid är ansvarig inför riksdagen. Riksdagens konstitutionsutskott har uppgiften att granska hur regeringen och Regeringskansliet arbetar. Under riksdagens höstsession genomför KU allmänna, administrativt inriktade granskningar angående regeringsarbetet, medan vårsessionen ägnas åt anmälningar rörande enskilda statsråds tjänsteutövning. Vi debatterar i dag resultatet av KU:s höstgranskning 2011, en granskning som består av åtta avsnitt.

Inledningsvis kan man konstatera att det sammanfattande intrycket av granskningen inte kan vara något annat än att Sverige har en regering och ett regeringskansli som fungerar väl och tar ansvar för sina uppgifter. Regeringsmakten utövas på ett formellt korrekt sätt. Det råder god ordning när ärenden handläggs, och det finns en spårbarhet och transparens som gör det möjligt för KU och andra att i efterhand granska vad som har skett. Allt detta är kännetecknen för en ansvarsfull, väl fungerande och rättssäker offentlig förvaltning.

Med detta sagt pekar KU på att det finns ett antal förbättringsmöjligheter, till exempel när det gäller regeringens sätt att arbeta med bemyndiganden till förvaltningsmyndigheter att ingå internationella överenskommelser. Men det kommer några av mina kolleger inom Alliansen att ta upp i sina anföranden. Jag kommer att uppehålla mig vid Regeringskansliets storlek och utnämningmakten.

I höstgranskningen som KU gör ingår alltid en genomgång av Regeringskansliets storlek, och utfallet är tydligt: Antalet tjänstgörande i Regeringskansliet har fortsatt att minska. Det skedde en minskning mellan 2009 och 2010, och den minskningen fortsatte även 2011. Antalet anställda är nu det lägsta sedan 2004.

Ronald Reagan sade i början av sin presidentperiod följande: Ingen regering i civilisationens historia har någonsin frivilligt reducerat sin storlek. Men med Guds hjälp ska den här regeringen göra just det.

Förra året hade vi en stor debatt om Regeringskansliets storlek, och då lät oppositionen som ett samfällt eko av Ronald Reagans ambitioner. Men jag noterar med tillfredsställelse att det nu finns en överenskommelse mellan regeringen och Socialdemokraterna som innebär att de 300 miljoner kronor som drogs bort år 2011 återförs år 2012.

Det är alltid viktigt att bevaka så att den statliga förvaltningen inte blir för stor och motverka alla tendenser till ineffektivitet. Regeringskansliet bör föregå med gott exempel när det gäller att använda sina resurser effektivt och inte öka antalet anställda i onödan.

Samtidigt måste man konstatera att det inte är något självändamål att minska antalet anställda i Regeringskansliet. Sverige har ett litet regeringskansli i en internationell jämförelse, och det är angeläget att regeringen har resurser så att den kan styra riket på ett ansvarsfullt, effektivt och handlingskraftigt sätt.

När KU i detta betänkande pekar på förbättringsmöjligheter måste det finnas medarbetare i Regeringskansliet som kan utföra dessa uppgifter. Det blir inte trovärdigt om vi å ena sidan hela tiden kräver att Regeringskansliet ska minska antalet anställda och å andra sidan hela tiden kritiserar regeringen för att förslag inte arbetas fram tillräckligt snabbt. Intresset av återhållsamhet måste balanseras mot intresset av att saker blir gjorda.

Jag ska övergå till utnämningmakten, som är regeringens rätt att utnämna högre statliga befattningshavare, i synnerhet rätten att utse den högste chefen för de drygt 200 förvaltningsmyndigheter och affärsverk i Sverige som lyder direkt under regeringen samt cheferna för Sveriges utlandsmyndigheter, främst ambassader.

Enligt regeringsformens 12 kap. 5 § andra stycket får man fästa avseende endast vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet när man tillsätter statliga tjänster. Man får med andra ord enbart beakta respektive kandidats förmåga att klara jobbet, inte till exempel om vederbörande är kvinna eller man, är moderat eller socialdemokrat eller har sina rötter i Sverige eller i något annat land.

Konstitutionsutskottet granskar regelbundet hur regeringen utövar denna utnämningmakt, främst hur stor andel av de utnämnda myndighetscheferna som har politisk bakgrund och hur fördelningen mellan kvinnor och män har varit.

Om en stor andel av de utnämnda har politisk bakgrund och de har varit aktiva i ett och samma parti skulle det kunna tyda på att regeringen tagit hänsyn till politiska åsikter vid utnämningen, vilket inte är tillåtet. Om påfallande många av de utnämnda varit män skulle man kunna tänka sig att regeringen tagit hänsyn till könstillhörighet, vilket inte heller är tillåtet.

Årets granskning av utnämningmakten är särskilt intressant eftersom statistiken tar upp perioden 2001–2011, vilket innebär fem år med socialdemokratisk utnämningspolitik och fem år med Alliansens utnämningspolitik.

Man kan notera två tydliga trender när man jämför de fem socialdemokratiska åren med de fem alliansåren. Antalet utnämnda myndighetschefer med politisk bakgrund har minskat kraftigt, och antalet kvinnor som utnämnts har ökat kraftigt.

Från och med 2001 till och med regeringsskiftet 2006 utsåg den socialdemokratiska regeringen 182 chefer för myndigheter i Sverige. 49 av dem hade politisk bakgrund. Det motsvarar drygt var fjärde, eller 27 procent. Alliansregeringen har till och med den 30 september 2011 utsett 177 myndighetschefer, varav 26 med politisk bakgrund, det vill säga knappt 15 procent, och den andelen fortsätter att sjunka. För åren 2010 och 2011 låg andelen under 10 procent. År 2010 hade 1 av 31 utnämnda myndighetschefer politisk bakgrund.

Sakligt sett kan det vara positivt att ha politisk bakgrund när man ska leda en statlig myndighet. Samtidigt måste det konstateras att om en påfallande stor andel av myndighetscheferna varit heltidspolitiker ger det intrycket att regeringen i hög grad rekryterar sina myndighetschefer inom en privilegierad grupp personer som finns i regeringens närhet.

Alliansregeringen har velat sända en tydlig signal till svenska folket: Myndighetscheferna ska inte rekryteras inom den slutna, privilegierade eliten. Alla ska ha en chans att anmäla sitt intresse för höga statliga tjänster. Kompetens ska vara avgörande vid tillsättandet.

Det faktum att andelen utsedda myndighetschefer med politisk bakgrund har minskat från 27 procent under den förra regeringen till 15 procent, eller ännu mindre, under alliansregeringen tyder på att Alliansen lever upp till sin ambition. Färre har rekryterats ur den politiska eliten och fler ur andra kretsar.

För att övergå till frågan om jämställdhet kan det konstateras att alliansregeringen är den första svenska regering som någonsin har nått nära nog exakt balans mellan kvinnor och män som utnämns till myndighetschefer.

Under de fem socialdemokratiska åren utnämndes 38 procent kvinnor och 62 procent män. Alliansen har under sina fem år utnämnt 47 procent kvinnor och 53 procent män – de två senaste åren 48 procent kvinnor och 52 procent män. Både 2008 och 2010 utsågs fler kvinnor än män till myndighetschefer. Alliansen har alltså lyckats med det som tidigare regeringar misslyckats med: att rekrytera i princip lika många kompetenta kvinnor som kompetenta män. Detta är jämställdhetsarbete i praktisk handling.

Utskottet granskar också de nya inslag i rekryteringsförfarandet som alliansregeringen infört. Detta, fru talman, är det sista som jag tänker nämna några ord om.

Regeringen vägleds av en mycket tydlig strävan att öppna, bredda och professionalisera rekryteringsprocessen när det gäller höga statliga tjänster. Inför varje rekrytering upprättas en kravprofil som anger vilka krav man måste uppfylla för att komma i fråga för tjänsten. För första gången någonsin utannonseras öppet befattningar som myndighetschefer.

Generaldirektörsposterna ska inte längre vara reserverade för en privilegierad krets av personer som känner statsministern eller hans medarbetare. Regeringen har sagt att annonsering ska förekomma vid flertalet rekryteringar men anger också att det finns vissa befattningar som inte ska annonseras, till exempel landshövdingposter.

Det nya förfarandet infördes i oktober 2007. Sedan dess har regeringen genomfört 87 öppna rekryteringsprocesser. Det motsvarar närmare 80 procent av de tjänster där en öppen rekrytering kan komma i fråga. Antalet har under de två senaste åren ökat till 90 procent av de möjliga fallen. Regeringen lever alltså upp till sina egna ambitioner.

Vilken betydelse har då ansökningarna?

I närmare 90 procent av fallen har en person som skickat in en intresseanmälan ingått i slutskedet av rekryteringsprocessen. I 70 procent av fallen har tjänsten tillsatts med en person som skickat in en intresseanmälan. Det innebär att intresseanmälningarna har haft en påtaglig betydelse i rekryteringsarbetet och att Sverige har fått en regering som i rekryteringsarbetet satt öppenhet och kompetens i centrum, inte slutna rum och statsministerns vänner.

Stadigt färre utnämningar av personer med politisk bakgrund, en jämn fördelning mellan kvinnor och män samt en ny, öppnare rekryteringsprocess är facit efter fem år med alliansregeringens utnämningspolitik.

Med detta, fru talman, yrkar jag på godkännande av utskottets anmälan.

Anf. 142 KARIN GRANBOM ELLISON (FP):

Fru talman! KU:s höstgranskning, som enkelt kan uttryckas som granskning av regeringens rutinarbete och svensk byråkratis funktions-sätt, är nu klar för i år. Syftet med denna debatt, där inga reservationer finns, är att meddela vad utskottet funnit värt att uppmärksamma.

Jag vill börja med något som är glädjande – även sådant kan man finna vid en granskning.

KU har gjort det till en vana att vid höstgranskningen titta på regeringens utnämningar, som är ett sätt att utöva makt. Det handlar om vem som utses och om hur regeringen arbetar för att säkerställa att tillsättandet av chefer i statliga myndigheter och av ambassadörer och andra chefer vid utlandsmyndigheter görs på ett rättsenligt och omdömesgillt sätt.

Vid beslutande om statliga anställningar ska avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom skicklighet och förtjänst. Det är en demokratisk princip fastslagen i grundlagen.

En persons kön ska till exempel inte spela in. Trots detta har det länge varit ojämnt i toppen. Det är svårt att tro att det kunnat förklaras enbart med att kvinnor inte haft tillräckliga meriter.

Nu har vi glädjande nog nått fram till ett läge där andelen kvinnor och andelen män som utses till myndighetschefer är ungefär lika. Från och med oktober 2006 har andelen utsedda kvinnliga myndighetschefer legat

på 47 procent, ett steg framåt från perioden 2001–2006 då andelen kvinnor var 10 procentenheter färre – 38 procent var kvinnor.

När det gäller utnämnda chefer till utlandsmyndigheterna är det inte fullt lika jämställt, men det går framåt. Andelen kvinnor är nu ungefär 40 procent.

Andelen utnämnda myndighetschefer som har politisk bakgrund har minskat något. Om det är bra eller dåligt att en person med politisk bakgrund utnämns beror på omständigheterna. Bli en person utnämnd enbart för att ha tillhört samma parti som den som gör utnämningen är det naturligtvis olyckligt. Statliga toppjänster ska inte ges som ett tack för insatser i ett parti.

Men erfarenheter av det politiska systemet kan komma till nytta på många tjänster. Det är viktigt att det görs en saklig värdering av denna erfarenhet. Den vanligaste politiska bakgrunden för att bli utsedd till myndighetschef är att ha varit statssekreterare. Sedan en tid tillbaka är statssekreterare inte medlemmar av Socialdemokraterna. Kopplingen mellan engagemang för Socialdemokraterna och höga befattningar kan därmed komma att minska. Vi kommer troligen att se utnämningar där personerna har en bakgrund i flera partier.

Av dem som nu utnämns och har politisk bakgrund har ännu flertalet socialdemokratisk bakgrund. Andelen med icke-politisk bakgrund har ökat. En ödmjuk slutsats man kan dra av detta är att alliansregeringen inte kan anklagas för att gynna sina egna, särskilt inte i jämförelse med hur det såg ut förut. Det är ett sundhetstecken för politiken.

Utskottet granskar årligen hur många opolitiska tjänstemän och politiska tjänstemän det finns i Regeringskansliet. Både antalet opolitiska och politiska tjänstemän har minskat det senaste året, och jag kan instämma i det Andreas Norlén sade om att det gäller att försöka hitta en balans mellan intresset att inte ha en alltför stor förvaltning och intresset att få saker gjorda.

Antalet statssekreterare har ökat något, och detta kan ses som en logisk följd av att det är en flerpartiregering. Räknar man inte med statssekreterarposterna är antalet politiskt tillsatta tjänstemän nu lägre än vad som var fallet i slutet av den socialdemokratiska regeringsperioden. Antalet politiskt tillsatta tjänstemän är relativt stabilt och utgör ungefär 4 procent av antalet tjänstemän i Regeringskansliet.

Jag tänkte också ägna lite av min tid åt granskningen av regeringens bemyndiganden till myndigheter att ingå internationella överenskommelser. Granskningen är en uppföljning av ett granskningsärende utskottet hade under våren 2011, då en ministers agerande hade anmälts. Regeringen är ansvarig för att ingå bindande överenskommelser med andra stater och måste kunna ta ansvar för det.

Årets granskning grundar sig på ungefär 90 överenskommelser som myndigheter har gjort i regeringens ställe och anmält till UD under år 2010. KU vill som ett resultat av årets mer breda granskning framhålla att bemyndiganden från regeringen till myndigheterna generellt måste bli mer uttryckliga. Finns inte tydlighet i bemyndiganden blir det svårt att följa upp om myndigheterna agerat såsom regeringen önskat och måste ta ansvar för.

KU10 är ett omfattande betänkande med ett flertal granskningsområden. Ett stort jobb med genomgång av hundratals akter ligger bakom

*Granskning av
statsrådets
tjänsteutövning och
regeringsärendenas
handläggning*

detta, där KU-kansliet än en gång gjort ett skickligt arbete. Ett antal påpekanden, förslag och uttryck för att saker sköts tillfredsställande framförs i de ställningstaganden som utskottet gör.

Med det sagt stannar jag och yrkar på godkännande av utskottets anmälan.

Anf. 143 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Fru talman! Der är med stor glädje jag konstaterar att vi i konstitutionsutskottet blivit helt överens över partilinjerna i vår syn på hur regeringen skött sig när det gäller regeringsarbetets organisation och också i den fråga som tidigare varit väldigt kontroversiell, nämligen antalet anställda inom Regeringskansliet. Denna enighet finns också när det gäller konstitutionsutskottets syn på regeringens utnämningsspolitik, hanteringen av internationella avtal och alla andra frågor som granskats av konstitutionsutskottet under hösten 2011.

Enigheten innebär dock inte att vi i konstitutionsutskottet helt avstår från kritik av hur vissa frågor hanterats inom Regeringskansliet, men det är en konstruktiv kritik. Till exempel har vi i några fall konstaterat för långa handläggningstider. Vi har också lyft fram att det behövs tydligare riktlinjer för hur internationella avtal ska ingås och rapporteras. Enigheten inom utskottet är naturligtvis en styrka när det gäller att påverka hur regeringen kommer att arbeta i fortsättningen.

Jag kommer i detta anförande att använda en hel del siffror för att belysa utvecklingen inom några områden under de senaste åren. Det är siffror som finns avsnitten 1 och 8 i KU:s betänkande nr 10, som vi nu debatterar.

Fru talman! Hösten 2010 var vi i konstitutionsutskottet inför budgetåret 2011 väldigt långt från varandra när det gällde regeringspartiernas och oppositionspartiernas syn på utvecklingen av antalet anställda inom Regeringskansliet. När vi nu i efterhand granskat utvecklingen inom Regeringskansliet under år 2011 har vi gemensamt konstaterat att antalet tjänstgörande 2011 är ca 300 mindre än år 2004 och mindre än under något annat år sedan år 2004.

Antalet politiskt tillsatta tjänstemän på Regeringskansliet vid valet i september 2006 var 190 personer. De var vid valet 2010 nere i 176 och har efter det minskat till 174. Efter de statistiska tabellerna i betänkandet konstaterar vi i utskottets ställningstagande helt kort att antalet tjänstgörande fortsatt att minska i Regeringskansliet.

När det gäller hur regeringen sköter sin uppgift att utse myndighetschefer, ambassadörer med flera – det man brukar kalla utnämningssmakten – har utskottet konstaterat att regeringen de senaste åren ökat öppenheten vid tjänstetillsättningar genom möjlighet till intresseanmälan. Av de 87 fall där det har varit möjligt att lämna intresseanmälan har det i 60 fall utsetts någon som lämnat intresseanmälan.

Det är också så att en mindre andel av dem som utsetts av regeringen har en politisk bakgrund. Av de 26 myndighetschefer som har politisk bakgrund och som har utsetts av regeringen till chefer har 16 socialdemokratisk bakgrund, alltså 64 procent.

Fru talman! När det gäller fördelningen mellan män och kvinnor vid regeringens totalt 177 chefsutnämningar från oktober 2006 till oktober 2011 har 47 procent avsett kvinnor och 53 procent män. Regeringen har

gjort ett bra jobb för att få en jämnare könsfördelning vid chefsutnämningar. Tidigare regeringar har legat på eller strax under nivån 40 procent utnämnda kvinnor. I utskottets ställningstagande framhålls särskilt att utskottet ser positivt på utvecklingen mot en jämnare könsfördelning vid chefsutnämningar.

Själv kan jag i dessa tydligt förbättrade siffror för jämställdheten se ett tydligt resultat av min tidigare partiledare och regeringens vice statsminister Maud Olofssons insatser i regeringen för att öka andelen kvinnor som söker och får chefsbefattningar i statlig verksamhet. Det är ett arbete som också gett ett tydligt resultat på lägre chefsnivåer och även i andra verksamheter utanför staten.

Av Centerpartiets senaste val av ny partiledare har vi också i dagens partiledardebatt sett ett jämställdhetsresultat. Utan Annie Lööf hade det bara funnits män med i debatten. Nu blev det i varje fall *en* kvinna bland de tio partiledarna.

Jag yrkar på godkännande av utskottets anmälan.

Anf. 144 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! När jag har lyssnat på denna debatt har jag funderat på om vi pratar om samma dokument. Detta gäller granskningen av regeringen, statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. Avsikten är att riksdagen ska granska att regeringen sköter sig enligt det sätt vi har fastlagt att den ska göra. Vissa företrädare här har, vad jag har förstått, mer använt dokumentet för att visa att regeringen i allt väsentligt är alldeles utmärkt och inte på något sätt kan göra fel.

Jag håller med om att det är bra att man har lyckats anställa fler kvinnor när man har tillsatt myndighetschefer. Regeringspartierna har lyckats mycket bättre med det när de sitter i regeringsställning än när det gäller att tillsätta sina egna företrädare i konstitutionsutskottet; det är tydligt.

I övrigt handlar det också om att det finns saker att ta upp och kritisera. Regeringen har inte gjort allting fullt korrekt. Redan förra året hade vi flera gånger frågan om dokumentation uppe. Vi kunde konstatera att saker inte alltid var korrekt skrivna. Man hade inte lagt med saker i akterna när vi granskade de statliga företagen. Det fanns inte med där på det sätt det skulle vara. Det var svårt för konstitutionsutskottet att kunna fullfölja sitt uppdrag att vara granskande. I år är det ännu värre, för i år har vi inte ens fått ut akterna. Vi kan inte ens alltid konstatera om det står rätt eller fel saker i dem.

Jag håller med om att regeringen i allt väsentligt har gjort saker bra. Det är självklart att det alltid kommer fram brister när man granskar rutiner. Det går att läsa om det här. Det finns många idéer om hur regeringen skulle kunna göra arbetet bättre. Så är det alltid. Det är ingen katastrof. Regeringen sköter sig i stort bra. Men det är inte bara underbart, och det största och allvarligaste problemet är att man inte ens hjälper konstitutionsutskottet att uppfylla sitt uppdrag. Självfallet måste regeringen leverera akter när konstitutionsutskottet så begär.

Därmed har jag inget mer att tillföra i den här diskussionen. Jag yrkar på godkännande av utskottets anmälan.

*Granskning av
statsrådets
tjänsteutövning och
regeringsärendenas
handläggning*

Anf. 145 TUVE SKÅNBERG (KD):

Fru talman! Det är lite intressant att höra hur de olika stämmorna låter när man sjunger utifrån samma noter. Någon liten skillnad var det möjligen mellan Mia Sydow Mölleby och Andreas Norlén. Men nothäftet är faktiskt skrivet av oss allesammans. Betoningarna kanske skiftar lite, men annars är allt lika.

Vi är inte tillsatta i KU, utan vi är invalda av våra partier och ytterst av väljarna. Detta är en av de finaste uppgifter som man kan ha som riksdagsledamot – att vara en typ av god revisor för regeringen. Den är annorlunda än andra uppgifter som vi har. Den är förvisso politisk, men på ett helt annat sätt än när vi står på gator och i gränder och gör reklam för vår politiska åskådning och agenda.

Det är alltså ett enigt utskott, fru talman, som lämnar över betänkandet KU10 med höstens granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning.

Jag ska ta ett axplock ur det digra arbete som framför allt vårt kansli har effektuerat. Det har naturligtvis skett under våra ögon och under KU:s ledning, men grovarbetet har likväl gjorts av KU:s kansli.

En fråga rör till exempel Regeringskansliets personalstyrka, där vi konstaterar att trenden av kontinuerlig tillväxt har brutits. Antalet tjänstgörande har nu minskat för andra året i rad. Vi konstaterar detta med tillfredsställelse. Utskottet har granskat förvaltningsärenden inom Socialdepartementet under 2010. Det har framkommit att antalet ärenden med långa handläggningstider är sällsynta, och de är då i regel också komplicerade. I två fall av ärenden av permutation har däremot handläggningen varit anmärkningsvärt lång. Det är inte tillfredsställande.

Vidare har det i granskningen framkommit att det finns brister när det gäller uttryckliga bemyndiganden från regeringen till förvaltningsmyndigheter för att förhandla om och ingå internationella överenskommelser. Vi konstaterar att här behövs en ny praxis.

Vidare åligger det regeringen att informera ett utskott om sin bedömning av om subsidiaritetsprincipen är tillämplad i ett utkast till en lagstiftningsakt om utskottet så begär. KU:s granskning har inte funnit något att anmärka på i detta avseende.

KU har granskat regeringens handhavande av utnämningmakten. Resultatet är glädjande. Det har flera före mig konstaterat. Antalet utnämnda myndighetschefer med politisk bakgrund har minskat från cirka en tredjedel av tillsättningarna till knappt en tiondel under de senaste två åren.

När myndighetschefer i Sverige tillsätts sker det i 60 fall av 87 genom ett öppet rekryteringsförfarande. Balansen mellan män och kvinnor är glädjande nog jämn.

Med detta, fru talman, sätter vi punkt för redovisningen och överlämnar konstitutionsutskottets betänkande KU10 till riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Kammaren beslutade kl. 14.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU34 Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om ändring av förordning om kreditvärderingsinstitut

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU4 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Utskottets anmälan lades till handlingarna.

KU5 Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Utskottets anmälan lades till handlingarna.

14 § Anmälan om interpellation

Anmälde att följande interpellation framställdes

den 18 januari

2011/12:197 Tvångssterilisering

av *Marianne Berg* (V)

till socialminister *Göran Hägglund* (KD)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 januari.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 18 januari

2011/12:278 Åtgärder mot nedläggning av bibliotek

av *Christina Oskarsson* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2011/12:279 Bluffakturor

av *Christina Oskarsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:281 Barn i riskzonen

av *Carina Hägg* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2011/12:282 Hemlösa barn och vräkningar som drabbar barn

av *Anders Karlsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2011/12:286 Stöd till Borlänge kommun

av *Peter Hultqvist* (S)

till statsrådet Erik Ullenhag (FP)

2011/12:287 Regeringens nedskärningar på kommunal vuxenutbildning

av *Fredrik Olovsson* (S)

till statsrådet Nyamko Sabuni (FP)

2011/12:288 Stöd till barn vars föräldrar befinner sig inom kriminalvården

av *Carina Moberg* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:289 En förbättrad beroendevård

av *William Petzäll* (-)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2011/12:290 Avregleringen av apoteksmarknaden

av *Marie Wickberg* (C)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:292 Uppföljning av arbetsmarknadsinsatser

av *Roger Haddad* (FP)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2011/12:293 Anslaget till SEI

av *Matilda Ernkrans* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

2011/12:294 Innebörden av nettoutsläpp 2050

av *Matilda Ernkrans* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 januari.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 1 § anf. 56 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 1 § anf. 111 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 14.54 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

KATHRIN FLOSSING

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Partiledardebatt.....	1
Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	1
Anf. 2 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	4
Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	4
Anf. 4 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	5
Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	5
Anf. 6 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	6
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	6
Anf. 8 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	7
Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	7
Anf. 10 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	8
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	8
Anf. 12 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	9
Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	9
Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	10
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	10
Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	11
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	11
Anf. 18 HÅKAN JUHOLT (S).....	12
Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	14
Anf. 20 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	15
Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	15
Anf. 22 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	16
Anf. 23 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	16
Anf. 24 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	17
Anf. 25 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik.....	17
Anf. 26 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	18
Anf. 27 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik.....	18
Anf. 28 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	19
Anf. 29 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik.....	19
Anf. 30 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	20
Anf. 31 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	20
Anf. 32 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	21
Anf. 33 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	21
Anf. 34 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	22
Anf. 35 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	22
Anf. 36 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	23
Anf. 37 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	23
Anf. 38 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	24
Anf. 39 TALMANNEN.....	24
Anf. 40 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	24
Anf. 41 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	25
Anf. 42 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	26
Anf. 43 HÅKAN JUHOLT (S) replik.....	26

Anf. 44 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik.....	26
Anf. 45 HÅKAN JUHOLT (S) replik	27
Anf. 46 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik.....	27
Anf. 47 HÅKAN JUHOLT (S) replik	28
Anf. 48 GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	28
Anf. 49 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	31
Anf. 50 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	31
Anf. 51 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	32
Anf. 52 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	32
Anf. 53 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	33
Anf. 54 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	33
Anf. 55 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	34
Anf. 56 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	34
Anf. 57 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	35
Anf. 58 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	35
Anf. 59 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	36
Anf. 60 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	36
Anf. 61 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	37
Anf. 62 HÅKAN JUHOLT (S) replik	39
Anf. 63 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	40
Anf. 64 HÅKAN JUHOLT (S) replik	40
Anf. 65 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	41
Anf. 66 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	41
Anf. 67 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	42
Anf. 68 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	42
Anf. 69 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	43
Anf. 70 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	43
Anf. 71 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	44
Anf. 72 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	44
Anf. 73 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	45
Anf. 74 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	45
Anf. 75 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	46
Anf. 76 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	46
Anf. 77 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	47
Anf. 78 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	47
Anf. 79 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	50
Anf. 80 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	50
Anf. 81 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	51
Anf. 82 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	51

Anf. 83	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	52
Anf. 84	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	52
Anf. 85	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	53
Anf. 86	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	53
Anf. 87	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	53
Anf. 88	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	54
Anf. 89	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	55
Anf. 90	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	55
Anf. 91	JIMMIE ÅKESSON (SD).....	55
Anf. 92	GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	58
Anf. 93	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	58
Anf. 94	GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	59
Anf. 95	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	59
Anf. 96	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	60
Anf. 97	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	60
Anf. 98	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	61
Anf. 99	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	61
Anf. 100	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	61
Anf. 101	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	62
Anf. 102	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	63
Anf. 103	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	63
Anf. 104	JONAS SJÖSTEDT (V).....	63
Anf. 105	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	66
Anf. 106	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	67
Anf. 107	Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	68
Anf. 108	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	68
Anf. 109	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik	68
Anf. 110	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	69
Anf. 111	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik	70
Anf. 112	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	70
Anf. 113	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	70
Anf. 114	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	71
Anf. 115	Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	71
Anf. 116	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	72
Anf. 117	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	72
Anf. 118	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	73
Anf. 119	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	73
Anf. 120	JONAS SJÖSTEDT (V) replik	74
Anf. 121	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	74
Anf. 122	HÅKAN JUHOLT (S) replik	77

Anf. 123 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik.....	77
Anf. 124 HÅKAN JUHOLT (S) replik	78
Anf. 125 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik.....	78
Anf. 126 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	79
Anf. 127 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik.....	79
Anf. 128 GUSTAV FRIDOLIN (MP) replik	80
Anf. 129 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik.....	80
Anf. 130 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	80
Anf. 131 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik.....	81
Anf. 132 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	81
Anf. 133 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik.....	81
2 § Fortsatt ledighet.....	82
3 § Ledighet.....	82
4 § Avsägelser.....	82
5 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och EU- nämnden	82
6 § Anmälan om inbjudan till riksdagens ledamöter från den norska Nobelkommittén att nominera kandidater till Nobels fredspris 2012.....	83
7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	84
8 § Hänvisning av ärenden till utskott	84
9 § Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om ändring av förordning om kreditvärderingsinstitut	84
Finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU34	84
Anf. 134 JÖRGEN ANDERSSON (M).....	84
(Beslut fattades under 13 §.).....	85
10 § Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen	85
Konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU4	85
Anf. 135 BILLY GUSTAFSSON (S).....	85
Anf. 136 LARS ELINDERSON (M).....	87
(Beslut fattades under 13 §.).....	88
11 § Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten	88
Konstitutionsutskottets utlåtande 2011/12:KU5	88
Anf. 137 BILLY GUSTAFSSON (S).....	88
Anf. 138 KARL SIGFRID (M)	90
(Beslut fattades under 13 §.).....	91
12 § Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning	91
Konstitutionsutskottets betänkande 2011/12:KU10	91

Anf. 139 PETER ERIKSSON (MP).....	91
Anf. 140 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S).....	93
Anf. 141 ANDREAS NORLÉN (M)	94
Anf. 142 KARIN GRANBOM ELLISON (FP)	97
Anf. 143 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	99
Anf. 144 MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	100
Anf. 145 TUVE SKÅNBERG (KD).....	101
(Beslut fattades under 13 §.)	101
Ajournering.....	102
Återupptagna förhandlingar	102
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	102
FiU34 Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om ändring av förordning om kreditvärderingsinstitut.....	102
KU4 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.....	102
KU5 Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten.....	102
KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning	102
14 § Anmälan om interpellation	102
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	103
16 § Kammaren åtskildes kl. 16.01.	104

Tryck: Elanders, Vällingby 2012